

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»**

**ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
«ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΩΝ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΩΝ»**

**Ονοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Αγγελική Καφετζή
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Κορνηλία Δελούκα - Ιγγλέση**

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2024

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο
«Συνταγματική Διακριτική Γνωριμότητα»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/ τριας.....

Όνοματεπώνυμο..... Καθερίνη Αγγελική

Ημερομηνία..... 18-12-2024

Περιεχόμενα

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	5
Περίληψη	6
Μέρος πρώτο	7
1. Εισαγωγή	7
2. Εισαγωγικές παρατηρήσεις επί των διακριτικών γνωρισμάτων	8
2.1. Διακρίσεις διακριτικών γνωρισμάτων.....	8
2.2. Το Σήμα (Ν. 4679/2020).....	9
2.2.1. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	9
2.2.2. Βασικά χαρακτηριστικά	9
2.2.3. Οι λειτουργίες του σήματος	11
2.2.4. Η διακριτική ικανότητα.....	13
2.2.5. Κατάθεση Σήματος.....	14
2.2.6. Απώλεια Δικαιώματος	15
2.2.6.1 Παρέλευση διάρκειας προστασίας του δικαιώματος στο σήμα.....	16
2.2.6.2. Παραίτηση από το δικαίωμα στο σήμα.....	16
2.2.6.3. Έκπτωση	16
2.2.6.4. Ακυρότητα.....	18
2.2.7. Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	18
2.3. Διακριτικά Γνωρίσματα Ουσιαστικού Συστήματος	20
2.3.1. Είδη Διακριτικών Γνωρισμάτων.....	20
2.3.2. Διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων ή υπηρεσιών.....	21
2.3.3. Διακριτικά γνωρίσματα επιχείρησης.....	21
2.3.4. Προστασία Διακριτικών Γνωρισμάτων	24
2.3.4.1. Εδαφική έκταση προστασίας.....	24
2.3.4.2. Διακριτική λειτουργία.....	24
2.3.4.3. Λήξη προστασίας	25
3. Σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων	26
3.1. Έννοια της σύγκρουσης	26
3.2. Δίκαιο Σημάτων	29
3.2.1. Διπλή ταύτιση	29
3.2.2. Τα τέσσερα στάδια «εξέτασης» του κινδύνου σύγχυσης	30

3.2.3. Κίνδυνος σύγχυσης και κίνδυνος συσχέτισης	31
3.2.4. Προστασία των σημάτων φήμης	32
3.3. Άλλες μορφές κινδύνου σύγχυσης	35
3.3.1. Ο κίνδυνος σύγχυσης πριν την πώληση	35
3.3.2. Ο κίνδυνος σύγχυσης μετά την πώληση.....	35
3.3.3. Ο αντίστροφος κίνδυνος σύγχυσης	36
3.4. Η αρχή της εξουδετέρωσης	37
3.5. Τα κυρίαρχα στοιχεία και η συνολική εντύπωση	39
3.6. Το κριτήριο του μέσου καταναλωτή.....	41
3.7 Δίκαιο διακριτικών γνωρισμάτων.....	42
3.7.1. Παράμετροι του κινδύνου σύγχυσης	42
3.7.2. Η κατά τόπο σύμπτωση των πεδίων προστασίας των συγκρουόμενων ενδείξεων	42
3.7.3. Ειδικά ζητήματα.....	44
3.7.3.1. Άδειες χρήσης.....	44
3.7.3.2. Σύμβαση δικαιόχρησης	45
Μέρος Δεύτερο	46
4. Επίλυση της σύγκρουσης.....	46
4.1. Βασικές αρχές	46
4.1.1. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης.....	46
4.1.2. Η αρχή της εδαφικότητας.....	47
4.1.3. Η αρχή της χρονικής προτεραιότητας	48
4.2. Εξαιρέσεις από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας.....	51
4.2.1. Ονοματικά διακριτικά γνωρίσματα	51
4.2.2. Περιορισμός στο δικαίωμα στο σήμα κατά το άρθρο 11 του Ν. 4679/2020.....	52
4.2.2.1. Το δικαίωμα στο όνομα (άρθρο 11 παρ. 1 περ. α' Ν. 4679/2020).....	53
4.2.2.2. Χρήση σημείων ή ενδείξεων που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα ή περιγραφικών ενδείξεων (άρθρο 11 παρ. 1 περ. β').....	54
4.2.2.3. Χρήση σήματος με σκοπό τον προσδιορισμό ή την αναφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες (άρθρο 11 παρ. 1 περ. γ')	55
4.2.2.4. Προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα τοπικής ισχύος (Άρθρο 11 παρ. 3 Ν. 4679/2020)	56
4.2.3. Αποδυνάμωση	57
4.2.4. Η απώλεια του δικαιώματος στο σήμα ως ειδική περίπτωση αποδυνάμωσης	59
4.2.5. Ενδιάμεσα δικαιώματα.....	62
4.2.6. Αμυντικά σήματα & σήματα πρόνοιας.....	63
4.2.7. Αθέμιτη απόκτηση ή χρήση προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος.....	65
4.2.8 Συμβάσεις Οριοθέτησης	67

5. Domain Names.....	69
5.1. Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις και η προστασία τους.....	69
5.2. Σύγκρουση μεταξύ ηλεκτρονικών διευθύνσεων και κοινών διακριτικών γνωρισμάτων	71
Μέρος τρίτο	74
6. Αξιώσεις	74
6.1. Γενικά	74
6.2. Δίκαιο Σημάτων	74
6.2.1. Αξίωση άρσης & παράλειψης της προσβολής	74
6.2.2. Αξίωση Αποζημίωσης.....	76
6.2.3. Αξίωση Ηθικής Βλάβης	76
6.2.4. Αξίωση Πληροφόρησης	77
6.2.5. Παραγραφή Αξιώσεων.....	77
6.2.6. Ποινικές Κυρώσεις	78
6.2.7. Ασφαλιστικά Μέτρα	78
6.3. Δίκαιο Διακριτικών γνωρισμάτων	80
6.3.1. Αστική Προστασία.....	80
6.3.2. Παραγραφή.....	81
6.3.3. Ασφαλιστικά Μέτρα	82
6.3.4. Ποινική Προστασία	82
6.4. Η γενική ρήτρα του άρθρου 1 Ν. 146/1914	83
6.5. Η «μικρή» γενική ρήτρα του άρθρου 3 Ν.146/1914	85
6.6. Προστασία βάσει των άρθρων 57-58 ΑΚ.....	86
6.7. Η αδικοπρακτική ευθύνη του 914 ΑΚ.....	87
7. Συμπεράσματα.....	88
8. Βιβλιογραφία	90
8.1. Βιβλία & άρθρα.....	90
8.2. Ερμηνευτικοί κανόνες & νομολογία.....	92

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
Αρθ.	Άρθρο
βλ.	βλέπε
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ήδη ΔΕΕ)
ΔΣ	Διεθνής Σύμβαση των Παρισίων του 1883
επ.	επόμενα
Εφ	Εφετείο
κ.λπ.	Και λοιπά
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρ (Αθ., Πειρ., Θεσ)	Μονομελές Πρωτοδικείο(Αθηνών, Πειραιώς, Θεσ/νίκης)
ν. ή Ν.	Νόμος
Ολ ΑΠ	Ολομέλεια Αρείου Πάγου
ό.π.	όπου παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΠολΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
Πρ	Πρωτοδικείο
σελ.	σελίδα
Σκ.	Σκέψη
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται στο πλαίσιο του Δ.Π.Μ.Σ «Δίκαιο και Οικονομία» της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς με σκοπό τη παρουσίαση και ανάπτυξη των νομικών ζητημάτων που εγείρονται αναφορικά με την χρήση των διακριτικών γνωρισμάτων, ουσιαστικού και τυπικού συστήματος, με κύριο αντικείμενο μελέτης τη σύγκρουση αυτών και τη διαδικασία επίλυσης αυτής.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο μέρος της εργασίας εξετάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του σήματος κατά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο (Ν. 4679/2020), με περαιτέρω ανάλυση των χαρακτηριστικών και λειτουργιών του σήματος ως διακριτικό γνώρισμα, της διαδικασίας κατάθεσης καθώς και των περιπτώσεων απώλειας του δικαιώματος στο σήμα. Ακολουθεί η ανάλυση των διακριτικών γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος, των διαφορετικών ειδών διακριτικών γνωρισμάτων, και του νομοθετικού πλαισίου προστασίας τους.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας, επιχειρείται η προσέγγιση των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την επίλυση της σύγκρουσης των διακριτικών γνωρισμάτων, με την ανάλυση των βασικών αρχών – «εργαλείων»- ήτοι της αρχής της ίσης μεταχείρισης, της εδαφικότητας και της χρονικής προτεραιότητας. Περαιτέρω, γίνεται μία σχετικώς σύντομη αναφορά στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις (domain names) και την προστασία αυτών ως γνωρισμάτων.

Τέλος, στο τρίτο μέρος, επιχειρείται η ανάδειξη των νομικών βάσεων προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων -ουσιαστικού και τυπικού συστήματος- σε περίπτωση σύγκρουσης αυτών καθώς και η ανάλυση των αξιώσεων- αστικής κυρίως φύσης- που εγείρονται στις περιπτώσεις προσβολής των διακριτικών γνωρισμάτων.

Μέρος πρώτο

1. Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό της σύγχρονης εποχής, με την επακόλουθη και δεδομένη πλέον ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών και υπηρεσιών, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση ολοένα και περισσότερο της οικονομικής σημασίας των διακριτικών γνωρισμάτων επιχειρήσεων ή εμπορευμάτων/υπηρεσιών και ειδικότερα του σήματος. Τα διακριτικά γνωρίσματα έχουν ενσωματώσει τεράστια οικονομική αξία, αποτελώντας θεμελιώδη πυλώνα της σύγχρονης ελεύθερης ανταγωνιστικής οικονομίας, εξασφαλίζοντας τρόπον τινά την δυνατότητα κάθε επιχείρησης να ασκήσει ελεύθερα την οικονομική της δραστηριότητα. Δεδομένου λοιπόν, ότι πρόκειται για ένα τόσο πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο, είναι εύλογο, αφ' ενός ο κύριός του να θέλει να το προστατεύει, και τρίτοι να θέλουν να εκμεταλλευθούν το «ήδη έτοιμο» και «επιτυχημένο» αγαθό. Με αυτά τα δεδομένα, ένα σύνηθες ζήτημα που συναντάται κατά τις συναλλαγές, τη μελέτη του οποίου η γράφουσα επεδίωξε να προσεγγίσει, είναι το φαινόμενο της σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων.

Το δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων, εντάσσεται στο δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και πιο συγκεκριμένα στο δίκαιο των άυλων αγαθών. Τα διακριτικά γνωρίσματα, αποτελούν τα αναγκαία μέσα εξατομίκευσης μιας επιχείρησης ή ενός εμπορεύματος ή υπηρεσίας, τα οποία συμβάλλουν στην συσχέτιση ενός προϊόντος με μία επιχείρηση, άλλως συμβάλλουν στην διαμόρφωση την εικόνας ότι τα εν λόγω προϊόντα προέρχονται από μια συγκεκριμένη επιχείρηση, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στον καταναλωτή να τα διαχωρίζει από προϊόντα άλλης επιχείρησης.

2. Εισαγωγικές παρατηρήσεις επί των διακριτικών γνωρισμάτων

2.1. Διακρίσεις διακριτικών γνωρισμάτων

Ως αναφέρθηκε και ανωτέρω, τα διακριτικά γνωρίσματα αποτελούν μέσα εξατομίκευσης και συνεπώς η κατηγοριοποίηση τους μπορεί να γίνεται με βάση το αντικείμενο που εξατομικεύουν. Με κριτήριο λοιπόν το αντικείμενο εξατομίκευσης γίνεται μία διάκριση σε διακριτικά γνωρίσματα *α) του φορέα της επιχείρησης, β) της επιχείρησης, και γ) των προϊόντων που προέρχονται από μια συγκεκριμένη επιχείρηση.*¹

Με βάση λοιπόν την ανωτέρω διάκριση έχουμε το όνομα και την επωνυμία (φορέας της επιχείρησης), τον διακριτικό τίτλο και τα διακριτικά σημεία (της ίδιας της επιχείρησης) καθώς και το σήμα (προϊόντα που προέρχονται από μια συγκεκριμένη επιχείρηση).²

Πέραν από την ανωτέρω ταξινόμηση, τα διακριτικά γνωρίσματα διακρίνονται μεταξύ τους σε διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού και τυπικού συστήματος, βάσει του τρόπου γέννησης της προστασίας τους (τρόπος κτήσης δικαιώματος). Διακριτικό γνώρισμα του τυπικού συστήματος είναι το σήμα το οποίο ρυθμίζεται με τον Ν. 4679/2020 στον οποίο προβλέπονται οι προϋποθέσεις γέννησης του δικαιώματος και προστασίας του (καταχώρηση με κρατική σύμπραξη). Τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος δε, «γεννιούνται» και προστατεύονται εφόσον συντρέξουν ουσιαστικές προϋποθέσεις, ήτοι λόγω χρήσης ή επικράτησης στις συναλλαγές, ανεξαρτήτως δηλαδή από την σύμπραξη οποιασδήποτε κρατικής αρχής για την κτήση του δικαιώματος. Τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού συστήματος προστατεύονται με το άρθρο 13 του Ν. 146/1914.

¹ Τ. Φουντεδάκης, Η σύγκρουση των διακριτικών γνωρισμάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ. 6.

² Ibidem σελ. 6-7.

2.2. Το Σήμα (Ν. 4679/2020)

2.2.1. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με τον νόμο 4679/2020, ο οποίος ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2015/2436/ΕΕ, επήλθαν σημαντικές μεταβολές στο δίκαιο του σήματος. Πλέον, το εθνικό σήμα ταυτίζεται με το Ευρωπαϊκό, ακολουθώντας το πρότυπο ρύθμισης και στάθμισης συμφερόντων που έχει εισαγάγει ο Κανονισμός 2017/1001/ΕΕ.

Οι αλλαγές που επέφερε η νέα νομοθετική ρύθμιση, σε σύγκριση με τον προγενέστερο -υπ' αριθμ. 4072/2012 νόμο- περιόρισαν αφενός τα κόστη συναλλαγών, με τη μείωση ή κατάργηση τελών, αφετέρου συνέβαλαν στον περιορισμό της γραφειοκρατίας.³ Ο νέος νόμος κατήργησε την «διοικητική προστασία» του σήματος και πλέον δεν υφίσταται αυτεπάγγελτη απόρριψη αίτησης καταχώρισης σήματος, όταν συντρέχει σχετικός λόγος απαραδέκτου (άρθρο 5 Ν. 4679/2020), αλλά προβλέπεται διαδικασία κατά την οποία ειδοποιείται ο εκάστοτε δικαιούχος προγενέστερου σήματος, προκειμένου να ασκήσει ανακοπή, προσβάλλοντας την μεταγενέστερη καταχώριση.

Περαιτέρω, η δυνατότητα καταχώρισης νέων μορφών σημάτων, που εισήγαγε ο Ν. 4679/2020, συνέβαλε στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού, δια της ενισχύσεως της καινοτομίας και της πρωτοτυπίας. Υπό το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, το σήμα μπορεί να αναπαρίσταται με οποιοδήποτε τεχνολογικό μέσο, καταργώντας με αυτόν τον τρόπο την προϋπόθεση της «γραφικής παράστασης» που απαιτούνταν υπό τον προγενέστερο νόμο 4072/2012.^{4,5}

2.2.2. Βασικά χαρακτηριστικά

Ελλείπει νομοθετικού ορισμού για τον προσδιορισμό της έννοιας του σήματος⁶, ο νέος νόμος στο δεύτερο άρθρο αυτού, προβλέπει ορισμένα βασικά εννοιολογικά στοιχεία για την κατανόηση αυτής.⁷ Σύμφωνα λοιπόν, με την διάταξη του άρθρου 2 Ν. 4679/2020: «1. Το εθνικό σήμα μπορεί να αποτελείται από οποιαδήποτε σημεία, ιδίως από λέξεις,

³ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 2.

⁴ Άρθρο 121 παρ. 1 Ν. 4072/2012: «Σήμα μπορεί να αποτελέσει κάθε σημείο επιδεικτικό γραφικής παράστασης ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων.»

⁵ Χρ. Χρυσάνθης, ό.π., 2020, σελ. 5.

⁶ Οστόσο, βλ. άρθρο 1 παρ. 3 περ. α Ν. 4679/2020: «Εθνικό σήμα, ή απλώς σήμα: το δικαίωμα που απονέμεται από τη Διεύθυνση Σημάτων ή τα Διοικητικά Δικαστήρια, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, ρυθμίζεται από αυτόν και παράγει αποτελέσματα στην Ελληνική Επικράτεια.»

⁷ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 120.

συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, ή από σχέδια, γράμματα, αριθμούς, χρώματα, το σχήμα του προϊόντος ή τη συσκευασία του προϊόντος, ή από ήχους, υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά: α) είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων και β) μπορούν να αναπαρίστανται στο μητρώο, κατά τρόπο που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στο δικαιούχο του.[...]»

Από την γραμματική ερμηνεία της εν λόγω διάταξης, καθίσταται σαφές ότι βασικό εννοιολογικό στοιχείο του σήματος και προϋπόθεση προκειμένου να παρασχεθεί προστασία κατά το δίκαιο των σημάτων, είναι η ύπαρξη διακριτικής ικανότητας. Ως προς το σημείο αυτό λοιπόν, το δίκαιο του σήματος δεν διαφοροποιείται από τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος, στα οποία- όπως θα αναλυθεί και στη συνέχεια της παρούσας- είναι αναγκαία η διακριτική ικανότητα, προκειμένου να μπορούν να εξατομικευτούν τα προϊόντα ή υπηρεσίες της κάθε επιχείρησης. Ωστόσο, όσον αφορά στα σήματα, η διακριτική ικανότητα μπορεί να αποκτάται και σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο της καταχώρησης του σήματος. Ενώ λοιπόν η διακριτική ικανότητα αποτελεί βασικό εννοιολογικό στοιχείο του σήματος και προϋπόθεση εκπλήρωσης του ίδιου του σκοπού των δικαιωμάτων στο σήμα, δεν αποτελεί και το κρίσιμο στοιχείο για την «γένεση» της προστασίας τους. Άλλως, το σήμα προστατεύεται από την καταχώρηση του (τυπικό σύστημα), ανεξαρτήτως δηλαδή του πότε θα γίνει γνωστό στους συναλλακτικούς κύκλους,⁸ και συνεπώς η διακριτική ικανότητα του σήματος μπορεί να είναι εγγενής η επίκτητη.

Περαιτέρω, το σήμα αποτελεί άυλο αγαθό, το οποίο προστατεύεται ως αποκλειστικό δικαίωμα, του οποίου η ισχύς μπορεί να ανανεώνεται με αποτέλεσμα να μπορεί να γίνει λόγος για χρονικά απεριόριστη προστασία. Το σήμα αποτελεί τρόπον τινά «διάυλο επικοινωνίας»⁹, μέσο διοχέτευσης πληροφοριών προς το καταναλωτικό κοινό αναφορικά με το προϊόν ή την υπηρεσία που διακρίνει. Ωστόσο, όπως θα αναλυθεί και σε επόμενα κεφάλαια, στο νέο δίκαιο των σημάτων όπως διαμορφώθηκε με τον Ν. 4679/2020, ο οποίος αντικατέστησε τον προγενέστερο Ν. 4072/2012, στόχος -πέρα από την προστασία του σηματούχου- είναι και η προστασία του γενικού συμφέροντος. Η διασφάλιση του διττού αυτού στόχου, επιτυγχάνεται μέσω της στάθμισης μεταξύ της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του

⁸ Ibidem σελ. 120.

⁹ ΔΕΚ C-487/07, απόφ. της 18.6.2009 Προδικαστική παραπομπή- Οδηγία 89/104/ΕΟΚ- Σήμα φήμης- Εμπόριο αρωμάτων- Συγκριτική διαφήμιση- Αθέμιτο όφελος, παρατ. Μ. Μήκου/Ε. Κινινή, ΤΝΠ QUALEX ΔΕΕ, 1/2010, σελ. 40- 50.

ιδιωτικού δικαιώματος του σηματούχου που γεννάται από τον αποκλειστικό χαρακτήρα του εν λόγω δικαιώματος.

2.2.3. Οι λειτουργίες του σήματος

Για την πληρέστερη κατανόηση της φύσης και έκτασης του δικαιώματος στο σήμα, καθώς και για την επακόλουθη ανάλυση του φαινομένου της προσβολής αυτού,¹⁰ κρίνεται σκόπιμη και αναγκαία η αναφορά στις λειτουργίες του σήματος. Βασική προϋπόθεση για να υπάρχει προσβολή του σήματος, αποτελεί η προβολή μίας εκ των λειτουργιών του. Οι λειτουργίες του σήματος διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, στις νομικές λειτουργίες και στις οικονομικές λειτουργίες. Η κατηγοριοποίηση αυτή τις περισσότερες φορές έχει μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, καθώς πρόκειται ουσιαστικά για την περιγραφή του ίδιου φαινομένου, απλώς από διαφορετική- επιστημονική- προσέγγιση.¹¹ Αναλυτικότερα, στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται: α) η λειτουργία προέλευσης, β) η εγγυητική λειτουργία και γ) η διαφημιστική λειτουργία, ενώ σε αυτήν τον οικονομικών λειτουργιών ανήκουν α) η λειτουργία πληροφόρησης καθώς και β) η μείωση του κόστους έρευνας.¹²

Η λειτουργία προέλευσης εξυπηρετεί την «σύνδεση» ενός προϊόντος με συγκεκριμένη επιχείρηση. Άλλως, δίνεται η δυνατότητα στο καταναλωτικό κοινό να διακρίνει ένα συγκεκριμένο προϊόν και εν συνεχεία να το ταυτίζει με ορισμένη επιχείρηση, προσδίδοντας του τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά.¹³ Η εν λόγω λειτουργία, που κατά την νομολογία του ΔΕΕ¹⁴ είναι από τις σημαντικότερες λειτουργίες του σήματος, «περιορίζεται» τρόπον τινά στην περίπτωση παραχώρησης άδειας χρήσης (άρθρο 17 Ν. 4679/2020) ενώ ζητήματα έχουν ανακύψει και με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά, με την εμφάνιση εταιρειών holding ή franchising. Στην περίπτωση παραχώρησης άδειας χρήσης λοιπόν, η λειτουργία προέλευσης δεν επιτελεί τον ρόλο του να «φωτογραφίζει» συγκεκριμένο παραγωγό, αλλά υποδεικνύει ότι υφίσταται ένας επιχειρηματικός φορέας, αρμόδιος για τον έλεγχο αφενός μεν, της διαδικασίας παραγωγής, αφετέρου δε, των ποιοτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων. Η ως άνω

¹⁰ Το ΔΕΕ δέχεται ότι χωρίς την διατάραξη των λειτουργιών του σήματος, δεν υφίσταται προσβολή. Βλ ΔΕΕ, C-48/05, 25.01.07, ΔΕΕ, C-206/01, 12.11.02.

¹¹ Χρ. Χρυσάνθης, Οι λειτουργίες του σήματος, σε Ρόκας/Βενιέρης/Κινινή/Χρυσάνθης, *Δίκαιο Σημάτων-Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 31-32.

¹² Ibidem σελ. 31-32.

¹³ Χρ. Χρυσάνθης, 2022, ό.π., σελ. 33- 34.

¹⁴ ΔΕΕ, C- 129/17, παρ. 35.

διεύρυνση της λειτουργίας προέλευσης, οδηγεί στην δημιουργία σημαντικού βαθμού ομοιότητας αυτής με την εγγυητική λειτουργία του σήματος.

Με διαφορετικό τρόπο ερμηνεύεται η λειτουργία προέλευσης στην περίπτωση που η κρίσιμη ένδειξη αφορά προϊόντα αυξημένου κόστους και υψηλής ποιότητας (προϊόντα πολυτελείας). Στην τελευταία περίπτωση ο καταναλωτής δεν έχει διαμορφώσει μια αφηρημένη εικόνα για την προέλευση των προϊόντων, αλλά έχει πλήρη γνώση αυτής και εξ αυτού του λόγου επιλέγει τελικά την αγορά του συγκεκριμένου -κάθε φορά- προϊόντος, γι' αυτό παρατηρείται μία στενότερη ερμηνεία της ανωτέρω λειτουργίας.

Η εγγυητική λειτουργία του σήματος, προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό την ασφάλεια και βεβαιότητα ότι το εκάστοτε προϊόν φέρει συγκεκριμένα ποιοτικά και φυσικά χαρακτηριστικά. Ένας καταναλωτής για παράδειγμα που αγοράζει ένα αναψυκτικό Pepsi Cola, προσδοκά ότι κάθε φορά αυτό θα έχει την ίδια γεύση με την προηγούμενη φορά που δοκίμασε το συγκεκριμένο ρόφημα. Δέον να σημειωθεί, ότι ουδεμία υποχρέωση γεννάται στον εκάστοτε παραγωγό από την εν λόγω λειτουργία, άλλως η εκάστοτε επιχείρηση δεν φέρει καμία νομική υποχρέωση να τηρεί τα ποιοτικά και φυσικά χαρακτηριστικά του παραγόμενου προϊόντος, χωρίς ωστόσο να είναι άνευ για την εκάστοτε επιχείρηση- σηματούχο η απόκλιση από τις προσδοκίες του καταναλωτικού κοινού.

Η τρίτη- νομική- λειτουργία του σήματος, είναι η διαφημιστική λειτουργία. Ένας από τους ρόλους που επιτελεί το σήμα είναι η διαφήμιση, προκειμένου ένα προϊόν να γίνει γνωστό στο ευρύ κοινό και το σήμα αφενός να αποκτήσει φήμη, αφετέρου να δημιουργήσει έναν κύκλο «πιστών» καταναλωτών (brand loyalty). Η διαφήμιση είναι αυτή που δημιουργεί έλξη και τελικώς παρακινεί τους καταναλωτές να προβούν στην αγορά του σηματοδοτημένου προϊόντος για αυτό και χρησιμοποιείται ευρύτατα από το σύγχρονο Μάρκετινγκ¹⁵. Εξάλλου το σήμα φήμης αποτελεί τρόπον τινά το «σύμβολο» της εμπορικής επιτυχίας της επιχείρησης, γι' αυτό και πολλές φορές χρησιμοποιείται ή πωλείται ακόμα και σε ανομοιοειδή προϊόντα (βλ. «Brand merchandising»)¹⁶. Η συγκεκριμένη λειτουργία στο δίκαιο του σήματος προστατεύεται από τις διατάξεις για την προστασία της φήμης, ενώ κρατούσα παραμένει σε θεωρία και νομολογία η άποψη ότι διαφημιστική λειτουργία επιτελούν μόνο τα σήματα

¹⁵ Μαρίνος Μ.-Θ., Δίκαιο Διακριτικών Γνωρισμάτων, εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, σελ 16.

¹⁶ Δελούκα-Ιγγλέση Κ., παραδόσεις μαθήματος «Δίκαιο του Ανταγωνισμού», Διατμηματικό ΠΜΣ «Δίκαιο και Οικονομία».

φήμης.¹⁷ Άμεσα συνδεδεμένες με την διαφημιστική λειτουργία του σήματος είναι τόσο η επενδυτική λειτουργία όσο και η επικοινωνιακή λειτουργία αυτού. Οι δύο αυτές λειτουργίες αποτελούν στην πραγματικότητα ειδικότερες εκφάνσεις της διαφημιστικής, οι οποίες επιτελούν τον σκοπό της προσέλκυσης πελατών και εν συνεχεία της δημιουργίας κύκλου αφοσιωμένων καταναλωτών, το οποίο επιτυγχάνεται μέσω της ευκολότερης και αποτελεσματικότερης πληροφόρησης του καταναλωτικού κοινού.¹⁸

Πέραν από τις ως άνω αναλυθείσες λειτουργίες που έχει διαμορφώσει η Νομική Επιστήμη, η Οικονομική Επιστήμη εστιάζει κυρίως στον ρόλο που επιτελεί το σήμα ως μέσο πληροφόρησης και στον ρόλο αυτού αναφορικά με τη μείωση του κόστους έρευνας. Δεδομένου λοιπόν, ότι η αγορά από μόνη της δεν ενημερώνει το καταναλωτικό κοινό για τα προσφερόμενα προϊόντα, τις ιδιότητες και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά αυτών, αρμόδιοι να επιτελέσουν αυτόν τον ρόλο είναι οι παίκτες της αγοράς, ήτοι οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Τα σήματα λοιπόν, λειτουργούν ως ονόματα για τα εκάστοτε προϊόντα, δημιουργώντας εμπιστοσύνη στους καταναλωτές, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούν κίνητρο στους παραγωγούς για συνεχή βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους. Τέλος μέσω της διαφοροποίησης των σημάτων και των οικονομικών κινήτρων που αυτά δημιουργούν, προστατεύεται και ενισχύεται ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός και εξυπηρετείται τελικώς το γενικό συμφέρον.

2.2.4. Η διακριτική ικανότητα

Για να μπορέσει μία ένδειξη να προστατευτεί ως σήμα, θα πρέπει να μπορεί να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μια επιχείρησης από τα προϊόντα ή υπηρεσίες μιας άλλης.¹⁹ Η διακριτική ικανότητα λοιπόν του σήματος, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση αυτού, τόσο για να μπορέσει η ένδειξη να επιτελέσει τις ανωτέρω αναλυθείσες λειτουργίες του σήματος, όσο και για να προστατευτεί κατά τον Ν. 4679/2020.

Περαιτέρω, η διακριτική ικανότητα του σήματος διακρίνεται σε αφηρημένη και συγκεκριμένη. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 περ. α' του Ν. 4679/2020, η αφηρημένη διακριτική ικανότητα αποτελεί βασικό εννοιολογικό στοιχείο της

¹⁷ Αντίθετη άποψη διατυπώνεται στην υπ' αριθμ. C-323/09 και από 22.09.11 απόφαση του ΔΕΕ (Interflora). Κατά την κρίση του Δικαστηρίου η διαφημιστική λειτουργία αναπτύσσεται- και επομένως χρήζει προστασίας- για όλα τα σήματα στις περιπτώσεις που υπάρχει διπλή ταύτιση,

¹⁸ Χρ. Χρυσάνθης, Οι λειτουργίες του σήματος, σε Ρόκας/Βενιέρης/Κινινή/Χρυσάνθης, *Δίκαιο Σημάτων-Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 37.

¹⁹ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 138.

έννοιας του σήματος, άλλως αποτελεί την γενική ικανότητα ενός σημείου να διακρίνει οποιοδήποτε προϊόν ή οποιαδήποτε υπηρεσία. Ελλείψει της ως άνω ικανότητας, μία ένδειξη δεν δύναται να καταχωρηθεί ως σήμα καθώς συντρέχει απόλυτος λόγος απαραδέκτου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 περ. α του Ν. 4679/2020.²⁰ Η συγκεκριμένη διακριτική ικανότητα προβλέπεται στην δεύτερη περίπτωση της πρώτης παραγράφου της ίδιας διάταξης, όπου ορίζεται ότι: «1. Δεν καταχωρίζονται ως σήματα, ή εάν έχουν καταχωριστεί είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα, σημεία τα οποία: β) στερούνται διακριτικού χαρακτήρα». Σε αντίθεση με την αφηρημένη διακριτική ικανότητα, η έλλειψη της οποία καθιστά αδύνατη την επιτέλεση των λειτουργιών του σήματος, η συγκεκριμένη αξιολογείται κάθε φορά λαμβάνοντας υπόψη το συγκεκριμένο κάθε φορά προϊόν ή υπηρεσία²¹ που προορίζεται να διακρίνει το εκάστοτε σήμα.²²

Περαιτέρω, ο διακριτικός χαρακτήρας μίας ένδειξης μπορεί να είναι είτε εγγενής, ήτοι να εμφανίζει εξ αρχής την απαραίτητη πρωτοτυπία και ιδιοτυπία, είτε επίκτητος, δηλαδή να δημιουργηθεί μέσω της χρήσεως της ένδειξης στην αγορά για μακρό χρονικό διάστημα. Μάλιστα, κατά την δεύτερη παράγραφο της διάταξης του άρθρου 4, η -μεταγενεστέρως- απόκτηση διακριτικού χαρακτήρα (επίκτητος διακριτικός χαρακτήρας), αποτελεί «θεραπεία» για την έλλειψη συγκεκριμένου διακριτικού χαρακτήρα.

2.2.5. Κατάθεση Σήματος

Με την κατάθεση του σήματος, όπως αυτή περιγράφεται στα άρθρα 20 επ. του Ν. 4679/2020, δημιουργείται δικαίωμα προσδοκίας υπέρ του καταθέτη, ο οποίος μπορεί να είναι οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Το δικαίωμα προσδοκίας προστατεύεται μέχρι την καταχώριση του σήματος και την μετατροπή του σε πλήρες και απόλυτο δικαίωμα στο σήμα, κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού συστήματος, ήτοι κατά τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 146/1914, το οποίο θα αναλυθεί εκτενώς στην πορεία της παρούσης. Η ημερομηνία κατάθεσης της δήλωσης είναι η ημερομηνία υποβολής της στον ΟΒΙ, η οποία είναι και η κρίσιμη ημερομηνία για τον προσδιορισμό της χρονικής προτεραιότητας συγκεκριμένου

²⁰ Άρθρο 4 παρ. 1 περ. α Ν. 4679/2020: «Δεν καταχωρίζονται ως σήματα, ή εάν έχουν καταχωριστεί είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα, σημεία τα οποία: α) δεν μπορεί να αποτελέσουν σήμα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 [...]»

²¹ Βλ. Χρυσάνθη, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 27: Για παράδειγμα ο όρος *Sante* έχει συγκεκριμένο διακριτικό χαρακτήρα για τσιγάρα, όχι όμως για ιατρικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες υγείας.

²² Χρ. Χρυσάνθη, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 27.

σήματος σε περίπτωση σύγκρουσης με άλλο σήμα ή διακριτικό δικαίωμα του ουσιαστικού δικαίου.

Δέον να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι μια από τις σημαντικότερες αλλαγές που επέφερε ο νέος νόμος 4679/2020, είναι η κατάργηση της αυτεπάγγελτης απόρριψης του σήματος σε περίπτωση που συντρέχει κάποιος λόγος σχετικού απαραδέκτου κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 του ίδιου νόμου, επιλογή που συνιστά κατά κάποιον τρόπο «περιορισμό» των εξουσιών του σήματος.²³ Έτσι, η εκάστοτε δήλωση κατάθεσης σήματος ελέγχεται από τον Εξεταστή και απορρίπτεται μόνο εάν υπάρχει κάποιος λόγος απόλυτου απαραδέκτου κατά το άρθρο 4 του Ν. 4679/2020, ενώ στην περίπτωση συνδρομής σχετικών λόγων απαραδέκτου, κατά το άρθρο 5 του αυτού νόμου, οι δικαιούχοι του προγενέστερου σήματος μπορούν να ασκήσουν ανακοπή κατά της μεταγενέστερης δήλωσης.^{24, 25}

Σύμφωνα δε, με το άρθρο 14 του Ν. 4679/2020 ο καταθέτης μπορεί οποτεδήποτε και ανεξαρτήτως αν εκκρεμεί κάποιο ένδικο μέσο η βοήθημα κατά του σήματος του, να περιορίσει τα προϊόντα ή υπηρεσίες που αναφέρονται στην δήλωση κατάθεσης. Παράλληλα στο άρθρο 15 του νόμου περί σημάτων προβλέπεται ο θεσμός της διαίρεσης του σήματος, ο οποίος στοχεύει στο να διασφαλιστεί η καταχώριση -και κατ' επέκταση και η χρονική προτεραιότητα- της δήλωσης αναφορικά με συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες. Τέλος, η καταχώριση μιας ένδειξης ως σήμα ολοκληρώνεται με την εγγραφή της στο μητρώο σημάτων το οποίο τηρείται και ενημερώνεται από τον ΟΒΙ.

2.2.6. Απώλεια Δικαιώματος

Στα πλαίσια της παρούσας, που στοχεύει στην εξέταση του φαινομένου της σύγκρουσης των διακριτικών γνωρισμάτων, χρήσιμη θεωρείται η αναφορά στους τρόπους απώλειας του δικαιώματος στο σήμα, καθώς με την «λήξη» του δικαιώματος στο σήμα, αποσβένονται όλες οι εξουσίες επ' αυτού και συνεπώς, δεν συντρέχει η υπό εξέταση περίπτωση σύγκρουσης.

²³ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 6.

²⁴ Άρθρο 20 παρ. 3 εδ. 5 και άρθρο 25 Ν. 4679/2020. Η ενημέρωση πλέον γίνεται στον διαδικτυακό τόπο του ΟΒΙ.

²⁵ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 166-171.

2.2.6.1 Παρέλευση διάρκειας προστασίας του δικαιώματος στο σήμα

Σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 1 του Ν. 4679/2020: «*Η καταχώριση του σήματος διαρκεί για μια δεκαετία που αρχίζει από την ημερομηνία κατάθεσης της δήλωσης ή, κατά περίπτωση, την ημερομηνία της παραγράφου 3 του άρθρου 21 και λήγει την αντίστοιχη ημερομηνία μετά την πάροδο των δέκα ετών*». Το δικαίωμα στο σήμα λοιπόν είναι χρονικά περιορισμένο,²⁶ η προστασία του ωστόσο μπορεί να ανανεωθεί -κατά τα οριζόμενα στην δεύτερη παράγραφο της αυτής διάταξης- κατόπιν αίτησης του σηματούχου προς τον ΟΒΙ και συγκεκριμένα κατόπιν αιτήματος προς την Διεύθυνση Σημάτων. Προϋπόθεση για την ανανέωση του δικαιώματος αποτελεί -προβλεπόμενη στην παρ. 3 του άρθρου 36- καταβολή τέλους ανανέωσης. Σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι διατυπώσεις της ως άνω διάταξης ή σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν υποβάλλει αίτηση ανανέωσης επέρχεται η αυτοδίκαιη διαγραφή του σήματος.

2.2.6.2. Παραίτηση από το δικαίωμα στο σήμα

Σε περίπτωση που δεν έχει συμπληρωθεί ακόμη η προβλεπόμενη στον νόμο δεκαετία, ο δικαιούχος του σήματος δύναται να παραιτηθεί από το δικαίωμα του. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 49 του Ν. 4679/2020 δήλωση παραίτησης πρέπει να πληροί την προϋπόθεση του εγγράφου τύπου και παράγει αποτελέσματα μόνο μετά την εγγραφή της στο μητρώο σημάτων. Δέον να σημειωθεί ότι η παραίτηση μπορεί να αφορά το σύνολο των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες ένα σήμα έχει καταχωριστεί (γενική παραίτηση) ή μέρος μόνο αυτών (μερική παραίτηση).

2.2.6.3. Έκπτωση

Η έκπτωση, αποτελεί τρόπο απώλειας του δικαιώματος στο σήμα κατόπιν αιτήσεως κάποιου τρίτου. Η έκπτωση λειτουργεί ως μηχανισμός αποκατάστασης για την περίπτωση που εκλείψουν οι προϋποθέσεις καταχώρισης του σήματος και οφείλεται σε μεταγενέστερες -της καταχώρισης- καταστάσεις.

Η έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα μπορεί να επέλθει για τρεις λόγους και συγκεκριμένα λόγω έλλειψης ουσιαστικής χρήσης του σήματος, λόγω τροπής του σε ένδειξη

²⁶ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 215.

γένους ή κοινόχρηστη ένδειξη ή λόγω παραπλανητικής χρήσης του και κατά συνέπεια λόγω των ζητημάτων που δημιουργούνται στο καταναλωτικό κοινό. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την δεύτερη παράγραφο του άρθρου 50 του Ν. 4679/2020: « Ο δικαιούχος εκπίπτει από το δικαίωμά του ολικά ή μερικά αν: α) μέσα σε χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών από την καταχώριση του σήματος δεν κάνει ουσιαστική χρήση του για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί ή αν διακόψει τη χρήση του σήματος για πέντε (5) συνεχή έτη, β) συνεπεία της συμπεριφοράς ή αδράνειας του δικαιούχου, το σήμα έχει καταστεί κοινόχρηστο ή συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος ή της υπηρεσίας για το οποίο έχει καταχωριστεί, γ) λόγω της χρήσης του σήματος από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ή για τις οποίες τούτο έχει καταχωριστεί ενδέχεται να παραπλανηθεί το κοινό, ιδίως, ως προς τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση των προϊόντων ή των υπηρεσιών».

Η πρώτη περίπτωση έκπτωσης, καθιστά σαφές ότι η χρήση του σήματος αποτελεί υποχρέωση κατά τις επιταγές του νομοθέτη. Μέσω της χρήσης του σήματος, πραγματώνεται η λειτουργία προέλευσης του σήματος και κατ' επέκταση ένας εκ των βασικών σκοπών που καλείται να επιτελέσει το εν λόγω δικαίωμα, ήτοι η προστασία τόσο του ανταγωνισμού όσο και του καταναλωτικού κοινού. Σε κάθε περίπτωση η χρήση μπορεί να γίνεται και από τρίτο, κατά τα προβλεπόμενα στην διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 4679/2020, υπό την προϋπόθεση ότι υφίσταται συγκατάθεση του σηματούχου. Ωστόσο, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 4 περ. α του άρθρου 50, δεν επέρχεται έκπτωση αν συντρέχει εύλογη αιτία, που να δικαιολογεί την μη χρήση του σήματος. Περαιτέρω, δεν επέρχεται έκπτωση σε περίπτωση που ο δικαιούχος, εντός της πενταετίας, και συγκεκριμένα εντός του διαστήματος που μεσολαβεί από την λήξη αυτής και την υποβολή αίτησης έκπτωσης, προβεί τελικά σε επανάληψη χρήσης.²⁷

Τέλος δέον να σημειωθεί ότι αν ο λόγος έκπτωσης δεν συντρέχει για το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών, άλλα μόνο για μέρος αυτών, ο σηματούχος κηρύσσεται έκπτωτος για αυτά τα συγκεκριμένα προϊόντα ή τις συγκεκριμένες υπηρεσίες.

²⁷ Άρθρο 50 παρ. 4 περ. β' Ν. 4679/2020.

2.2.6.4. Ακυρότητα

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 52 του Ν. 4679/2020 ακυρότητα του σήματος, μπορεί να ζητηθεί όταν συντρέχουν απόλυτοι ή σχετικοί λόγοι απαραδέκτου του σήματος κατά τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Ν. 4679/2020. Η αίτηση ακυρότητας υποβάλλεται στον ΟΒΙ από οποιονδήποτε για την περίπτωση των απόλυτων λόγων απαραδέκτου, ενώ για την περίπτωση των σχετικών λόγων ο αιτών πρέπει να έχει έννομο συμφέρον, ήτοι να πρόκειται για δικαιούχο προγενέστερου δικαιώματος. Ωστόσο, σε περίπτωση που κάποιος λόγος έχει προβληθεί κατά την διαδικασία καταχώρισης ενός σήματος, με την άσκηση ανακοπής, αυτός δεν μπορεί να προβληθεί εκ νέου ως λόγος ακυρότητας.

Περαιτέρω, ως αναφέρθηκε και ανωτέρω στην παρούσα, η έλλειψη εγγενούς διακριτικού χαρακτήρα σε σήμα, μπορεί να θεραπευτεί. Σύμφωνα λοιπόν, με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 52, η αρχική έλλειψη διακριτικής ικανότητας μιας ένδειξης, δεν μπορεί να αποτελέσει βάσιμο λόγο ακυρότητας, στην περίπτωση που απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα λόγω της χρήσης του.²⁸ Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι υπό το προγενέστερο νομικό καθεστώς, οι λόγοι ακυρότητας μπορούσαν να προβληθούν μόνο στη ΔΕΣ. Αποτελεί λοιπόν καινοτομία του Ν. 4679/2020 η δυνατότητα του εναγόμενου για προσβολή σήματος, να αμυνθεί με ανταγωγή ακυρότητας και να θέσει υπό αμφισβήτηση το κύρος του καταχωρημένου σήματος.²⁹ Σημειωτέον ότι στην περίπτωση που κάποιος έχει προβάλει κατά τη διαδικασία καταχώρισης του σήματος του λόγους ακυρότητας των άρθρων 4 και 5 και αυτοί έχουν κριθεί κατ' αντιδικία με τον δικαιούχο του σήματος από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων ή τα διοικητικά δικαστήρια δεν μπορεί να ζητήσει εκ νέου την κήρυξη ακυρότητας του σήματος.

2.2.7. Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης απονέμεται από το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ (EUIPO) και ρυθμίζεται από τον Κανονισμό 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Ιουνίου του 2017. Το δικαίωμα στο ευρωπαϊκό σήμα έχει υπερεθνικό και ενιαίο χαρακτήρα. Με την γένεση λοιπόν του δικαιώματος από την

²⁸ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 218.

²⁹ ΠΠρΑθ 640/2021- σχόλιο Χ. Χρυσάνθης, Επιθ. ΕΔ, 3/2022, σελ. 925-942.

καταχώριση του, αυτό απολαμβάνει προστασίας στο σύνολο των κρατών μελών της Ένωσης και συνυπάρχει παράλληλα με τα εθνικά σήματα.^{30, 31}

Το ευρωπαϊκό σήμα λοιπόν αποκτάται μόνο με καταχώριση από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, ανεξαρτήτως αν είναι υπήκοος ή κάτοικος κράτους μέλους της Ένωσης και μεταβιβάζεται ελεύθερα. Τόσο η καταχώριση (και η επακόλουθη απόκτηση του δικαιώματος, και η μεταβίβαση αυτού), όσο και η απώλεια και απαγόρευση χρήσης, έχει ισχύ σε όλη την ΕΕ, εκτός αν υπάρχουν αντίθετες διατάξεις στον Κανονισμό.³² Ο δικαιούχος του ευρωπαϊκού σήματος, αποκτά αποκλειστικό δικαίωμα και συνεπώς απολαμβάνει τις ίδιες εξουσίες με τον δικαιούχο εθνικού σήματος. Περαιτέρω, εφαρμόζονται οι ίδιες αρχές που ισχύουν και για τα εθνικά σήματα, ήτοι ισχύει η αρχή της χρονικής προτεραιότητας η οποία προσδιορίζεται από την ημερομηνία κατάθεσης, και η αρχή ίσης μεταχείρισης. Ως προς την αρχή της εδαφικότητας, παρατηρείται μια «διεύρυνση» αυτής καθώς το ευρωπαϊκό σήμα χρησιμοποιείται και προστατεύεται σε ολόκληρο το χώρο της ΕΕ.

³⁰ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 222-223.

³¹ Άρθρο 83 Ν. 4679/2020: «1. Η προστασία που παρέχεται στο σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να υστερεί από την προστασία που παρέχεται στο εθνικό σήμα. 2. Αν η αρχαιότητα σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίχτηκε σε προγενέστερο καταχωρισμένο εθνικό σήμα και ο δικαιούχος του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραιτηθεί του προγενέστερου αυτού δικαιώματος ή το αφήσει να αποσβεστεί, θεωρείται ότι εξακολουθεί να απολαύει των ίδιων δικαιωμάτων που θα είχε αν το προγενέστερο εθνικό σήμα είχε εξακολουθήσει να είναι καταχωρισμένο.»

³² Ν. Ρόκας, 2022, ο.π., σελ. 222-223.

2.3. Διακριτικά Γνωρίσματα Ουσιαστικού Συστήματος

2.3.1. Είδη Διακριτικών Γνωρισμάτων

Τα διακριτικά γνωρίσματα αποτελούν μέσα εξατομίκευσης των επιχειρήσεων κατά την άσκηση της οικονομικής τους δραστηριότητας. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας, η «κεντρική» διάκριση αυτών γίνεται σε διακριτικά γνωρίσματα τυπικού συστήματος και σε διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού συστήματος, με ειδοποιό διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών το σημείο «αφετηρία» της προστασίας τους. Έτσι ενώ το διακριτικό γνώρισμα τυπικού συστήματος, ήτοι το σήμα, προστατεύεται από την καταχώριση του και ρυθμίζεται, ως αναλύθηκε, με τον νέο νόμο 4679/2020, αυτά του ουσιαστικού συστήματος προστατεύονται από το σημείο εκκίνησης της ουσιαστικής χρήσης (άρθρ. 13 παρ. 1 Ν. 146/1914) ή από την καθιέρωση τους στις συναλλαγές (άρθρ. 13 παρ. 2 και 3 Ν. 146/1914). Συνεπώς ρυθμίζονται στον Νόμο για τον Αθέμιτο Ανταγωνισμό και συγκεκριμένα από τα άρθρα 13-15 του Ν. 146/1914.

Βασική έννοια και του άρθρου 13 Ν. 146/1914 αποτελεί ο κίνδυνος σύγχυσης, συνεπώς ο κίνδυνος σύγχυσης είναι έννοια κοινή στο δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων ανεξαρτήτως του τρόπου κτήσης αυτών. Ο κίνδυνος σύγχυσης επέρχεται όταν συγκρούονται δύο διακριτικά γνωρίσματα, ίδιας ή διαφορετικής λειτουργίας που ανήκουν στην ίδια ή σε διαφορετική κατηγορία κτήσης (ουσιαστικού ή τυπικού συστήματος ή σε συνδυασμό). Ωστόσο, πρόκειται για μια αόριστη νομική έννοια που χρήζει κάθε φορά εξειδίκευσης. Σε σύγκριση ωστόσο, με την παρεχόμενη από του δικαίου του σήματος προστασία, η προστασία των ουσιαστικών διακριτικών γνωρισμάτων που παρέχεται -κυρίως- από το άρθρο 13 του Ν. 146/1914, κρίνεται πολλές φορές μη επαρκής. Ο προβληματισμός αυτός καθίσταται σαφής από την γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 13 Ν. 146/1914 καθώς σε αυτή διάταξη αναφέρονται μόνο οι αρνητικές εξουσίες των εκεί προβλεπόμενων διακριτικών γνωρισμάτων, χωρίς να γίνεται μνεία στις θετικές εξουσίες- δικαιώματα του δικαιούχου. Τόσο το συγκεκριμένο κενό, όσο και άλλα κενά που γεννούνται από την «ατελή» ρύθμιση, δέον να καλύπτονται από την αναλογική εφαρμογή των ρυθμίσεων του νόμου για την προστασία του σήματος³³. Έτσι, στο προαναφερθέν παράδειγμα, ήτοι στην έλλειψη ρητής αναφοράς στον νόμο περί Αθέμιτου Ανταγωνισμού αναφορικά με τα δικαιώματα των δικαιούχων

³³ Μ-Θ Μαρίνος, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, 2009, σελ 253, 290, 318, ο οποίος σημειώνει ότι χωρίς αναδρομή στο δίκαιο των σημάτων δεν είναι δυνατή πλέον η ερμηνεία του άρθρου 13 και ότι, ως εκ τούτου, η αναλογική εφαρμογή διατάξεων του (τότε ισχύοντος) Ν. 2239/1994 στο πλαίσιο του άρθρου 13 Ν. 146/1914 τείνει να αποτελέσει τον κανόνα, ενώ εξαιρέσεις που στηρίζονται στην ιδιορρυθμία εκάστου διακριτικού γνωρίσματος, θα πρέπει να θεμελιώνονται σαφώς.

γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος, «λύση» αποτελεί η αναλογική εφαρμογή των άρθρων 7 επ. του Ν. 4679/2020, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τη φύση και τη λειτουργία του συγκεκριμένου κάθε φορά διακριτικού γνωρίσματος.

2.3.2. Διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων ή υπηρεσιών

Τα διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων ή υπηρεσιών προστατεύονται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 3 του Ν. 146/1914, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν καταστεί γνωστά στους σχετικούς συναλλακτικούς κύκλους.³⁴ Τα εν λόγω δικαιώματα λοιπόν, δεν αποκτούνται με την απλή χρήση του διασηματισμού ή της ιδιαίτερης διακόσμησης, αλλά απαιτείται η καθιέρωσή τους στις συναλλαγές. Παράλληλα, η προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων παρέχεται για όσο χρόνο εξακολουθεί να συντρέχει η καθιέρωσή τους στις συναλλαγές.^{35, 36} Ο αυστηρός χαρακτήρας της εν λόγω ρύθμισης, στοχεύει στην προστασία του ανταγωνισμού, μέσω της αποφυγής δημιουργίας αποκλειστικών δικαιωμάτων, που μάλιστα δεν περιορίζονται χρονικά.³⁷ Μάλιστα, η διαφορετική προϋπόθεση, της καθιέρωσης στις συναλλαγές, που θέτει ο νόμος σε σχέση με την απλή χρήση που θέτει για τις λοιπές ενδείξεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου 13 Ν. 146/1914, δικαιολογείται εάν ληφθεί υπόψη ότι στις τελευταίες ενδείξεις απαιτείται πέραν της διακριτικής δύναμης, και η ονομαστική λειτουργία αυτών. Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι ο διασηματισμός και η ιδιαίτερη διακόσμηση, αν και αναφέρονται στην ιδιαίτερη μορφή του προϊόντος,³⁸ δεν πρέπει να ταυτίζονται με αυτό.^{39, 40}

2.3.3. Διακριτικά γνωρίσματα επιχείρησης

Σύμφωνα με την παρ. 1 άρθρου 13 του Ν. 146/1914, τα διακριτικά γνωρίσματα επιχείρησης είναι το όνομα, η εμπορική επωνυμία και ο διακριτικός τίτλος επιχείρησης και

³⁴ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 229.

³⁵ ΜΠρΑθ 347/2019 (ασφαλιστικά μέτρα), Επιθ. ΕΔ, 2/2019, σελ. 452-457.

³⁶ Ωστόσο, βλ. Ν. Ρόκα, Η τάση της νομολογίας να παρέχει προστασία πέραν της θεσμοθετημένης, ειδικότερα στις εμπορικές συναλλαγές, Επιθ. ΕΔ, 3/2022, σελ. 650 όπου αναφέρεται ότι γίνεται δεκτή η συμπληρωματική προστασία του διασηματισμού, από μέρος της νομολογίας, ακόμα και αν δεν υπάρχει επικράτηση στις συναλλαγές, οπότε δεν παρέχεται η κατά το άρθρο 13 παρ. 3 του ν. 146/1914 προστασία, αλλά με βάση το άρθρο 1 του ν. 146/1914.

³⁷ Ν. Ρόκας, 2022, ο.π. σελ. 230- 231.

³⁸ Π. Παναγιώτου, *Εμπορικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 138.

³⁹ Ν. Ρόκας, 2022, ο.π., σελ. 230.

⁴⁰ ΕφΘες 4098/1995- σχόλιο: Η. Σουφλερός, *Επισκ. ΕΔ*, 3/1996, σελ. 657-672.

καταστήματος, ενώ σύμφωνα με την δεύτερη παράγραφο της αυτής διάταξης στην ίδια κατηγορία ανήκει και το ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα λόγω καθιέρωσης στις συναλλαγές.⁴¹ Περαιτέρω, προστατεύεται και ο τίτλος έργου.

Το όνομα προστατεύεται ως έκφανση του δικαιώματος στην προσωπικότητα⁴² κατά την διάταξη του άρθρου 58 ΑΚ. Όταν το όνομα εξατομικεύει κάποιο πρόσωπο αναφορικά με τις οικονομικές του δραστηριότητες, τότε προστατεύεται με βάση το άρθρο 13 παρ. 1 εδ. 1 Ν. 146/1914, άλλως προστατεύεται ως «άυλο περιουσιακό αγαθό».⁴³ Η προστασία του ονόματος η οποία ξεκινά από την πρώτη χρήση του, επεκτείνεται και σε ψευδώνυμα ή καλλιτεχνικά ονόματα υπό την προϋπόθεση ότι φέρουν την απαραίτητη διακριτική δύναμη ώστε να δύνανται να εξατομικεύουν την επιχείρηση στις συναλλαγές.

Η εμπορική επωνυμία εξατομικεύει το εκάστοτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στις συναλλαγές. Αποτελεί το εμπορικό όνομα με το οποίο δραστηριοποιείται στους συναλλακτικούς κύκλους οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Το δικαίωμα στην επωνυμία, ως δικαίωμα επί ουσιαστικού διακριτικού γνωρίσματος, γεννάται με την χρήση αυτής στις συναλλαγές και όχι με την καταχώριση της στο Μητρώο Επωνυμιών του ΓΕΜΗ, η οποία έχει απλώς δηλωτικό χαρακτήρα.⁴⁴ Περαιτέρω, η επωνυμία έχει παρακολουθηματικό χαρακτήρα και συνεπώς η μεταβίβαση της μπορεί να υλοποιηθεί μόνο με την ταυτόχρονη μεταβίβαση της επιχείρησης.

Ο διακριτικός τίτλος (σύμφωνα με το γράμμα του νόμου «*ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα επιχείρησης ή καταστήματος*») χρησιμοποιείται ως μέσο εξατομίκευσης ενός

⁴¹ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 238.

⁴² Άρθρο 5 Συντάγματος παρ. 1: «*Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.*»

⁴³ Ν. Ρόκας, 2022, ό.π., σελ. 238.

⁴⁴ Άρθρο 53 Ν. 4919/2022: «*1. Το Μητρώο Επωνυμιών και Διακριτικών Τίτλων τηρείται στο πληροφοριακό σύστημα του Γ.Ε.ΜΗ., όπου καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά όλες οι κατοχυρωμένες επωνυμίες και οι διακριτικοί τίτλοι των φυσικών και νομικών προσώπων που ασκούν είτε εμπορική είτε οικονομική μη εμπορική δραστηριότητα.*

2. Η τήρηση του ως άνω μητρώου αποσκοπεί: α) στη διασφάλιση της μοναδικότητας των επωνυμιών και των διακριτικών τίτλων, β) στη σύννομη κατοχύρωση επωνυμίας και διακριτικού τίτλου και γ) στην προστασία των επιχειρήσεων από την κίνδυνο της σύγχυσης, της εκμετάλλευσης ξένης φήμης και του αθέμιτου ανταγωνισμού.

3. Η καταχώριση της επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου στο μητρώο της παρ. 1 έχει δηλωτικό χαρακτήρα και αποδεικνύει τον δικαιούχο μιας επωνυμίας ή ενός διακριτικού τίτλου βάσει της αρχής της προτεραιότητας.

4. Η δέσμευση επωνυμίας και διακριτικού τίτλου έχει ισχύ για το σύνολο της Επικράτειας.

5. Το μητρώο επωνυμιών και διακριτικών τίτλων είναι ενιαίο για όλη τη χώρα, τηρείται ηλεκτρονικά και διασυνδέεται με το πληροφοριακό σύστημα Υ.Μ.Σ. και το πληροφοριακό σύστημα του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.), προκειμένου να αποφευχθεί η λήψη επωνυμίας ή διακριτικού τίτλου, που έχει ήδη κατοχυρωθεί ως σήμα, καθώς και με το Σ.Δι.ΜΗ.Ε. - Β.Ρ.Ι.Σ.»

καταστήματος ή μιας επιχείρησης. Η βασική διαφορά μεταξύ του διακριτικού τίτλου και της επωνυμίας ή του ονόματος έγκειται στο στοιχείο της υποχρεωτικότητας. Άλλως, κατά την συναλλακτική δράση μιας επιχείρησης είναι υποχρεωτική η χρήση της επωνυμίας, ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει για τον διακριτικό τίτλο αυτής. Μάλιστα, ένας επιχειρηματικός φορέας μπορεί να έχει περισσότερους από έναν, διακριτικούς τίτλους οι οποίοι μπορούν να αποτελούνται από οποιαδήποτε λεκτική η απεικονιστική ένδειξη, ακόμα δε και φανταστική.⁴⁵

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 2 του Ν. 146/1914, προστατεύονται και τα σημεία καταστήματος ή επιχείρησης, ως ιδιαίτερα γνωρίσματα αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν συνδεθεί από τον σχετικό συναλλακτικό κύκλο, με ορισμένη επιχείρηση. Η θεμελιώδης διαφορά των ιδιαίτερων γνωρισμάτων σε σχέση με τα διακριτικά γνωρίσματα του άρθρου 13 παρ. 1 εδ. 1 Ν. 146/1914, έγκειται στο ότι δεν επιτελούν την ονοματική λειτουργία του καταστήματος ή της επιχείρησης.

Τέλος, ο τίτλος εντύπων ή άλλων έργων περιλαμβάνεται στα προστατευόμενα, από την παρ. 1 του άρθρου 13 Ν. 146/1914, διακριτικά γνωρίσματα. Ωστόσο, σε αντίθεση με τα λοιπά διακριτικά γνωρίσματα της πρώτης παραγράφου του άρθρου 13, τα οποία διακρίνουν μια επιχείρηση, ο τίτλος διακρίνει και εξατομικεύει το έργο. Παρά το διαφορετικό αντικείμενο προστασίας, ο τίτλος του έργου προστατεύεται, από την χρήση του στις συναλλαγές και υπό την προϋπόθεση ότι έχει διακριτική ικανότητα.

⁴⁵ Ν. Ρόκας, 2022, ό.π. σελ. 241- 244.

2.3.4. Προστασία Διακριτικών Γνωρισμάτων

2.3.4.1. Εδαφική έκταση προστασίας

Σε αντίθεση με το σήμα, το οποίο προστατεύεται από την καταχώριση του σε όλη την ελληνική επικράτεια, εάν πρόκειται για εθνικό,⁴⁶ ενώ εάν πρόκειται για ευρωπαϊκό σήμα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού συστήματος προστατεύονται μόνο στην γεωγραφική περιοχή που πληρούνται οι προϋποθέσεις για την γέννηση τους, ήτοι στην γεωγραφική έκταση που υπάρχει χρήση ή καθιέρωση στις συναλλαγές.

Αναλυτικότερα, τα διακριτικά γνωρίσματα του άρθρου 13 παρ. 3 Ν. 146/1914, προστατεύονται στη γεωγραφική περιοχή στην οποία συντρέχει η προϋπόθεση της καθιέρωσης τους στις συναλλαγές, ενώ τα διακριτικά γνωρίσματα της επιχείρησης κατά την παρ. 1 της αυτής διάταξης, προστατεύονται από την πρώτη χρήση τους και η προστασία τους είναι τοπικά περιορισμένη. Τέλος, αναφορικά με την περίπτωση του τίτλου του έργου, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 146/1914, αφού προϋπόθεση κτήσης του δικαιώματος είναι η χρήση, ήτοι εν προκειμένω η κυκλοφορία του έργου, ο τίτλος προστατεύεται συνήθως σε ολόκληρη την χώρα. Διαφορετική αντιμετώπιση που οδηγεί σε περιορισμό της προστασίας σε συγκεκριμένη μόνο περιοχή της Ελλάδας, πρέπει να δικαιολογείται *in concreto*, όπως στην περίπτωση λ.χ. εντύπου με τοπική μόνο κυκλοφορία σε «ασήμαντη» πληθυσμιακά και -από οικονομικής απόψεως- περιοχή.

2.3.4.2. Διακριτική λειτουργία

Τα διακριτικά γνωρίσματα μπορούν να προστατεύονται μόνο όταν έχουν διακριτική δύναμη⁴⁷, ήτοι όταν είναι ικανά να εξατομικεύουν το συγκεκριμένο αντικείμενο προστασίας. Ελλείπει διακριτικής ικανότητας, η οποία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την λειτουργία προέλευσης, το εκάστοτε διακριτικό γνώρισμα δεν μπορεί να επιτελέσει την «διάκριση», άλλως είναι ανίκανο να εκπληρώσει τον ίδιο τον σκοπό του.

Ο βαθμός της διακριτικής δύναμης που εμφανίζει ένα διακριτικό γνώρισμα, αποτελεί και το βασικό «εργαλείο» για τον προσδιορισμό της έκτασης της προστασίας του. Έτσι, τα

⁴⁶ Αντίστοιχα το Ευρωπαϊκό Σήμα σε όλη την ΕΕ.

⁴⁷ Ν. Τέλλης, Υπερνομοθετική προστασία δικαιώματος επί διακριτικού γνωρίσματος επιχείρησης, Επισκ. ΕΔ, 4/2018, σελ. 546 – 547.

διακριτικά γνωρίσματα που παρουσιάζουν μεγάλη διακριτική δύναμη, τυγχάνουν αυξημένης προστασίας, θα πρέπει δηλαδή οι ενδείξεις που χρησιμοποιούν οι τρίτοι να διαφοροποιούνται σε έντονο βαθμό προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος σύγχυσης. Περαιτέρω, με κριτήριο το μέγεθος της διακριτικής δύναμης κάθε ένδειξης, τα διακριτικά γνωρίσματα χωρίζονται σε συνήθη, ασθενή, ισχυρά και διακριτικά γνωρίσματα φήμης.⁴⁸

2.3.4.3. Λήξη προστασίας

Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στο δίκαιο του σήματος, όπου ρητά αναφέρονται στον Νόμο 4679/2020 οι περιπτώσεις απώλειας του δικαιώματος στο σήμα και η περιορισμένη χρονικής ισχύς αυτού, στα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος, η λήξη της προστασίας τους δεν προβλέπεται στον νόμο 146/1914. Όπως αναλύθηκε και ανωτέρω, η γένεση των ουσιαστικών διακριτικών γνωρισμάτων είναι άμεσα συνυφασμένη είτε με την ουσιαστική τους χρήση (αρθρ. 13 παρ. 1 Ν. 146/1914), είτε με την καθιέρωση τους στις συναλλαγές και επομένως η απώλεια του δικαιώματος μπορεί να αποτελεί απότοκο είτε της παύσης της χρήσης τους ή της επικράτησής τους στο πλαίσιο των επιχειρηματικών συναλλαγών, είτε της απώλεια της διακριτικής τους δύναμης, είτε της παραίτησης του δικαιούχου από την χρήση τους.

Αναλυτικότερα, αναφορικά με τα διακριτικά γνωρίσματα της επιχείρησης, η άμεση σύνδεση τους με τον φορέα της επιχείρησης, οδηγεί στην λήξη της προστασίας τους σε περίπτωση που ο φορέας της επιχείρησης -τον οποίο εξατομικεύουν- παύσει οριστικώς την επιχειρηματική του δραστηριότητα. Αντίθετα, τα διακριτικά γνωρίσματα εμπορευμάτων ή υπηρεσιών προστατεύονται από την καθιέρωση τους στις συναλλαγές (άρθρο 13 παρ. 3 Ν. 146/1914), συνεπώς -σε θεωρητικό επίπεδο- δεν συνδέεται η προστασία τους με τον φορέα της επιχείρησης. Πρακτικά όμως με την παύση της λειτουργίας της επιχείρησης, το πιθανότερο να διακοπεί και η χρήση τους στις συναλλαγές και επομένως θα «λήξει» το δικαίωμα.

⁴⁸ ΕφΑθ 5121/2006, ΕλλΔνη, 2/2007, Σάκκουλας Online, σελ. 522- 526.

3. Σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων

Η ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο προστατεύεται στο άρθρο 5 του Συντάγματος. Κάθε επιχείρηση λοιπόν, έχει το δικαίωμα να αναπτύσσει την οικονομική δραστηριότητα της στην αγορά και να στοχεύει στην μεγιστοποίηση του κέρδους της, μέσω της απόκτησης σταθερής πελατείας και της δημιουργίας κύκλου πιστών καταναλωτών (brand loyalty).

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων, καθίσταται αδύνατη χωρίς την χρήση διακριτικών γνωρισμάτων, τα οποία προσδιορίζουν και εξατομικεύουν την πληθώρα επιχειρήσεων, προϊόντων ή υπηρεσιών, αποτελώντας με αυτόν τον τρόπο αναπόσπαστο κομμάτι των οικονομικών συναλλαγών. Τα διακριτικά γνωρίσματα, τόσο του ουσιαστικού όσο και του τυπικού συστήματος, εγγυώνται την ποιότητα και την προέλευση των αγαθών, και με αυτό τον τρόπο δημιουργούν μία «δικλείδα ασφαλείας», άλλως ένα κλίμα εμπιστοσύνης στον εκάστοτε καταναλωτή που επιλέγει τα εν λόγω αγαθά προσδοκώντας τα συγκεκριμένα, σταθερά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Αναμφισβήτητα δε, τα διακριτικά γνωρίσματα ως αποκλειστικά δικαιώματα κατέχουν μεγάλη οικονομική αξία, γεγονός που επιβάλλει και την ανάγκη αυξημένης προστασίας τους.

Το κρίσιμο ζήτημα που ανακύπτει κατά τις συναλλαγές λοιπόν, είναι το φαινόμενο της σύγκρουσης των επιμέρους διακριτικών γνωρισμάτων, το οποίο θα εξεταστεί υπό το πρίσμα τόσο του Ν. 4679/2020 όσο και του άρθρου 13 του Ν. 146/1914. Σε ενωσιακό επίπεδο το φαινόμενο της σύγκρουσης ρυθμίζεται στις διατάξεις της Οδηγίας 2015/2436 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών- μελών περί σημάτων, στα άρθρα του Κανονισμού 2017/1001 και στο άρθρο 8 της Διεθνούς Συμβάσεως των Παρισίων.

3.1. Έννοια της σύγκρουσης

Ιδιαίτερα δυσχερής εμφανίζεται η διατύπωση ενός γενικού ορισμού του φαινομένου της σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων, ο οποίος να δύναται να καλύψει το σύνολο των επιμέρους περιπτώσεων που είναι δυνατόν να εμφανιστούν. Ωστόσο, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων υφίσταται όταν δύο ή περισσότερα προστατευόμενα διακριτικά γνωρίσματα χρησιμοποιούνται και λειτουργούν ως τέτοια στο ίδιο οικονομικό περιβάλλον, κατά τρόπο που η συνύπαρξή τους να μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στο

καταναλωτικό κοινό.⁴⁹ Το φαινόμενο της σύγκρουσης δεν εντοπίζεται μόνο μεταξύ διακριτικών γνωρισμάτων με ίδιο αντικείμενο προστασίας, όπως για παράδειγμα η σύγκρουση μεταξύ διακριτικών της επιχείρησης, αλλά συνήθως είναι η σύγκρουση μεταξύ ενδείξεων που εξατομικεύουν διαφορετικό αντικείμενο.

Βασική -και τρόπον τινά αυτονόητη- προϋπόθεση για την μελέτη του φαινομένου σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων, αποτελεί η ύπαρξη δύο ή περισσότερων ενδείξεων που να πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και να υπάγονται σε συγκεκριμένη κατηγορία διακριτικών γνωρισμάτων. Έτσι, όταν πρόκειται για σήμα, απαραίτητη, κατά το τυπικό σύστημα, όπως αυτό διαμορφώνεται στην ελληνική έννομη τάξη με τον νόμο 4679/2020, αποτελεί η κατάθεση και καταχώριση του σήματος στο μητρώο.⁵⁰ Αντίστοιχα, όταν πρόκειται για ουσιαστικά διακριτικά γνωρίσματα, αυτά προστατεύονται από την στιγμή που γεννάται το δικαίωμα, ήτοι από το σημείο εκκίνησης της ουσιαστικής χρήσης (άρθρ. 13 παρ. 1 Ν. 146/1914) ή από την καθιέρωση τους στις συναλλαγές (άρθρ. 13 παρ. 2 και 3 Ν. 146/1914). Εάν δεν πληρούνται οι απαιτούμενοι εκ του νόμου όροι για την κτήση του εκάστοτε δικαιώματος (δικαίωμα σε σήμα ή σε διακριτικό γνώρισμα του ουσιαστικού συστήματος), τότε καθίσταται σαφές ότι δεν συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης. Περαιτέρω, αυτονόητη προϋπόθεση αποτελεί η ισχύς των υπό εξέταση ενδείξεων, κατά το κρίσιμο χρόνο, κατά τον οποίο εξετάζεται αν συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης.⁵¹ Εάν λοιπόν έχει λήξει η προστασία ενός διακριτικού γνωρίσματος, για παράδειγμα με την πάροδο της προβλεπόμενης δεκαετούς προθεσμίας για την προστασία του σήματος, δεν συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης σήματος με άλλη ένδειξη, καθώς έχει αποσβεσθεί το δικαίωμα στο σήμα. Μπορεί ωστόσο να υπάρξει σύγκρουση με δικαίωμα ουσιαστικού συστήματος, καθώς το δικαίωμα στο «λήξαν» σήμα μπορεί να προστατευτεί κατά το ουσιαστικό σύστημα με τις διατάξεις του Ν. 146/1919,

Βασική προϋπόθεση δε, για την εξέταση της σύγκρουσης των διακριτικών γνωρισμάτων, αποτελεί η κατανόηση της έννοια του κινδύνου σύγχυσης. Ο κίνδυνος σύγχυσης, είναι άμεσα συνδεδεμένος με την λειτουργία προέλευσης που επιτελούν τα διακριτικά γνωρίσματα, ήτοι, ως αναφέρθηκε και ανωτέρω, την δυνατότητα του καταναλωτικού κοινού να διακρίνει τα προϊόντα μιας επιχείρησης από αυτά μιας άλλης, προσδίδοντας σε κάθε περίπτωση τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Κίνδυνος

⁴⁹ Τ. Φουντεδάκης, Η σύγκρουση των διακριτικών γνωρισμάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ. 47.

⁵⁰ Άρθρο 3 Ν. 4679/2020, με τίτλο «Κτήση δικαιώματος», όπου προβλέπεται ότι: «Το δικαίωμα στο σήμα αποκτάται με την καταχώρισή του στο μητρώο.»

⁵¹ Φουντεδάκης, 2003, ό.π., σελ. 20.

σύγκυσης συντρέχει όταν δημιουργείται στο καταναλωτικό κοινό λανθασμένη πεποίθηση σχετικά με την προέλευση των παρεχόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών. Δέον να σημειωθεί ότι εντοπίζονται διαφορετικές μορφές κινδύνου σύγκυσης, οι οποίες αναλύονται στην συνέχεια της παρούσας.

Τέλος, βασικό εργαλείο για την επίλυση της σύγκρουσης μεταξύ διακριτικών γνωρισμάτων αποτελεί η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία υπαγορεύει ότι το προγενέστερο δικαίωμα, υπερισχύει έναντι του μεταγενέστερου και αναλύεται εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο.

3.2. Δίκαιο Σημάτων

3.2.1. Διπλή ταύτιση

Η περίπτωση της διπλής ταύτισης προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 περίπτωση α' του Ν. 4679/2020, σύμφωνα με την οποία: *«Κατόπιν άσκησης ανακοπής του άρθρου 25 από τον δικαιούχο προγενέστερου σήματος, σημείο δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση ή, αν έχει καταχωριστεί, ακυρώνεται μετά την άσκηση αίτησης ακυρότητας του άρθρου 52 ή μετά την άσκηση ανταγωγής ακυρότητας στο πλαίσιο αγωγής προσβολής σήματος κατά την παράγραφο 12 του άρθρου 38: α) αν ταυτίζεται με προγενέστερο σήμα και τα προϊόντα για τα οποία ή οι υπηρεσίες για τις οποίες το σήμα ζητείται ή έχει καταχωριστεί ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία προστατεύεται το προγενέστερο σήμα.»*

Για να υπάρχει λοιπόν, διπλή ταύτιση θα πρέπει να εντοπίζεται ταυτότητα τόσο των εκατέρωθεν ενδείξεων όσο και των εκατέρωθεν προϊόντων ή υπηρεσιών.⁵² Η διαφοροποίηση μεταξύ των ενδείξεων ή μεταξύ των παρεχόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών, καθιστά μη εφαρμόσιμη την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 5, και απαραίτητη είναι η συνδρομή κινδύνου σύγχυσης κατά την περίπτωση β' της αυτής παραγράφου.⁵³ Περαιτέρω, η περίπτωση κατά την οποία για τα ίδια προϊόντα χρησιμοποιούνται διαφορετικές λέξεις, οι οποίες έχουν ωστόσο το ίδιο νόημα, αποτελεί περίπτωση διπλής ταύτισης, π.χ. άνθος - λουλούδι. Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι νομολογιακά έχει κριθεί ότι ακόμη και στην

⁵² Χ. Χρυσάνθης, Ομοιότητα Ενδείξεων, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 207

⁵³ Άρθρο 5 Ν. 4679/2020: *«1. Κατόπιν άσκησης ανακοπής του άρθρου 25 από τον δικαιούχο προγενέστερου σήματος, σημείο δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση ή, αν έχει καταχωριστεί, ακυρώνεται μετά την άσκηση αίτησης ακυρότητας του άρθρου 52 ή μετά την άσκηση ανταγωγής ακυρότητας στο πλαίσιο αγωγής προσβολής σήματος κατά την παράγραφο 12 του άρθρου 38: [..]β) αν λόγω του ταυτόσημου ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτόσημου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που τα δύο σήματα προσδιορίζουν, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού· ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισής του με το προγενέστερο σήμα.»*

περίπτωση διπλής ταύτισης, πρέπει να αποδεικνύεται κίνδυνος σύγχυσης προκειμένου να εξετάζεται το φαινόμενο σύγκρουσης.^{54, 55}

3.2.2. Τα τέσσερα στάδια «εξέτασης» του κινδύνου σύγχυσης

Στο δίκαιο του σήματος, η εξέταση του κινδύνου σύγχυσης γίνεται σε τέσσερα στάδια. Προκειμένου λοιπόν να εκτιμηθεί ο κίνδυνος και εν συνεχεία να αξιολογηθεί η -ενδεχόμενη- προσβολή του δικαιώματος στο σήμα εξετάζονται: α) το συγκεκριμένο καταναλωτικό κοινό και ο βαθμός παρατηρητικότητας αυτού, β) η συνάφεια των εκατέρωθεν προϊόντων ή υπηρεσιών, γ) η ομοιότητα των ενδείξεων και δ) όλοι οι ανωτέρω παράγοντες σε μία «σφαιρική εκτίμηση» λαμβάνοντας υπόψη και περαιτέρω παραμέτρους, όπως ενδεικτικώς την συνύπαρξη στην κρίσιμη σχετική αγορά και τον βαθμό καθιέρωσης των εκατέρωθεν ενδείξεων.⁵⁶

Αναλυτικότερα, η προσοχή του καταναλωτικού κοινού διαφέρει ανάλογα με το είδος και την αξία του συγκεκριμένου προϊόντος ή της συγκεκριμένης υπηρεσίας και διακρίνεται σε υψηλή ή συνήθη. Κρίσιμη στο σημείο αυτό είναι και η εξέταση της έννοιας του μέσου καταναλωτή, ήτοι του σχετικά προσεκτικού και παρατηρητικού καταναλωτή,⁵⁷ ο οποίος είναι λογικός και ευλόγως ενημερωμένος, χωρίς όμως, να είναι σε θέση να εντοπίσει ασήμαντες διαφορές μεταξύ των σημάτων. Επομένως, είναι μικρότερος ο βαθμός της «απαιτούμενης»

⁵⁴ Σκέψεις 20-21 ΔΕΕ C-48/05, 25-01-2007: «Εφόσον ο λογότυπος Opel έχει καταχωριστεί για παιχνίδια, πρόκειται επιπλέον για την περίπτωση του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, δηλαδή την περίπτωση ενός πανομοιότυπου με το επίδικο σήμα σημείου για προϊόντα –παιχνίδια– πανομοιότυπα με εκείνα για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα αυτό. Συναφώς, επιβάλλεται ειδικότερα η διαπίστωση ότι η επίδικη στην κύρια δίκη χρήση γίνεται «για προϊόντα», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, καθόσον αφορά την επίθεση σε προϊόντα σημείου πανομοιότυπου προς το σήμα, καθώς και την προσφορά, την εμπορία ή την κατοχή για τον σκοπό αυτό προϊόντων, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχεία α' και β', της οδηγίας (βλ. συναφώς προπαρατεθείσα απόφαση Arsenal Football Club, σκέψεις 40 και 41).²¹ Πρέπει, εντούτοις, να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αποκλειστικό δικαίωμα παρέχεται για να μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να προστατεύει τα ειδικά του συμφέροντα ως δικαιούχου, δηλαδή να διασφαλίζει ότι το σήμα αυτό μπορεί να επιτελέσει τις λειτουργίες του, και ότι, επομένως, η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις στις οποίες η χρήση του σημείου από τρίτον προσβάλλει ή μπορεί να προσβάλει τις λειτουργίες του σήματος και ιδίως την ουσιώδη λειτουργία του, που είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος (προπαρατεθείσα απόφαση Arsenal Football Club και απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2004, C-245/02, Anheuser-Busch, Συλλογή 2004, σ. I-10989, σκέψη 59).»

⁵⁵ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ.45.

⁵⁶ Χ. Χρυσάνθης, Τα τέσσερα στάδια για την εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 213.

⁵⁷ Βλ. σκ. 46, απόφασης ΔΕΕ C-104/01, 06-05-2003: «Κατά συνέπεια, πρέπει να κριθεί ότι εν προκειμένω το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται από τον μέσο καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι σε λογικό βαθμό προσεκτικός.»

προσοχής, όταν πρόκειται για προϊόντα χαμηλής αξίας τα οποία ο εκάστοτε καταναλωτής αγοράζει χωρίς ιδιαίτερη σκέψη. Αντίθετα, όταν πρόκειται για προϊόντα μεγάλης αξίας που απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο καταναλωτικό κοινό, ο βαθμός προσοχής είναι ιδιαίτερα υψηλός, και η πιθανότητα σύγχυσης μικρότερη.

Αναφορικά με την συνάφεια των προϊόντων ή υπηρεσιών, αυτή αξιολογείται βάσει διάφορων παραγόντων που χαρακτηρίζουν την σχέση των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα η φύση, η καταναλωτική ανάγκη που ικανοποιείται με την παροχή της υπηρεσίας η την αγορά του προϊόντος, η χρήση των προϊόντων ή παροχή των υπηρεσιών, ο κύκλος των καταναλωτών στους οποίους απευθύνονται, καθώς και ο ανταγωνιστικός η συμπληρωματικός χαρακτήρας τους.⁵⁸ Περαιτέρω, όταν πρόκειται για προϊόν, ο βαθμός συνάφειας αξιολογείται και από την πρώτη ύλη από την οποία αυτό παρασκευάζεται.

Το τρίτο στάδιο εξέτασης αφορά την εξέταση του βαθμού ομοιότητας των εκατέρωθεν ενδείξεων, η οποία αξιολογείται οπτικά, ηχητικά και εννοιολογικά. Ο βαθμός ομοιότητας διακρίνεται σε υψηλό, μέσο και χαμηλό, ενώ πάντα υπάρχει το ενδεχόμενο να πρόκειται για παντελώς ανόμοιες ενδείξεις. Για να θεμελιωθεί βαθμός ομοιότητας, δεν προϋποτίθεται να υπάρχει και οπτική και ηχητική και εννοιολογική ομοιότητα. Τελευταίο στάδιο, είναι το στάδιο της σφαιρικής εκτίμησης όπου σταθμίζεται το σύνολο των πορισμάτων από τα τρία πρώτα στάδια. Η κρίση για σφαιρική εκτίμηση ελέγχεται αναιρετικά και θεωρείται πλημμελής στην περίπτωση που δεν ληφθεί υπόψη κάποιος παράγοντας εκ των πρώτων τριών σταδίων.

3.2.3. Κίνδυνος σύγχυσης και κίνδυνος συσχέτισης

Ο κίνδυνος σύγχυσης διακρίνεται σε δύο επιμέρους «κατηγορίες». Η πρώτη κατηγορία αποτελείται από τον κίνδυνο σύγχυσης υπό στενή έννοια (ή κλασική μορφή κινδύνου σύγχυσης)⁵⁹, ήτοι τον κίνδυνο να δημιουργηθεί η πεποίθηση στον μέσο καταναλωτή ότι τα παρεχόμενα προϊόντα ή οι παρεχόμενες υπηρεσίες προέρχονται από την επιχείρηση που φέρει την μεταγενέστερη ένδειξη, άλλως την επιχείρηση που προσβάλλει το προγενέστερο δικαίωμα στο σήμα. Η δεύτερη μορφή ονομάζεται κίνδυνος συσχέτισης και εντοπίζεται στην περίπτωση που ο μέσος καταναλωτής θεωρεί ότι μεταξύ του μεταγενέστερου σήματος και της προγενέστερης ένδειξης υπάρχουν πράγματι δύο διαφορετικές επιχειρήσεις οι οποίες όμως

⁵⁸ ΔΕΦΑΘ 277/2022, Ελλ. Δικαιοσύνη, 3/2023, σελ. 907-910.

⁵⁹ Ψαράκης Ι., Ο Κίνδυνος Σύγχυσης Στο Δίκαιο του Σήματος, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2021, σελ. 97.

συνδέονται μεταξύ τους με οικονομικούς δεσμούς.⁶⁰ Στην πραγματικότητα, ο κίνδυνος συσχέτισης αποτελεί ειδικότερη μορφή του κινδύνου σύγχυσης υπό στενή έννοια, και επομένως και κατά την εξέταση της ειδικής αυτής μορφής ακολουθείται ο «κανόνας» των τεσσάρων σταδίων.⁶¹

3.2.4. Προστασία των σημάτων φήμης

Ο κίνδυνος σύγχυσης και η παρεχόμενη, προς την αντιμετώπιση αυτού, προστασία του σήματος αντιμετωπίζεται διαφορετικά στην περίπτωση των σημάτων φήμης.⁶² Ως σήμα φήμης ορίζεται η ένδειξη εκείνη που έχει καταχωριστεί ως σήμα και χαίρει υψηλής αναγνωρισιμότητας στο καταναλωτικό κοινό, με αποτέλεσμα να μπορεί εύκολα και άμεσα να συνδεθεί το σήμα με συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία.⁶³ Ο σηματούχος φέρει το βάρος απόδειξης της έντονης διακριτικής δύναμης του σήματός του, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια του σήματος που χαίρει φήμης δεν ταυτίζεται με το παγκοίμως γνωστό σήμα.⁶⁴ Οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό ενός σήματος ως σήματος φήμης, αποτελούν ενδεικτικώς η χρονική διάρκεια χρήσης του εν λόγω σήματος, η διαφημιστική δαπάνη της δικαιούχου επιχείρησης καθώς και η απήχηση της διαφήμισης στο καταναλωτικό κοινό, το μερίδιο αγοράς που κατέχει η επιχείρηση καθώς και η γεωγραφική έκταση χρήσης της υπό εξέταση ένδειξης.

Η έκταση λοιπόν, της προστασίας του σήματος είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αναγνωρισιμότητα αυτού, με αποτέλεσμα να παρέχεται το δικαίωμα στον δικαιούχο σήματος φήμης να απαγορεύει τη χρήση του σήματος σε τρίτο, ακόμη κι αν πρόκειται για ανόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες.⁶⁵ Αναλυτικότερα για να υπάρχει προσβολή της φήμης, πρέπει να

⁶⁰ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 48.

⁶¹ Βλ. σκέψη υπ' αριθμ. 17 της υπόθεσης C-342/1997, της 22-06-1999: «Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, συνιστά κίνδυνο συγχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, ο κίνδυνος να πιστέψει το κοινό ότι τα σχετικά προϊόντα ή υπηρεσίες προέρχονται από την ίδια επιχείρηση ή ενδεχομένως, από συνδεδεμένες μεταξύ τους οικονομικώς επιχειρήσεις (βλ., σχετικώς, αποφάσεις SABEL, προαναφερθείσα, σκέψεις 16 έως 18, και της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, Canon, C-39/97, Συλλογή 1998, σ. 1-5507, σκέψη 29). Από το γράμμα του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', προκύπτει ότι η έννοια του κινδύνου της συσχέτισης δεν συνιστά εναλλακτική έννοια σε σχέση με την έννοια του κινδύνου συγχύσεως, αλλά σκοπεί στη διευκρίνιση της εκτάσεως της (βλ., σχετικώς, απόφαση SABEL, προαναφερθείσα, σκέψεις 18 και 19).»

⁶² Στον Ν. 4679/2020 οι διατάξεις που αναφέρονται στην προστασία της φήμης είναι τα άρθρα 5 παρ. 1 περ. γ' και 7 παρ. 3.

⁶³ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., .65.

⁶⁴ Μ-Θ . Μαρίνος, Δίκαιο Διακριτικών Γνωρισμάτων, εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, 2016, σελ 86, 88.

⁶⁵ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 89.

συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) να πρόκειται για προγενέστερο σήμα φήμης, β) να υπάρχει ομοιότητα μεταξύ του σήματος φήμης και μίας μεταγενέστερης ένδειξης, γ) να συντρέχει κίνδυνος σύνδεσης μεταξύ των εκατέρωθεν ενδείξεων, δ) να υπάρχει η πιθανότητα ο δικαιούχος της μεταγενέστερης ένδειξης να αντλήσει αθέμιτο όφελος από την προγενέστερη ένδειξη (*free riding*), ε) να υπάρχει πιθανότητα να επέλθει βλάβη στο σήμα φήμης λόγω της χρήσης της μεταγενέστερης ένδειξης, στ) να μην συντρέχει κάποια εύλογη αιτία που να δικαιολογηθεί τη χρήση της ένδειξης από τον μεταγενέστερο δικαιούχο.⁶⁶ Δέον να σημειωθεί ότι δεν απαιτείται ο ίδιος βαθμός ομοιότητας που απαιτείται για την θεμελίωση κινδύνου σύγχυσης, ωστόσο η έλλειψη αυτής αποκλείει το ενδεχόμενο να υφίσταται προσβολή της φήμης.⁶⁷ Περαιτέρω, σε περίπτωση που η ομοιότητα εντοπίζεται ως προς τα κοινότυπα στοιχεία ενός σήματος φήμης, και ταυτόχρονα υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τα κυρίαρχα, τότε δεν παρέχεται η ως άνω διευρυμένη προστασία.

Θεμελιώδεις για την κατανόηση της έννοιας της «φήμης» και της επακόλουθης διευρυμένης προστασίας των σημάτων φήμης είναι οι αποφάσεις Intel⁶⁸ και L' Oreal/Bellure⁶⁹ του ΔΕΕ. Η πρώτη υπόθεση αφορούσε προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Εφετείο της Αγγλίας και Ουαλίας ενώπιον του ΔΕΕ, αναφορικά με την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο α', της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ⁷⁰ και ειδικότερα αναφορικά με την ερμηνεία της έννοιας της φήμης και των ορίων προστασίας αυτής, όπως ανέκυψε στα πλαίσια ασκήσεως αγωγής από την εταιρεία Intel Corporation, η οποία ήταν δικαιούχος ορισμένων σημάτων, μεταξύ των οποίων το «Intel» (σήμα φήμης στο Ηνωμένο Βασίλειο) και άλλων σύνθετων σημάτων που περιλάμβαναν την συγκεκριμένη λέξη, κατά της CPM United Kingdom Ltd, η οποία ήταν δικαιούχος του λεκτικού σήματος «INTELMARK». Κρίθηκε εν προκειμένω ότι πρέπει να αποδεικνύεται η ύπαρξη ενδεχόμενης βλάβης, η οποία είναι δυνατόν να προκληθεί ακόμη κι αν η χρησιμοποίηση του σήματος φήμης γίνει άπαξ, υπό την

⁶⁶ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ.65.

⁶⁷ Χ. Χρυσάνθη, Ομοιότητα Ενδείξεων, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σ, 217.

⁶⁸ ΔΕΕ C-252/07, 27-11-08.

⁶⁹ ΔΕΕ C-487/07, 18-06-09.

⁷⁰ Άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο α', της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ, με τίτλο «Περαιτέρω λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας όσον αφορά συγκρούσεις με προγενέστερα δικαιώματα»: «Τα κράτη μέλη μπορούν εξάλλου να προβλέπουν ότι ένα σήμα δεν γίνεται δεκτό προς καταχώριση ή είναι δυνατόν να κηρυχθεί άκυρο εφόσον και κατά το μέτρο που: α) το σήμα ταυτίζεται ή είναι παρόμοιο με προγενέστερο εθνικό σήμα κατά την έννοια της παραγράφου 2 και πρόκειται να καταχωριστεί ή έχει καταχωριστεί για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν είναι παρόμοιες με εκείνες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το προγενέστερο σήμα, εφόσον το προγενέστερο σήμα χαιρεί φήμης στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται, η δε χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος, χωρίς νόμιμη αιτία, θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα, ή τη φήμη του προγενέστερου σήματος ή θα ήταν βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.»

προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή ή του μέσου αποδέκτη υπηρεσιών ή αποδεικνύεται σοβαρός κίνδυνος να επέλθει μελλοντικά τέτοια μεταβολή.⁷¹

Η δεύτερη απόφαση αφορούσε αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφοι 1 και 2, της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, στο πλαίσιο υπόθεσης απομιμήσεων αρωμάτων της L' OREAL και μάλιστα σε όμοια συσκευασία και χρήση του απομιμητικού λεκτικού σήματος σε καταλόγους, οι οποίοι απευθύνονταν προς τους εμπόρους λιανικής πώλησης. Στην εν λόγω υπόθεση εξετάστηκε η έννοια του «αθέμιτου οφέλους», η οποία εν προκειμένω εντοπίστηκε στην διαφημιστική πολιτική ενός αρώματος. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το φαινόμενο του «παρασιτισμού» (free riding) δεν σχετίζεται με την προσβολή του σήματος αλλά με το πλεονέκτημα που αποκτά ο τρίτος από την χρήση του πανομοιότυπου ή παρόμοιου σημείου, εκμεταλλευόμενος τη φήμη του προγενέστερου σήματος.⁷² Περαιτέρω, κρίθηκε ότι προκειμένου να αντλείται αθέμιτο όφελος, δεν προϋποτίθεται κίνδυνος σύγχυσης ή προσβολή του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος.⁷³

Τέλος, σκόπιμη κρίνεται η αναφορά στην τελευταία προϋπόθεση για την κατάφαση προσβολής φήμης, ήτοι στην έλλειψη εύλογης αιτίας. Ακόμη λοιπόν, και αν συντρέχουν οι υπόλοιπες προϋποθέσεις, δύναται να μην υπάρχει προσβολή σε περίπτωση που ο τρίτος που χρησιμοποιεί ένδειξη παρόμοια με προγενέστερο σήμα φήμης, αποδείξει ότι συντρέχει εύλογη αιτία που να δικαιολογεί την χρήση αυτή. Δικονομικώς η προβολή της εύλογης αιτίας αποτελεί ένσταση, το βάρος απόδειξης της οποίας φέρει ο εναγόμενος.

⁷¹ Σκέψη 81 απόφασης ΔΕΕ C-252/07, 27-11-08.

⁷² Σκέψη 41 απόφασης ΔΕΕ C-487/07, 18-06-09.

⁷³ Σκέψη 43 απόφασης ΔΕΕ C-487/07, 18-06-09

3.3. Άλλες μορφές κινδύνου σύγχυσης

3.3.1. Ο κίνδυνος σύγχυσης πριν την πώληση

Η περίπτωση κινδύνου πριν από την πώληση (pre-sale confusion) συντρέχει όταν ο καταναλωτής βρίσκεται σε ένα προγενέστερο στάδιο από αυτό της αγοράς του προϊόντος, ήτοι όταν ακόμη εξετάζει το ενδεχόμενο να προχωρήσει στην αγορά. Ο εν λόγω κίνδυνος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την οπτική εντύπωση που προκαλούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κάποιου προϊόντος, ελλείψει των οποίων ο καταναλωτής μπορεί ακόμη και να μην το παρατηρούσε. Για παράδειγμα ένας καταναλωτής παρατηρώντας από απόσταση ένα ψυγείο σε μία υπεραγορά (super market), και βλέποντας τα έντονα κόκκινα χρώματα, θα μπορούσε - ευλόγως- να θεωρήσει ότι το προϊόν εντός του ψυγείου είναι αναψυκτικό της Coca Cola, και μόνο φτάνοντας σε κοντινότερο σημείο να δει ότι πρόκειται για άλλο προϊόν ίδιου τύπου, όπως η «X» - Cola. Η έμμεση αυτή μορφή κινδύνου με άλλα λόγια, επιδρά στο υποσυνείδητο του εκάστοτε καταναλωτή ο οποίος ακόμη κι αν αντιληφθεί τελικά ότι πρόκειται για προϊόντα διαφορετικής προέλευσης, δεν αποκλείεται εν τέλει να αγοράσει το προϊόν, συμβιβασόμενος με την αρχικά πεπλανημένη επιλογή του.

3.3.2. Ο κίνδυνος σύγχυσης μετά την πώληση

Η συγκεκριμένη μορφή κινδύνου σύγχυσης προκύπτει σε μεταγενέστερο σημείο από αυτό της πώλησης του προϊόντος, ήτοι μετά την απομάκρυνση του καταναλωτή από το σημείο αγοράς. Το ζήτημα που ανακύπτει βάσει αυτής της μορφής κινδύνου σύγχυσης, αφορά την δημιουργία μιας λανθασμένης εντύπωσης στο ευρύτερο συναλλακτικό κοινό αναφορικά αφενός με την εμπορική προέλευση των συγκεκριμένων προϊόντων, αφετέρου με την ποιότητα αυτών.⁷⁴

Χαρακτηριστική για αυτήν την περίπτωση κινδύνου σύγχυσης είναι η υπόθεση Arsenal.⁷⁵ Στην εν λόγω υπόθεση, ένας πωλητής προσέφερε στο καταναλωτικό κοινό κασκόλτα οποία είχαν σημεία που θύμιζαν το σήμα τη Arsenal, παράλληλα όμως διευκρίνιζε με ταμπέλα ότι δεν πρόκειται για γνήσια προϊόντα της γνωστής ομάδας.⁷⁶ Κρίθηκε εν προκειμένω ότι δεν συνέτρεχε κίνδυνος σύγχυσης για τον άμεσο καταναλωτή, αφού η ειδική σήμανση απέτρεπε το ενδεχόμενο να υπάρχει σύγχυση ως προς την προέλευση των προϊόντων. Ωστόσο,

⁷⁴ Χρ. Χρυσάνθη, Κίνδυνος σύγχυσης στο δίκαιο των σημάτων, ΕπισκεΔ Β/2007, σελ. 359-369.

⁷⁵ ΔΕΕ, C- 206/01, 12-11-2002

⁷⁶ Σκ. 17 απόφασης C- 206/01, 12-11-2002.

ο κίνδυνος αυτός εξακολουθούσε να υπάρχει για τους τρίτους, οι οποίοι ερχόμενη σε επαφή με το προϊόν πίστευαν -λανθασμένα- ότι επρόκειτο για γνήσιο προϊόν της διάσημης αγγλικής ομάδας.⁷⁷

3.3.3. Ο αντίστροφος κίνδυνος σύγχυσης

Στην περίπτωση του αντίστροφου κινδύνου σύγχυσης, το μεταγενέστερο σήμα έχει «κυριαρχήσει» στο καταναλωτικό κοινό, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η λανθασμένη πεποίθηση ότι το προγενέστερο σήμα δεν αποτελεί παρά απομίμηση του γνωστού μεταγενέστερου.⁷⁸ Αυτό συμβαίνει κυρίως σε μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες δύνανται επενδύοντας κεφάλαια στην προβολή και διαφήμιση του προϊόντος, να κυριαρχήσουν στην εκάστοτε αγορά, την ίδια στιγμή που το προγενέστερο σήμα δεν μπορεί να καθιερωθεί επαρκώς στις συναλλαγές.⁷⁹

Η συγκεκριμένη μορφή κινδύνου συνήθως δεν προκύπτει ως προσβολή της λειτουργίας προέλευσης κάποιου σήματος. Το καταναλωτικό κοινό εν προκειμένω θεωρεί ότι αφενός ο νόμιμος δικαιούχος είναι ο μεταγενέστερος, αφετέρου ότι προσβολέας (απομιμητής) είναι ο αρχικός δικαιούχος, διακρίνοντας σε κάθε περίπτωση τη διαφορετική προέλευση. Περαιτέρω, προϋπόθεση είναι να μην πρόκειται για ενδείξεις που να έχουν περιορισμένη πρωτοτυπία. Έτσι, κρίθηκε ότι το σήμα “Glow” δεν έχει ισχυρή διακριτική δύναμη στην σχετική αγορά των καλλυντικών, καθώς εξέλειπε η απαραίτητη πρωτοτυπία, και επομένως η καταχώριση του εν λόγω σήματος από την γνωστή τραγουδίστρια Jenifer Lopez δεν δημιουργούσε αντίστροφο κίνδυνο σύγχυσης σε σχέση με παρόμοιο προγενέστερο σήμα.⁸⁰

⁷⁷ Σκ. 57 απόφασης C- 206/01, 12-11-2002.

⁷⁸ Χρ. Χρυσάνθη, Κίνδυνος σύγχυσης στο δίκαιο των σημάτων, ΕπισκεΔ Β/2007, σελ. 359-369.

⁷⁹ ΑΠ 1155/2019- σχόλιο Χ. Χρυσάνθης, Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, 4/2019, 941-950

⁸⁰ Glow Industries v. Lopez, 252 F. Stupp. 2d 962 (C.D. Ca. 2002) και 273 F. Supp. 2d 1095 (2003).

3.4. Η αρχή της εξουδετέρωσης

Όπως αναλύθηκε και ανωτέρω, στο δίκαιο του σήματος, κίνδυνος σύγχυσης δημιουργείται και όταν τα υπό εξέταση σήματα παρουσιάζουν ομοιότητες ηχητικές, οπτικές ή εννοιολογικές. Σύμφωνα, με την αρχή της εξουδετέρωσης οι ομοιότητες προς μία κατεύθυνση μπορούν να «ουδετεροποιηθούν». Συνηθέστερη είναι η περίπτωση κατά την οποία η εννοιολογική διαφορά μεταξύ των συγκρουόμενων σημείων, «εξουδετερώνει», λοιπές ομοιότητες, όπως για παράδειγμα την ηχητική. Ωστόσο, να σημειωθεί ότι εξουδετέρωση μπορεί να δρα και αντιστρόφως, ήτοι οπτικές ή/και ακουστικές διαφορές να εξουδετερώνουν νοηματικές ομοιότητες.⁸¹

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά η εξέταση της εν λόγω αρχής, σε συσχέτιση με την αρχή του ενιαίου του σήματος της ΕΕ. Με την γένεση του δικαιώματος από την καταχώριση του ευρωπαϊκού// σήματος, αυτό απολαμβάνει προστασίας στο σύνολο των κρατών μελών της Ένωσης και συνυπάρχει παράλληλα με τα εθνικά σήματα. Προκειμένου λοιπόν, να διασφαλισθεί η ομοιόμορφη προστασία, την οποία απολαμβάνει το σήμα της ΕΕ, η απαγόρευση συνεχίσεως χρήσης σήματος ή και τα αποτελέσματα της ανακοπής επί αίτησης καταχώρησης πρέπει, καταρχήν, να εκτείνονται στο σύνολο του εδάφους της ΕΕ. Ωστόσο, στη βάση της εννοιολογικής σύγκρισης παρατηρείται η μάλλον συχνότερη περίπτωση παρέκκλισης από την αρχή του ενιαίου σήματος της ΕΕ. Έτσι, μπορεί να υπάρξει κάμψη της αρχής του ενιαίου, στην περίπτωση προβολής του ισχυρισμού ότι σε ορισμένο τμήμα της Ένωσης δεν συντρέχει κίνδυνος σύγχυσης, στη βάση γλωσσικών και εννοιολογικών διαφορών.

Στην υπόθεση του ΔΕΕ C-223/15 κρίθηκε ότι η εννοιολογική διαφορά στην αντίληψη του αγγλόφωνου κοινού μεταξύ των όρων “Combit” και “Commit” μπορούσε να αντισταθμίσει τις όποιες οπτικές και ακουστικές ομοιότητες κι έτσι να αποκλείσει τον κίνδυνο σύγχυσης. Ο αγγλόφωνος καταναλωτής μπορεί αβίαστα να αντιληφθεί την υφιστάμενη εννοιολογική διαφορά μεταξύ, αφενός, του αγγλικού ρήματος “to commit” και, αφετέρου, του όρου “combit”, δεδομένου ότι ο δεύτερος ως άνω όρος αποτελείται από τα γράμματα “com”, τα οποία παραπέμπουν στη λέξη “computer”, και από τα γράμματα “bit”, τα οποία παραπέμπουν στον όρο “binary digit” Το ίδιο δεν θα συνέβαινε όμως και ως προς το γερμανόφωνο κοινό, το οποίο – ελλείψει δυνατότητας αντίληψης κάποιας εννοιολογικής διαφοράς – κρίθηκε ότι θα υποπέσει σε σύγχυση των ενδείξεων. Επομένως, σε περίπτωση που το δικαστήριο κοινοτικών σημάτων που θα επιληφθεί αντίστοιχης υπόθεσης διαπιστώσει

⁸¹ N. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 184 -185

πράξεις που συνιστούν παραποίηση/απομίμηση ή επαπειλούμενη παραποίηση/απομίμηση κοινοτικού σήματος, οι οποίες περιορίζονται σε ένα μόνον κράτος μέλος ή σε μέρος της επικράτειας της Ένωσης, το δικαστήριο αυτό θα πρέπει να περιορίσει το κατά τόπο πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως την οποία επιβάλλει.

3.5. Τα κυρίαρχα στοιχεία και η συνολική εντύπωση

Ο βαθμός ομοιότητας μεταξύ δύο ενδείξεων αξιολογείται οπτικά, ηχητικά και νοηματικά. Ως κυρίαρχα, ορίζονται τα στοιχεία εκείνα, που έχουν διακριτική ικανότητα (εγγενή ή επίκτητη) και λόγω του μεγέθους, των διαστάσεων, της θέσης ή άλλων παραγόντων σε σχέση με τα λοιπά στοιχεία του σήματος, αποσπών την προσοχή του καταναλωτή και υπερσχύουν οπτικά. Αν κατά την εξέταση είναι δυσχερές να κριθεί ποιο στοιχείο είναι το κυρίαρχο, τότε δεν υφίσταται κυρίαρχο στοιχείο. Στα σύνθετα σήματα, ήτοι στα σήματα που περιλαμβάνουν περισσότερα στοιχεία, λεκτικά ή εικαστικά ή συνδυασμό των δύο, η εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης γίνεται βάσει της συνολικής εντύπωσης που προκαλεί κάθε μία από τις εκατέρωθεν ενδείξεις.⁸²

Για να αξιολογηθεί ο κίνδυνος σύγχυσης, λαμβάνονται υπόψη τα συγκεκριμένα περιστατικά κάθε περίπτωσης, ήτοι κρίσιμο για την αξιολόγηση είναι η συνολική εντύπωση που δημιουργείται.⁸³ Ακόμη λοιπόν κι αν εντοπίζονται κοινά στοιχεία, μπορεί να μην συντρέχει περίπτωση που να στοιχειοθετείται κίνδυνος σύγχυσης, αν η συνολική εντύπωση είναι διαφοροποιημένη.⁸⁴

Ενδιαφέρον, όσον αφορά στην εξέταση της έννοιας της «συνολικής εντύπωσης», παρουσιάζει η απόφαση C-120/04 του ΔΕΕ. Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αναφορικά με την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο β',⁸⁵ της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Medion AG και της Thomson multimedia Sales Germany &

⁸² Ωστόσο βλ. απόφαση Limoncello, ΔΕΚ C-334/2005, όπου κρίθηκε ότι η εκτίμηση της ομοιότητας μπορεί να γίνει βάσει του κυρίαρχου σημείου στην περίπτωση που τα υπόλοιπα τα στοιχεία του σήματος είναι αμελητέα. Σημείο 21^ο προτάσεων της γενικής εισαγγελέως Juliane Kokott: «Το στοιχείο αυτό πρέπει να μπορεί από μόνο του να δεσπόζει στην εικόνα του σήματος αυτού που το οικείο κοινό διατηρεί στη μνήμη του, οπότε όλα τα λοιπά συστατικά στοιχεία του σήματος είναι αμελητέα όσον αφορά τη διδόμενη από αυτό συνολική εντύπωση. Μόνο αν όλα τα άλλα συστατικά στοιχεία του σήματος είναι αμελητέα μπορεί το δεσπίζον στοιχείο να αποτελέσει το μόνο κριτήριο για την εκτίμηση της ομοιότητας.»

⁸³ Λ. Κοτσίρης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2018, σελ. 647.

⁸⁴ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 182.

⁸⁵ Άρθρο 5 παρ. 1, στοιχείο β' Οδηγίας 89/104/ΕΟΚ: «Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεση του: [...] β) σημείο για το οποίο, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητας του με το σήμα και της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένου και του κινδύνου συσχέτισης του σημείου με το σήμα.»

Austria GmbH, με αντικείμενο τη χρήση από την Thomson, στο πλαίσιο του σύνθετου σημείου «THOMSON LIFE», του καταχωρισμένου σήματος LIFE, του οποίου ήταν δικαιούχος η Medion. Το Δικαστήριο έκρινε ότι συντρέχει κίνδυνος σύγχυσης όταν ένα σύνθετο σημείο μπορεί να προκαλέσει στο κοινό τη πεποίθηση ότι τα υπό εξέταση προϊόντα ή υπηρεσίες προέρχονται από οικονομικώς συνδεδεμένες επιχειρήσεις.⁸⁶ Περαιτέρω, διευκρίνισε στην υπό εξέταση υπόθεση, ότι η συνολική εντύπωση που προκαλεί το τμήμα που αποτελούσε προγενέστερο σήμα και αποτελεί και μέρος του σύνθετου σημείου, δεν μπορεί να αποτελέσει προϋπόθεση για την διαπίστωση της υπέρξεως κινδύνου σύγχυσης, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε στην καταστρατήγηση του χαρακτήρα της αποκλειστικότητας στο δικαίωμα στο σήμα.⁸⁷

⁸⁶ Σκέψη 31 απόφασης ΔΕΕ C-120/04, 06-10-2005.

⁸⁷ Σκέψη 32-33 απόφασης ΔΕΕ C-120/04, 06-10-2005.

3.6. Το κριτήριο του μέσου καταναλωτή

Η έννοια του μέσου καταναλωτή αποτελεί κρίσιμη έννοια για το δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων, καθώς προσδιορίζει αφενός την έκταση προστασίας του εκάστοτε διακριτικού γνωρίσματος ή σήματος⁸⁸, αφετέρου τον βαθμό που πρέπει να αποκλίνει μια ένδειξη από τα συνήθη πρότυπα για να «εμφανίζει» διακριτική ικανότητα.⁸⁹ Από την στιγμή λοιπόν που ο μέσος καταναλωτής αποτελεί το «κεντρικό πρόσωπο» τόσο στο δίκαιο του σήματος, όσο και στο δίκαιο των ουσιαστικών διακριτικών γνωρισμάτων, ένας εκ των βασικών σκοπών των τελευταίων, δεν θα μπορούσε παρά να είναι η προστασία των συμφερόντων του ίδιου του καταναλωτή.

Αναλυτικότερα, για την χρήση του κριτηρίου του μέσου καταναλωτή προς την αποτροπή του κινδύνου σύγχυσης, αναγκαία κρίνεται η προσπάθεια ορισμού αυτού. Ως μέσος καταναλωτής λοιπόν, ορίζεται ο σχετικά προσεκτικός και παρατηρητικός καταναλωτής⁹⁰, ο οποίος είναι λογικός και ευλόγως ενημερωμένος.⁹¹ Δέον να σημειωθεί ότι αφενός δεν υπάρχει ενιαίο κοινό για όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, αφετέρου ανάλογα με το συγκεκριμένο προϊόν ή την συγκεκριμένη υπηρεσία μπορεί να υπάρχει διαφοροποίηση στον βαθμό παρατηρητικότητας του μέσου καταναλωτή. Για παράδειγμα παρατηρείται αυστηροποίηση του κριτηρίου του μέσου καταναλωτή, με την «μεταβολή» του σε αυτό του «εξειδικευμένου καταναλωτή», όταν πρόκειται για προϊόν που το απαιτεί η αξία ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

⁸⁸ Εξέταση συνδρομής κινδύνου σύγχυσης. Πρώτο στάδιο εξέτασης: προσδιορισμός βαθμού προσοχής και παρατηρητικότητας μέσου καταναλωτή.

⁸⁹ Χρ. Χρυσάνθης, Φιλοσοφική και Οικονομική Ανάλυση της Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 279-281.

⁹⁰ Βλ. σκ. 46, απόφασης ΔΕΕ C-104/01, 06-05-2003: «Κατά συνέπεια, πρέπει να κριθεί ότι εν προκειμένω το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται από τον μέσο καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι σε λογικό βαθμό προσεκτικός.»

⁹¹ Κ. Δελούκα-Ιγγλέση, σε: Ελ. Αλεξανδρίδου (επιμ.) Το Νέο Δίκαιο Προστασίας του Καταναλωτή, Νομική Βιβλιοθήκη, 2023, σελ. 753 επ., Γ. Ζέκος, Διαδίκτυο & τεχνητή νοημοσύνη στο Ελληνικό δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 282-283.

3.7 Δίκαιο διακριτικών γνωρισμάτων

3.7.1. Παράμετροι του κινδύνου σύγχυσης

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 146/1914, προϋπόθεση για την προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων, είναι η συνδρομή κινδύνου σύγχυσης μεταξύ δύο η περισσότερων ενδείξεων. Για την εξέταση του κινδύνου σύγχυσης λαμβάνονται υπόψη τρεις επιμέρους παράμετροι και συγκεκριμένα εξετάζεται α) ο βαθμός ομοιότητας των υπό εξέταση συγκρουόμενων διακριτικών γνωρισμάτων, β) η οικονομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με την ενδεχόμενη ομοιότητα των παρεχόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών και τέλος γ) η διακριτική δύναμη των εκατέρωθεν διακριτικών γνωρισμάτων.

Αναλυτικότερα, η ομοιότητα αποτελεί βασικό παράγοντα για την κατάφαση κινδύνου συγχύσεως, η οποία λαμβάνεται υπόψη συνολικά. Εκτιμάται δηλαδή η συνολική ηχητική, οπτική και εννοιολογική εντύπωση που προκαλούν τα «συγκρουόμενα» διακριτικά γνωρίσματα. Περαιτέρω, η παρεχόμενη προστασία είναι ανάλογη του «μεγέθους» της διακριτικής δύναμης που εμφανίζει ένα διακριτικό γνώρισμα. Άλλως, βασικό «εργαλείο» για τον προσδιορισμό της έκτασης της προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων αποτελεί η διακριτική δύναμη, ώστε οι ενδείξεις που παρουσιάζουν μεγάλη διακριτική δύναμη, να τυγχάνουν αυξημένης προστασίας. Όσον αφορά στην δεύτερη παράμετρο, ήτοι την εγγύτητα της επιχειρηματικής/οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων, αυτή δεν προβλέπεται ρητά ως προϋπόθεση του άρθρου 13 του Ν. 146/1914. Ωστόσο, ειδικά για τα διακριτικά γνωρίσματα της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα την επωνυμία, ο κίνδυνος σύγχυσης ερμηνεύεται με βάση την εγγύτητα ή συγγένεια των εκατέρωθεν οικονομικών κλάδων, με αποτέλεσμα να συντρέχει κίνδυνος όταν δημιουργείται λανθασμένη πεποίθηση στο κοινό αναφορικά είτε με την ταυτότητα της επιχείρησης (άμεσος κίνδυνος σύγχυσης) ή είτε με την ύπαρξη σχέσεων μεταξύ των δύο εταιρειών (έμμεσος κίνδυνος σύγχυσης).

3.7.2. Η κατά τόπο σύμπτωση των πεδίων προστασίας των συγκρουόμενων ενδείξεων⁹²

Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στο δίκαιο του σήματος, όπου ένα σήμα- από την καταχώριση του- αναπτύσσει ισχύ και προστατεύεται είτε στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας εάν πρόκειται για εθνικό σήμα, είτε στο σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ εάν

⁹² Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, 2003, ό.π., σελ. 46.

πρόκειται για ευρωπαϊκό σήμα, τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού δικαίου -ως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο- προστατεύονται σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου χρησιμοποιούνται ή έχουν επικρατήσει στις συναλλαγές.

Προκειμένου λοιπόν να εξεταστεί ο κίνδυνος σύγχυσης και να διαπιστωθεί αν υπάρχει αληθινή σύγκρουση μεταξύ διακριτικών γνωρισμάτων, απαραίτητος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι τα εδαφικά όρια προστασίας των υπό εξέταση ενδείξεων. Κίνδυνος σύγχυσης λοιπόν υφίσταται μόνο στην περίπτωση που τα εδαφικά πεδία προστασίας των ενδείξεων συμπίπτουν ή έστω «τέμνονται».⁹³ Έτσι, δεν συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης, στο παράδειγμα που εξετάζονται δύο διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού δικαίου, τα οποία αν και παρουσιάζουν έντονη ομοιότητα και παρά το κοινό συναλλακτικό πεδίο στο οποίο αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα οι δικαιούχοι του, ελλείπει η κοινή -σε γεωγραφικό επίπεδο- χρήση ή επικράτηση αυτών.

⁹³ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *ibidem* σελ. 46.

3.7.3. Ειδικά ζητήματα

3.7.3.1. Άδειες χρήσης

Η δυνατότητα παροχής άδειας χρήσης αναφορικά με τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος, δεν ρυθμίζεται ειδικά στα άρθρα 13 επ. του Ν. 146/1914. Ωστόσο, βάσει της συμβατικής ελευθερίας (361 ΑΚ) και υπό την επιφύλαξη της μικρής ρήτρας του άρθρου 3 του Ν. 146/1914, γίνεται δεκτή η δυνατότητα σύναψης σύμβασης με περιεχόμενο την παραχώρηση σε τρίτο της χρήσης του συγκεκριμένου διακριτικού γνωρίσματος.

Στο δίκαιο του σήματος, οι άδειες χρήσης ρυθμίζονται στην διάταξη του άρθρου 17 του Ν. 4679/2020. Οι εν λόγω συμφωνίες, καθιστούν δυνατή την χρησιμοποίηση ενός σήματος από τρίτη επιχείρηση, διευκολύνοντας με αυτόν τον τρόπο τόσο τον σηματούχο, ο οποίος δεν χρειάζεται να λειτουργεί σε συγκεκριμένες εδαφικές περιοχές δική του επιχείρηση, όσο και τον αδειούχο που επωφελείται από την φήμη του ξένου σήματος.⁹⁴

Όπως και στην περίπτωση των ουσιαστικών διακριτικών γνωρισμάτων, έτσι και στο δίκαιο του σήματος, η άδεια χρήσης μπορεί να είναι απλή ή αποκλειστική. Στην πρώτη περίπτωση το δικαίωμα χρήσης μπορεί να παραχωρηθεί σε περισσότερους δικαιούχους, ενώ στην περίπτωση της παραχώρησης αποκλειστικής άδειας το δικαίωμα ανήκει μόνο σε έναν. Περαιτέρω, η άδεια χρήσης μπορεί να αφορά το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών, ή να έχει μερικό χαρακτήρα, ήτοι να αφορά ορισμένα από τα -προστατευόμενα από το σήμα- προϊόντα. Δυνατή είναι και η περιορισμένη τοπική εφαρμογή της άδειας χρήσης. Σε κάθε περίπτωση, κατά την επιταγή του νόμου, απαιτείται η τήρηση εγγράφου τύπου για την παραχώρηση άδειας.

⁹⁴ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 212- 213

3.7.3.2. Σύμβαση δικαιόχρησης

Ως σύμβαση δικαιόχρησης χαρακτηρίζεται η σύμβαση μεταξύ δικαιοπαρόχου (franchisor) και δικαιοδόχου (franchisee), με την οποία ο πρώτος παραχωρεί στον τελευταίο την διάθεση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και τεχνογνωσίας, έναντι ανταλλάγματος.⁹⁵

Με τη σύμβαση αυτή, δημιουργείται τρόπος τινά ένα σύστημα διανομής προϊόντων, επεκτείνεται η επιχειρηματική δράση της δικαιοπαρόχου επιχείρησης, η οποία χρησιμοποιεί την υποδομή της δικαιοδόχου, ενώ ταυτόχρονα η τελευταία επωφελείται από την τεχνογνωσία, την φήμη και το marketing της δικαιοπαρόχου. Δέον να σημειωθεί ότι η δικαιοδόχος επιχείρηση, υποχρεούται να διαθέτει τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες στο καταναλωτικό κοινό, κατά τα ποιοτικά πρότυπα και τον τρόπο διανομής της δικαιοπαρόχου, άλλως υποχρεούται να χρησιμοποιεί και να τηρεί -ως έχουν- τα διακριτικά γνωρίσματα της δικαιοπαρόχου.

Η σύντομη αναφορά στον εν λόγω «θεσμό», παρουσιάζει περιορισμένο ενδιαφέρον για την μελέτη της παρούσας, καθώς στο πλαίσιο της σύμβασης δικαιόχρησης, παρά την χρήση κοινών ενδείξεων από περισσότερα πρόσωπα/επιχειρήσεις, δεν τίθεται ζήτημα σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων.

⁹⁵ Ι. Ρόκας, Σύμβαση Δικαιοχρησίας, σε Ι. Ρόκα/ Χ. Ταρνανίδου, Εμπορικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2015, σελ. 311

Μέρος Δεύτερο

4. Επίλυση της σύγκρουσης

4.1. Βασικές αρχές

4.1.1. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης υπαγορεύει την ισότιμη αντιμετώπιση των διακριτικών γνωρισμάτων, ανεξαρτήτως συστήματος κατοχύρωσης αυτών. Άλλως, τυπικό και ουσιαστικό σύστημα συνυπάρχουν χωρίς να δίνεται κάποιο «προβάδισμα» είτε στο σήμα είτε σε κάποιο διακριτικό γνώρισμα του ουσιαστικού συστήματος. Η εν λόγω αρχή προβλέπεται ρητά στον νόμο περί σημάτων και συγκεκριμένα, έκφασή της αποτελεί τόσο το άρθρο 5 παρ. 3 περ. α όσο και το άρθρο 11 του Ν. 4679/2020.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου, οι οποίοι αναλύονται στην πρώτη ως άνω αναφερθείσα διάταξη, δεν μπορεί να καταχωριστεί ως σήμα το προγενέστερο σημείο, το οποίο χρησιμοποιείται ήδη στις συναλλαγές ως διακριτικό γνώρισμα. Σε περίπτωση που, παρά την ρητή απαγόρευση του νόμου, κάποιος υποβάλλει αίτηση για καταχώριση, τότε ο εκάστοτε δικαιούχος του προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος μπορεί να ασκήσει ανακοπή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 25 επ. του Ν. 4679/2020. Περαιτέρω, αναφορικά με το άρθρο 11 και τον περιορισμό του δικαιώματος στο σήμα, προκύπτει ρητά από την τρίτη παράγραφο αυτού ότι, δεν μπορεί ο σηματούχος να απαγορεύσει σε τρίτο την χρήση προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος τοπικής ισχύος, υπό την προϋπόθεση ότι, αυτή η χρήση περιορίζεται στο εδαφικό τμήμα στο οποίο αναγνωρίζεται.

Επιπλέον, η αρχή της ίσης μεταχείρισης, βρίσκει εφαρμογή και επί της σχέσης ευρωπαϊκού και εθνικού σήματος. Παρά τον υπερεθνικό χαρακτήρα του σήματος της Ε.Ε. και της πανευρωπαϊκής ισχύος αυτού, η προστασία που απολαμβάνει είναι ισότιμη με αυτή του εθνικού σήματος, υπό την έννοια ότι, το ευρωπαϊκό σήμα δεν υπερισχύει έναντι των λοιπών εθνικών σημάτων και διακριτικών γνωρισμάτων, αλλά τουναντίον συνυπάρχει παράλληλα με αυτά (αρχή της συνύπαρξης)⁹⁶ και σε περίπτωση σύγκρουσης, αυτή επιλύεται με την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, λαμβάνοντας υπόψη και τα συμφέροντα όλων των δικαιούχων.

⁹⁶ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 4^η Έκδοση, 2022, σελ. 222-223.

4.1.2. Η αρχή της εδαφικότητας

Σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας, η προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων περιορίζεται στην εδαφική έκταση του κράτους στο οποίο «γεννήθηκαν». Αναφορικά με τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος, η εν λόγω αρχή, τα συνδέει με την περιοχή στην οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις γέννησής τους, ήτοι με την περιοχή στην οποία χρησιμοποιήθηκαν ή καθιερώθηκαν. Αντίστοιχα, αναφορικά με το σήμα, η αρχή της εδαφικότητας συνάγεται από τα άρθρα 3⁹⁷ και 85 παρ. 3⁹⁸ του Ν. 4679/2020. Προκειμένου λοιπόν, ένα σήμα να αποκτήσει ισχύ- και επακόλουθη προστασία- εντός της ελληνικής έννομης τάξης, απαραίτητη είναι η κατοχύρωση αυτού. Κατοχύρωση του σήματος επέρχεται, με την κατάθεση αυτού σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στις διατάξεις του Ν. 4679/2020. Στην περίπτωση που πληρούνται οι απαιτήσεις που θέτει ο νόμος, τότε αυτό απολάμβει προστασία μόνο εντός της ελληνικής επικράτειας. Για να μπορέσει να «επεκταθεί» σε άλλες έννομες τάξεις, θα πρέπει να τηρηθεί η προβλεπόμενη – για το δίκαιο του εκάστοτε κράτους- διαδικασία και να αποκτηθεί έτσι σε καθεμία εξ αυτών ξεχωριστό δικαίωμα.

Ωστόσο, εντοπίζονται εξαιρέσεις στην αρχή της εδαφικότητας. Η πρώτη εξαίρεση, προκύπτει από το άρθρο 8 της ΔΣ Παρισίων,⁹⁹ όπου προβλέπεται η επέκταση της προστασίας της αλλοδαπής εμπορικής επωνυμίας στα κράτη μέλη της Ένωσης, χωρίς να προϋποτίθεται η κατάθεση ή άλλη τυπική διαδικασία κτήσεως. Στόχος της εν λόγω διάταξης, αποτελεί η διασφάλιση ομοιόμορφης προστασίας των επωνυμιών, ελληνικών και αλλοδαπών εταιριών. Η δεύτερη εξαίρεση, αφορά την περίπτωση των «παγκοίως γνωστών» σημάτων του άρθρου 6 της ΔΣ Παρισίων,¹⁰⁰ η οποία επιτάσσει την απαγόρευση χρήσης σήματος, το οποίο δύναται να δημιουργήσει -λόγω του αυξημένου βαθμού ομοιότητας με κάποιο σήμα που απολαμβάνει αυξημένης αναγνωρισιμότητας - σύγχυση στο καταναλωτικό κοινό. Περαιτέρω, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας, παρατηρείται μια «διεύρυνση» της

⁹⁷ Άρθρο 3 (Άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ) Κτήση δικαιώματος: «Το δικαίωμα στο σήμα αποκτάται με την καταχώρισή του στο μητρώο.»

⁹⁸ Άρθρο 85 παρ. 3 (Προστασία) : «[...] 3. Για την προστασία στην Ελλάδα απαιτείται επιπλέον κατάθεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. [...]»

⁹⁹ Άρθρον 8 ΔΣ Παρισίων (Ν. 213/1975 Περί κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως των Παρισίων του 1883 "περί προστασίας της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας", ως αυτή ανεθεωρήθη εν Στοκχόλμη την 14ην Ιουλίου 1967): « Η εμπορική επωνυμία θα προστατεύεται εν πάση χώρα της Ενώσεως, άνευ υποχρεώσεως καταθέσεως ή καταχωρήσεως, είτε αποτελεί ή μη μέρος του βιομηχανικού ή εμπορικού σήματος.»

¹⁰⁰ Β. Αντωνόπουλος, Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, σε Β. Αντωνόπουλου, Ρ. Γιοβαννόπουλου, Λ. Κοτσίρη, Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2015, σελ. 16.

αρχής της εδαφικότητας αναφορικά με το ευρωπαϊκό σήμα, καθώς αυτό χρησιμοποιείται και προστατεύεται σε ολόκληρο το χώρο της ΕΕ.

Τέλος, η σημασία της εν λόγω αρχής, έγκειται στη διαμόρφωση «πλαισίου», εντός του οποίου εφαρμόζεται η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία κατά κανόνα χρησιμοποιείται για την επίλυση των περιπτώσεων σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων. Άλλως, ο περιορισμός των εδαφικών ορίων μέσω της ως άνω αναλυθείσας αρχής, εξυπηρετεί τελικά την διαπίστωση της προτεραιότητας μεταξύ των υπό σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων.

4.1.3. Η αρχή της χρονικής προτεραιότητας

Η αρχή της χρονικής προτεραιότητας, υπαγορεύει τον κανόνα ότι ισχυρότερο είναι το προγενέστερο δικαίωμα. Η εν λόγω αρχή έχει θεμελιώδη χαρακτήρα και διέπει το σύνολο του δικαίου βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αποτελώντας συνάμα βασικό «εργαλείο» για την επίλυση της σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων. Βάσει, λοιπόν, της ανωτέρω αρχής, η προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων συνδέεται άμεσα με το χρονικό σημείο γέννησης αυτών. Έτσι, υπερισχύει το προγενέστερο δικαίωμα έναντι του μεταγενέστερου, λαμβάνοντας κάθε φορά υπόψη τις διαφορετικές προϋποθέσεις κτήσεως αυτού.

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, ως σημείο αναφοράς, λαμβάνεται το χρονικό σημείο γέννησης των διακριτικών γνωρισμάτων, το οποίο διαφέρει ανάλογα με την κατάταξη τους στο ουσιαστικό ή τυπικό σύστημα. Αναφορικά με τα δικαιώματα του άρθρου 13 Ν. 146/1914, η κτήση των εν λόγω δικαιωμάτων, γίνεται είτε με την απλή χρήση τους στις συναλλαγές είτε με την επικράτηση τους στις συναλλαγές.¹⁰¹ Δέον στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι, σε περίπτωση διακριτικών γνωρισμάτων με ονοματική λειτουργία, που δεν έχουν εγγενή διακριτική δύναμη, κρίσιμο σημείο για την διαπίστωση χρονικής προτεραιότητας, αποτελεί εκείνο, κατά το οποίο απέκτησαν διακριτική δύναμη και εξ' αυτού επικράτησαν στις συναλλαγές.

Περαιτέρω, ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος, κατά την οποία το ένα διακριτικό γνώρισμα είναι

¹⁰¹ ΔΕΕ 12.11.2002, C-206/01– Arsenal για έννοια συναλλαγών, σκέψη 40: «Υπό τις περιστάσεις αυτές, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η χρήση του πανομοιότυπου προς το σήμα σημείου γίνεται όντως κατά τις συναλλαγές, εφόσον εντάσσεται στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας που επιδιώκει οικονομικά πλεονεκτήματα, και όχι στον ιδιωτικό τομέα.»

γενικής ισχύος ενώ άλλο είναι τοπικής ισχύος. Υποθέτοντας ότι, προγενέστερο είναι το διακριτικό γνώρισμα γενικής ισχύος, τότε το τελευταίο υποχωρεί έναντι αυτού τοπικής ισχύος, χωρίς να δημιουργούνται περαιτέρω ζητήματα. Στην αντίθετη περίπτωση σύγκρουσης, το μεταγενέστερο γενικής ισχύος διακριτικό γνώρισμα υποχωρεί αλλά μόνο στην τοπική περιφέρεια του προγενέστερου τοπικού. Έτσι, ο δικαιούχος του γνωρίσματος γενικής ισχύος μπορεί να εξακολουθήσει να κάνει χρήση αυτού στην υπόλοιπη γεωγραφική έκταση που το χρησιμοποιούσε.¹⁰² Εξαίρεση στον κανόνα αυτό δημιουργείται στην περίπτωση διακριτικών γνωρισμάτων φήμης.

Σε αντίθεση με ο, τι συμβαίνει στα ουσιαστικά διακριτικά γνωρίσματα, στο δίκαιο του σήματος κρίσιμο στοιχείο για την κατάφαση ή μη της χρονικής προτεραιότητας ενός σήματος, αποτελεί το χρονικό σημείο της δήλωσης της κατάθεσης του σήματος. Δεν αφορά, λοιπόν, ο «πραγματικός» χρόνος γέννησης του δικαιώματος στο σήμα, ήτοι ο χρόνος καταχώρισης του στο μητρώο, αλλά απόδειξη της χρονικής υπεροχής ενός σήματος αποτελεί η καταγραφή της ημερομηνίας κατάθεσης της εκάστοτε αίτησης κατάθεσης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 20 του Ν. 4679/2020.¹⁰³ Περαιτέρω, η υπό εξέταση αρχή, βρίσκει «έρεισμα» στη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 4679/2020, όπου ρητά αναφέρεται η δυνατότητα του δικαιούχου να απαγορεύσει την καταχώριση ένδειξης ως σήμα σε περίπτωση που συγκρούεται με προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα ή σήμα.¹⁰⁴

Σημειωτέον ότι, δεν αποκλείεται η περίπτωση μια ένδειξη να εμφανίζει «πολλαπλή χρονική προτεραιότητα».¹⁰⁵ Άλλως, μία ένδειξη μπορεί να εμπίπτει συγχρόνως στο πλαίσιο προστασίας τόσο του ουσιαστικού συστήματος, κατά το άρθρο 13 Ν. 146/1914, όσο και του δικαίου του σήματος.¹⁰⁶ Στην περίπτωση αυτή, η σύγκρουση λύνεται εφαρμόζοντας την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, λαμβάνοντας υπόψη το προγενέστερο χρονικά προστατευτικό πεδίο που μπορεί να επικαλεστεί ο εκάστοτε δικαιούχος.

¹⁰² Β. Αντωνόπουλος, Οι βασικές αρχές του δικαίου Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, σε Β. Αντωνόπουλου, Ρ. Γιοβαννόπουλου, Λ. Κοτσίρη, Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2015, σελ. 90.

¹⁰³ Μ. Περράκη, Άρθρο 20 Δήλωση κατάθεσης σήματος, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων 2022, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 541-542.

¹⁰⁴ Βλ. και άρθρο 52 Ν. 4679/2020.

¹⁰⁵ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, 2003, ό.π., σελ. 56.

¹⁰⁶ Ρ. Γιοβαννόπουλος, Σήμα, σε Β. Αντωνόπουλου, Ρ. Γιοβαννόπουλου, Λ. Κοτσίρη, Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2015, σελ. 301.

Όσον αφορά τα αλλοδαπά διακριτικά γνωρίσματα ή τα αλλοδαπά σήματα,¹⁰⁷ η επίλυση της σύγκρουσης γίνεται με την συνδυαστική εφαρμογή τόσο της αρχής της εδαφικότητας όσο και της αρχής της χρονικής προτεραιότητας. Αναλυτικότερα, όταν πρόκειται για αλλοδαπό σήμα, κρίσιμο χρονικό σημείο αποτελεί η κατάθεση του αλλοδαπού σήματος στην Ελλάδα κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 85 Ν. 4679/2020. Αντίστοιχα, εάν πρόκειται για διακριτικό γνώρισμα του ουσιαστικού συστήματος, η χρονική προτεραιότητα προσδιορίζεται από την γέννηση του δικαιώματος στην ελληνική έννομη τάξη, ήτοι από το χρονικό σημείο χρήσης ή καθιέρωσης του στις συναλλαγές εντός της ελληνικής επικράτειας. Περαιτέρω, σε περίπτωση που υπάρχει μεταβίβαση σήματος¹⁰⁸ ή διακριτικού γνωρίσματος, ο νέος δικαιούχος (αποκτών) υπεισέρχεται στη θέση του αρχικού δικαιούχου, με αποτέλεσμα η χρονική προτεραιότητα να εξακολουθεί να προσδιορίζεται από το σημείο της κατάθεσης της αίτησης καταχώρισης του σήματος και όχι από την μεταβίβαση αυτού. Τέλος, η υπό εξέταση αρχή, ενεργεί και υπέρ του αδειούχου του σήματος,¹⁰⁹ δημιουργώντας και για αυτόν το ίδιο πλαίσιο προστασίας σε περίπτωση σύγκρουσης.

¹⁰⁷ Για Ευρωπαϊκό Σήμα (Κανονισμός ΕΕ/2017/1001) ισχύει η αρχή του ενιαίου χαρακτήρα, επομένως παράγει αποτελέσματα στο σύνολο της Ένωσης, χωρίς την επιπρόσθετη απαίτηση κατάθεσης στα επιμέρους κράτη μέλη.

¹⁰⁸ Άρθρο 16 Ν. 4679/2020

¹⁰⁹ Άρθρο 17 Ν. 4679/2020.

4.2. Εξαιρέσεις από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας

Η ως άνω αναλυθείσα αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία -ως αναφέρθηκε- αποτελεί θεμέλιο¹¹⁰ του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας καθώς ενισχύει την ασφάλεια δικαίου, κάμπτεται σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις. Οι εν λόγω εξαιρέσεις υπαγορεύουν μια διαφορετική αντιμετώπιση των διακριτικών γνωρισμάτων, ήτοι να μην κρίνεται -κατά περίπτωση- ως «ισχυρότερο» κάποιο προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα ή να επιτρέπεται η παράλληλη «επικράτηση» παρόμοιων διακριτικών γνωρισμάτων ή σημάτων. Το βάρος απόδειξης των εξαιρετικών περιστάσεων που δικαιολογούν την απόκλιση από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, το φέρει εκείνος που τις επικαλείται.¹¹¹

4.2.1. Ονοματικά διακριτικά γνωρίσματα

Το δικαίωμα στο όνομα αποτελεί ένα συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα,¹¹² μία ειδικότερη έκφανση του ευρύτερου δικαιώματος της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Καθένας λοιπόν, δύναται να χρησιμοποιεί το φυσικό του όνομα στις οικονομικές συναλλαγές, αυτή η χρήση δε, μπορεί να «αποτυπώνεται» είτε ως στοιχείο επωνυμίας ή διακριτικού τίτλου είτε ως σήματος. (Βλ. Κεφάλαιο Το δικαίωμα στο όνομα (άρθρο 11 παρ. 1 περ. α' Ν. 4679/2020)

Ο ίδιος ο χαρακτήρας του εν λόγω δικαιώματος και η αυξημένη προστασία που εξασφαλίζεται μέσω της συνταγματικής του κατοχύρωσης, οδηγεί τελικά στον περιορισμό της αρχής της χρονικής προτεραιότητας και στην επακόλουθη συνύπαρξη των εν λόγω διακριτικών γνωρισμάτων στις συναλλαγές. Ωστόσο, δέον να σημειωθεί ότι προς αποτροπή ενδεχόμενου κινδύνου συγχύσεως, ο δικαιούχος του μεταγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος οφείλει να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, όπως λ.χ. λεκτικές προσθήκες,¹¹³ προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος αυτός.

¹¹⁰ Μ.-Θ. Μαρίνος, Επίκαιρα ζητήματα συνυπάρξεως διακριτικών γνωρισμάτων στο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο σημάτων, , ΕπισκεΔ 1/2019, δημοσιευμένη και σε ΤΝΠ Sakkoulas- Online, σελ. 1-20.

¹¹¹ Η αιτούμενη προστασία είτε εκ του δικαιούχου του προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος, είτε εκ του δικαιούχου του μεταγενέστερου, προβάλλεται κατ' ένσταση.

¹¹² Άρθρο 5 παρ. 1 Συντάγματος: «1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.»

¹¹³ ΑΠ 1223/2014 Α1 Τμ.- σχόλιο Μ.-Θ. Μαρίνος, Ελληνική Δικαιοσύνη, 2/2015, Σάκκουλας Online, σελ. 432-444.

4.2.2. Περιορισμός στο δικαίωμα στο σήμα κατά το άρθρο 11 του Ν. 4679/2020

Ο περιορισμός στο δικαίωμα στο σήμα, όπως αυτός περιγράφεται στο άρθρο 11 του Ν. 4679/2020¹¹⁴, αποτελεί μία παρέκκλιση από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας και στοχεύει στην προστασία του γενικού συμφέροντος. Αποτελεί με άλλα λόγια μέτρο στάθμισης μεταξύ της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του ιδιωτικού δικαιώματος του σηματούχου που γεννάται από τον αποκλειστικό χαρακτήρα του αυτού δικαιώματος του στο σήμα.¹¹⁵

Στην εν λόγω διάταξη προβλέπονται τρεις αυτοτελείς περιορισμοί στο δικαίωμα στο σήμα, οι οποίοι γίνονται δεκτοί μόνο υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση του σήματος γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.¹¹⁶ Αναλυτικότερα, επιτρέπεται σε τρίτο η χρήση σήματος στις εμπορικές συναλλαγές όταν αυτή αφορά: α) το όνομα ή τη διεύθυνσή του, β) σημεία ή ενδείξεις που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα ή που αφορούν το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλα αρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, γ) το σήμα όταν η χρήση του σήματος είναι αναγκαία προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός του προϊόντος ή της υπηρεσίας, ιδίως όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά. Ο περιορισμός του δικαιώματος στο σήμα, κατά τις ως άνω αναφερθείσες περιπτώσεις, εφαρμόζεται μόνο υπό την προϋπόθεση πως η χρήση γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο¹¹⁷ ενώ παράλληλα προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 11 αποτελεί η προσβολή του σήματος.¹¹⁸

Η υπό εξέταση διάταξη, προσδιορίζει το δικαίωμα στο σήμα, από κοινού με το άρθρο 7 του νόμου που αναφέρεται στο περιεχόμενο του δικαιώματος στο σήμα. Σε πρακτικό επίπεδο δε, η διάταξη του άρθρου 11 στερείται πεδίου εφαρμογής όταν συντρέχει περίπτωση

¹¹⁴ Αντίστοιχοι περιορισμοί προβλέπονται και στο άρθρο 14 του Κανονισμού 2017/1001 για την έκταση της προστασίας του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹¹⁵ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 84-85.

¹¹⁶ Ε. Κινινή, Άρθρο 11 Περιορισμός προστασίας του σήματος, σε Ν. Ρόκας, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 391.

¹¹⁷ ΔΕΕ, C-228/03, 17-03-2005.

¹¹⁸ Επιμέλεια Ν. Ρόκας, Δίκαιο Σημάτων- Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, Ε. Κινινή, Άρθρο 11, σελ. 393.

προσβολής σήματος φήμης.¹¹⁹ Περαιτέρω, δέον να επισημανθεί εκ νέου ότι, όπως προκύπτει και από την αιτιολογική σκέψη 27 της νέας Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ¹²⁰, με την νέα ρύθμιση, ρητώς πλέον, λαμβάνει ιδιαίτερη αξία και στο Δίκαιο του Σήματος, ο πλήρης σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Τέλος, νομολογιακά γίνεται δεκτό ότι η διάταξη του άρθρου 11, μπορεί να προβληθεί ως ένσταση μόνο σε αστικές αγωγές αφορώσες την προσβολή σήματος, και όχι σε ανακοπές κατά της καταχώρισης σήματος.¹²¹ Εν όψει τούτου, το βάρος απόδειξης των προϋποθέσεων της διάταξης το φέρει ο τρίτος, ενώ ο προσβαλλόμενος σηματούχος φέρει το βάρος απόδειξης της παραβίασης των χρηστών συναλλακτικών ηθών (αντένσταση).

4.2.2.1. Το δικαίωμα στο όνομα (άρθρο 11 παρ. 1 περ. α' Ν. 4679/2020)

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 περ. α' : *«Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις εμπορικές συναλλαγές το επώνυμο ή τη διεύθυνση του τρίτου προσώπου, όταν το τρίτο πρόσωπο είναι φυσικό πρόσωπο»*. Σε αντίθεση με την προγενέστερη ρύθμιση του Ν. 4072/2012, η περίπτωση α' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 11, περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του περιορισμού, με την προσθήκη της φράσης *«όταν το τρίτο πρόσωπο είναι φυσικό πρόσωπο»*, αποκλείοντας τις επωνυμίες νομικών προσώπων.

¹¹⁹ Επιμέλεια Ν. Ρόκας, Δίκαιο Σημάτων- Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, Ε. Κινινή, Άρθρο 11, σελ. 399.

¹²⁰ Αιτιολογική Σκέψη 27 Οδηγίας 2015/2436 ΕΕ: *«Τα αποκλειστικά δικαιώματα που παρέχει το σήμα δεν θα πρέπει να επιτρέπουν στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση σημείων ή ενδείξεων από τρίτους όταν χρησιμοποιούνται με θεμιτό τρόπο και σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Προκειμένου να δημιουργηθούν ισότιμοι όροι για τις εμπορικές επωνυμίες και τα σήματα, δεδομένου ότι συνήθως παρέχεται απεριόριστη προστασία στις εμπορικές επωνυμίες έναντι των μεταγενέστερων σημάτων, αυτή η χρήση θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει μόνο τη χρήση του ίδιου ονόματος του τρίτου. Αυτού του είδους η χρήση θα πρέπει επίσης να επιτρέπει τη χρήση περιγραφικών ή μη διακριτικών σημείων ή ενδείξεων εν γένει. Συν τοις άλλοις, ο δικαιούχος δεν θα πρέπει να δικαιούται να εμποδίζει τη θεμιτή και έντιμη χρήση του σήματος για τον προσδιορισμό ή την αναφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες όπως εκείνες του δικαιούχου. Η χρήση του σήματος από τρίτους, με σκοπό να επιστήσουν την προσοχή των καταναλωτών στη μεταπώληση αυθεντικών προϊόντων που είχαν πωληθεί αρχικά εντός της Ένωσης από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, θα πρέπει να θεωρείται θεμιτή, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ταυτόχρονα σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Η χρήση του σήματος από τρίτους για σκοπούς καλλιτεχνικής έκφρασης θα πρέπει να θεωρείται θεμιτή, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ταυτόχρονα σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Επιπλέον, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, και ιδίως της ελευθερίας της έκφρασης.»*

¹²¹ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 85.

Περαιτέρω, από το γράμμα της εν λόγω διάταξης, προκύπτει ρητώς ότι επιτρέπεται η χρήση μόνο του επωνύμου ή του πλήρους ονοματεπωνύμου και όχι του ονόματος¹²². Διαφορετική προσέγγιση, άλλως η διεύρυνση της προστασίας και αναφορικά με το όνομα του τρίτου, θα δημιουργούσε ζητήματα συμβατότητας με την επιφύλαξη της δεύτερης παραγράφου της ίδιας διάταξης, ήτοι την επιφύλαξη της τήρησης των χρηστών συναλλακτικών ηθών, καθώς θα εξέλειπε η απαραίτητη εξατομικευτική λειτουργία. Αντίστοιχα, σε περίπτωση χρήσης διεύθυνσης στις εμπορικές συναλλαγές, απαραίτητη είναι η πλήρης αναγραφή της διεύθυνσης και όχι μόνο μέρους αυτής.¹²³

4.2.2.2. Χρήση σημείων ή ενδείξεων που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα ή περιγραφικών ενδείξεων (άρθρο 11 παρ. 1 περ. β')

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 περ. β': «*Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις εμπορικές συναλλαγές [...] β) σημεία ή ενδείξεις που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα ή που αφορούν το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας, ή άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών.*» Η εν λόγω διάταξη αποτελεί τρόπον τινά την «θεραπεία» της ελλείψεως διακριτικού χαρακτήρα κατά την καταχώρηση του σήματος και την ταυτόχρονη απονομή του απόλυτου δικαιώματος στο σήμα.¹²⁴

Η συγκεκριμένη περίπτωση, κατόπιν της τροποποίησης της προγενέστερης διάταξης¹²⁵ και της επακόλουθης διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της, στοχεύει στην εξασφάλιση της ελεύθερης χρήσης των περιγραφικών ενδείξεων από το σύνολο των επιχειρήσεων, μέσω του αποκλεισμού της εξουσίας του εκάστοτε σηματούχου να αποκλείει την χρήση περιγραφικών

¹²² Βλ. ΠΠρΑΘ 5246/2014 όπου κρίθηκε ότι «η χρήση του ονόματος του φ.π. ήταν σύμφωνη με τα χρηστά ήθη καθώς κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια για την αποτροπή κινδύνου σύγχυσης μέσω της διαφοροποιημένης μορφής».

¹²³ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 90.

¹²⁴ Βλ. Α.Π. 1519/2014 δημοσιευμένη σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, όπου κρίθηκε ότι η χρήση του όρου χλωρίνη γίνεται για να δηλωθεί ο προορισμός και το είδος του προϊόντος και είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού, και συνεπώς εντάσσεται στην περίπτωση του άρθρου 20 του Ν. 2239/1994 (πλέον άρθρο 11 Ν. 4679/2020) και του άρθρου 6 της Οδηγίας 89/104/ΕΟΚ (πλέον άρθρο 14 Οδηγίας 2015/8436).

¹²⁵ Άρθρο 126 Ν. 4072/2012: «1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα στο δικαιούχο δεν παρεμποδίζει τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές: [...] β) ενδείξεις σχετικές με το είδος, την ποιότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, το χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλα χαρακτηριστικά της. [...]».

Με την νέα ρύθμιση διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω περιορισμού, με την προσθήκη της φράσης «σημεία η ενδείξεις που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα».

όρων, που αποτελούν τμήμα του σήματος του. Τον ίδιο σκοπό, ήτοι την ανάγκη για ελεύθερη χρήση, εξυπηρετεί και το -σχετικό με τους απόλυτους λόγους απαραδέκτου- άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ' Ν. 4679/2020, που προβλέπει ότι: «Δεν καταχωρίζονται ως σήματα, ή εάν έχουν καταχωριστεί είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα, σημεία τα οποία: [...] γ) συνίστανται αποκλειστικά σε σημεία ή ενδείξεις που μπορεί να χρησιμεύσουν στο εμπόριο για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας». Ωστόσο, η τελευταία διάταξη δεν ικανοποιεί πλήρως τον σκοπό που επιτελεί το άρθρο 11, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των περιγραφικών ενδείξεων που καταχωρίζονται με μικρές διαφοροποιήσεις- παραλλαγές.¹²⁶

Τέλος, δέον να επισημανθεί εκ νέου ότι προκειμένου να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της περ. β' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 11, το υπό εξέταση σημείο δεν πρέπει να έχει ούτε εγγενή ούτε επίκτητο διακριτικό χαρακτήρα.¹²⁷

4.2.2.3. Χρήση σήματος με σκοπό τον προσδιορισμό ή την αναφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες (άρθρο 11 παρ. 1 περ. γ')

Η τρίτη περίπτωση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 11 του Ν. 4679/2020¹²⁸ ρυθμίζει τη λεγόμενη «αναφορική» χρήση του σήματος, σύμφωνα με την οποία δύναται ο τρίτος να χρησιμοποιεί στις εμπορικές συναλλαγές ξένο σήμα, αν με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο προσδιορισμός ή η αναφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες, όπως αυτά του δικαιούχου. Σκοπός λοιπόν, της χρήσης αυτής πρέπει να είναι η διευκόλυνση της αναφοράς του τρίτου στα προϊόντα του δικαιούχου.¹²⁹ Προϋποτίθεται, δε, να καθίσταται σαφές στους συναλλασσόμενους πως πρόκειται για σήμα «ξένο» και όχι σήμα του ιδίου του τρίτου που προβαίνει στη χρήση αυτού.

¹²⁶ Επιμέλεια Ν. Ρόκας, Δίκαιο Σημάτων- Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, Ε. Κινινή, Άρθρο 11, σελ. 405.

¹²⁷ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 88.

¹²⁸ Η εν λόγω διάταξη δεν προϋποθέτει την συνδρομή του στοιχείου της «αναγκαιότητας», αλλά αυτή απαιτείται, πλέον, μόνο όταν το σήμα του δικαιούχου χρησιμοποιείται για να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας και όχι σε κάθε περίπτωση αναφερόμενης χρήσης. (Αντίθετα βλ. άρθρο 126 παρ. 1 περ. γ.: «Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα στο δικαιούχο δεν παρεμποδίζει τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές το ίδιο το σήμα, αν τούτο είναι αναγκαίο προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας, ιδίως δε όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά, εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία ή στο εμπόριο.»)

¹²⁹ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 90.

Περιπτώσεις εφαρμογής της διάταξης, μεταξύ άλλων αποτελούν: α) η νόμιμη συγκριτική διαφήμιση, β) η χρήση του σήματος του δικαιούχου στο πλαίσιο μεταπώλησης γνήσιων προϊόντων,¹³⁰ γ) η παρωδιστική χρήση του ξένου σήματος ή στο πλαίσιο κριτικής, δ) η χρήση για να δηλωθεί ότι παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες συντήρησης ή επισκευής των προϊόντων του σηματούχου και ε) οποιαδήποτε χρήση σχετίζεται ή εξυπηρετεί την ελευθερία της έκφρασης.¹³¹¹³²

4.2.2.4. Προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα τοπικής ισχύος (Άρθρο 11 παρ. 3 Ν. 4679/2020)

Ως διακριτικό γνώρισμα τοπικής ισχύος, νοείται κάθε δικαίωμα που απαριθμείται στο άρθρο 13 ν.146/1914 περί Αθέμιτου Ανταγωνισμού, το οποίο αποκτάται με την χρήση ή επικράτηση στις συναλλαγές αλλά σε συγκεκριμένα στενά, τοπικά όρια. Η ισχύς του λοιπόν, και η επακόλουθη έκταση προστασίας του περιορίζεται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, σε αντίθεση με ότι ισχύει για το δικαίωμα στο σήμα που προστατεύεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 11 του Ν. 4679/2020 περιορίζει τις αρνητικές εξουσίες του σηματούχου έναντι ενός προγενέστερου δικαιώματος τοπικής ισχύος μέσα στην εδαφική περιοχή όπου χρησιμοποιείται ή επικρατεί το προγενέστερο διακριτικό γνώρισμα, παρέχοντας στο τελευταίο αυτό προτεραιότητα προστασίας μέσα στα όρια της εδαφικής περιοχής όπου ασκείται. Ο δικαιούχος του προγενέστερου δικαιώματος δεν μπορεί να παρεμποδίσει την μεταγενέστερη καταχώριση, ωστόσο το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα του σηματούχου υποχωρεί¹³³ υπέρ του δικαιούχου του διακριτικού γνωρίσματος εάν συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ύπαρξη χρονικά προγενέστερου διακριτικού

¹³⁰ ΔΕΕ C-63/97, 23-02-1999,

¹³¹ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 90

¹³² United States Court of Appeals for the Ninth Circuit, υποθ. Mattel, Inc. v. MCA Records, Inc. όπου κρίθηκε ότι κρίθηκε ότι η χρήση του σήματος BARBIE στο τραγούδι «I am a Barbie Girl» του συγκροτήματος AQUA, αποτελούσε παρωδία και ταυτόχρονα έκφραση κοινωνικής κριτικής σύμφωνη με την ελευθερία της έκφρασης.

¹³³ ΑΠ 1562/2014 δημοσιευμένη σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ « ο Α.Π. επιβεβαίωσε την κρίση της εφετειακής απόφασης πως η επίμαχη ένδειξη είχε ήδη καθιερωθεί ως διακριτικό γνώρισμα της εν λόγω επιχείρησης στα τοπικά όρια της Θεσσαλονίκης και συνέχιζε αυτή να ασκεί το σχετικό δικαίωμά της μέσα στα όρια αυτά.»

γνωρίσματος σε σχέση με το σήμα, β) τοπική ισχύς του διακριτικού γνωρίσματος εντός περιορισμένων εδαφικών ορίων και γ) συνδρομή κινδύνου σύγχυσης στις συναλλαγές.¹³⁴

Συνεπώς, ο σηματούχος, ακόμη και στην περίπτωση σήματος φήμης, υποχρεούται τρόπον τινά να ανεχθεί την χρήση του διακριτικού γνωρίσματος τοπικής ισχύος, εντός της συγκεκριμένης γεωγραφικής έκτασης που αυτό έχει «γεννηθεί» και καθιερωθεί. Απότοκο αυτού του περιορισμού αποτελεί αφενός η κάμψη της αρχής της χρονικής προτεραιότητας, αφετέρου η συνύπαρξη των συγκεκριμένων δικαιωμάτων.

Στο σημείο αυτό, σκόπιμη κρίνεται η αναφορά στην περίπτωση σύγκρουσης δύο διακριτικών γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος, στα οποία δεν εφαρμόζεται το άρθρο 11 του νόμου περί σημάτων. Κρίσιμο στοιχείο για την επίλυση της σύγκρουσης είναι η «οριοθέτηση» του τόπου στον οποίο έχουν καθιερωθεί και αναπτύσσουν την ισχύ τους. Αρχικά, στην περίπτωση που τα εν λόγω διακριτικά γνωρίσματα προστατεύονται σε διαφορετικά χωρικά εδάφη, είναι δυνατή η -άνευ προβλημάτων- συνύπαρξη αυτών. Ζήτημα γεννάται στην περίπτωση που τα διακριτικά γνωρίσματα «εντοπίζονται» στην ίδια περιοχή, κατά την οποία ο κίνδυνος σύγχυσης επιλύεται με βάση την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, χωρίς ωστόσο να εφαρμόζεται «απόλυτα». Έτσι τα συγκρουόμενα διακριτικά γνωρίσματα τοπικής ισχύος, θα εξακολουθούν να λειτουργούν παράλληλα και να συνυπάρχουν, πλην της εκτάσεως της περιοχής όπου «συμπίπτουν», όπου και θα επικρατήσει το χρονικά προγενέστερο.

4.2.3. Αποδυνάμωση

Η αποδυνάμωση του δικαιώματος, αποτελεί αφενός μία ειδικότερη έκφανση της αρχής της απαγόρευσης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος (ΑΚ 281)¹³⁵, αφετέρου έναν ακόμη

¹³⁴ Χ. Παρασκευοπούλου, Σχόλιο σε ΠΠρθες 13942/2010, ΕπισκεΔ 3/2010, δημοσιευμένη και σε ΤΝΠ Sakkoulas - Online.

¹³⁵ Βλ. ΑΠ 1724/2014, Προστασία σήματος - Τεκμήριο αποδυνάμωσης προγενέστερου σήματος - Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, ΤΝΠ Quallex. Στην εν λόγω υπόθεση κρίθηκε ότι: «Κατά την έννοια αυτή η καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος οφείλεται ειδικότερα στην αποδυνάμωσή του, η οποία είναι ασφαλώς νοητή και όταν πρόκειται για δικαίωμα στο σήμα. Έτσι το δικαίωμα στο σήμα αποδυναμώνεται και η άσκησή του είναι πλέον καταχρηστική κατά το άρθρ. 281 του ΑΚ, όταν ο δικαιούχος του σήματος, παρόλο που γνώριζε την προσβολή του, αδράνησε για μακρό χρόνο να αντιδράσει, συντρέχουν δε ειδικές περιστάσεις, από τις οποίες συνάγεται αφενός μεν η ανοχή του δικαιούχου και η δημιουργία εύλογης προσδοκίας στον αντιπαιούμενο το σήμα ότι ο δικαιούχος και στο μέλλον δεν θα αντιδράσει και δεν θα ασκήσει πλέον το δικαίωμά του, αφετέρου δε η δημιουργία κατάστασης άξιας προστασίας, η ανατροπή της οποίας θα έχει επαχθείς συνέπειες για τον αντιπαιούμενο το σήμα.»

περιορισμό της αρχής της χρονικής προτεραιότητας. Αναλυτικότερα, βάσει του θεσμού της αποδυνάμωσης, δεν δύναται ο δικαιούχος προγενέστερου δικαιώματος, ο οποίος υπαιτίως αδρανούσε για ένα ορισμένο διάστημα, να εμποδίσει τη μεταγενέστερη χρήση του δικαιώματος. Σκοπός του θεσμού είναι η προστασία του τρίτου, ο οποίος είχε ευλόγως διαμορφώσει την πεποίθηση ότι δεν θα ασκηθεί κάποια αξίωση εκ του προγενέστερου δικαιούχου και ταυτόχρονα έχει αποκτήσει «οικονομικό κεκτημένο».

Η αποδυνάμωση, αφορά συγκεκριμένες αξιώσεις που απορρέουν από το προγενέστερο δικαίωμα, και όχι το δικαίωμα αυτό καθαυτό. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή του εν λόγω θεσμού αποτελούν: α) η πάροδος συγκεκριμένου χρόνου κατά τον οποίο ο προσβληθείς δικαιούχος βρισκόταν σε αδράνεια, β) η δημιουργία της πεποίθησης ότι δεν πρόκειται να ασκηθούν αξιώσεις, γ) το οικονομικό κεκτημένο που έχει αποκτήσει ο υπόχρεος, δ) η -αντίθετη στην καλή πίστη- «ανατροπή» του οικονομικού κεκτημένου.¹³⁶ Συνέπεια της αποδυνάμωσης είναι η τελική συνύπαρξη των δύο παρόμοιων διακριτικών γνωρισμάτων στις συναλλαγές, άλλως η αδυναμία του αρχικού δικαιούχου να αντιταχθεί και να απαγορεύσει την χρήση της μεταγενέστερης ένδειξης. Έτσι, γίνεται δεκτή η εφαρμογή της ένστασης αποδυνάμωσης αναφορικά με τα διακριτικά γνωρίσματα του άρθρου 13 ν. 146/1914.¹³⁷ Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι η ύπαρξη της διάταξης του άρθρου 19 του ν. 146/1914, που ρυθμίζει την παραγραφή των αξιώσεων, δεν αποκλείει την επίκληση ένστασης αποδυνάμωσης.¹³⁸

¹³⁶ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ. 171-175.

¹³⁷ Αναφορικά με τα σήματα υπάρχει η ειδική ρύθμιση του άρθρου 12 Ν. 4679/2020, που φαίνεται να «αποκλείει» την γενικότερη ρύθμιση του άρθρου 281 ΑΚ.

¹³⁸ Βλ. Τ. Φουντεδάκη, *Η σύγκρουση των διακριτικών γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σ. 166-168, 175. Αξίζει να σημειωθεί ο εκτιθέμενος από τον συγγραφέα προβληματισμός αναφορικά με την σχέση ανάμεσα στην έννοια της αποδυνάμωσης και στην παραγραφή αξιώσεων. Όπως γίνεται δεκτό, σε αποδυνάμωση μπορούν να υποπέσουν κυρίως αξιώσεις στις οποίες ο νόμος αναγνωρίζει μακρό χρόνο παραγραφής (π.χ. 20ετία κατά 249 ΑΚ) ή που καθιερώνονται ως απαράγραπτες. Αντίθετα, το ενδεχόμενο της αποδυνάμωσης αξιώσεων με σύντομη παραγραφή φαίνεται να αποκλείεται, καθώς είναι αδύνατη η συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων μέσα σε περιορισμένο χρονικό διάστημα. Αυτός ο προβληματισμός αφορά κατά πρώτο λόγο τις αξιώσεις προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος, η παραγραφή των οποίων ορίζεται ρητά στο άρθρο 19 Ν. 146/1914 ως εξάμηνης διάρκειας τόσο για την αξίωση άρσης και παράλειψης της προσβολής όσο και για την αντίστοιχη αξίωση αποζημίωσης, με μοναδική μεταξύ τους διαφοροποίηση το σημείο έναρξης της παραγραφής αυτής, χρονικό διάστημα το οποίο χαρακτηρίζεται ως υπερβολικά σύντομο, ώστε να προλάβουν να συντρέξουν οι απαιτούμενες για την αποδυνάμωση προϋποθέσεις. Το εν λόγω πρόβλημα δύναται να επιλυθεί στη βάση σκέψεων αναφορικά με το γεγονός ότι εν προκειμένω κρίσιμος δεν είναι τόσο ο προβλεπόμενος από το νόμο χρόνος παραγραφής μιας αξίωσης, αλλά μάλλον η συμπλήρωση του χρόνου αυτού μέχρι να συντρέξουν οι προϋποθέσεις της αποδυνάμωσης, με καθοριστικό επομένως ρόλο να παίζει και ο προσδιορισμός του ακριβούς σημείου έναρξης της διαδρομής της παραγραφής.

4.2.4. Η απώλεια του δικαιώματος στο σήμα ως ειδική περίπτωση αποδυνάμωσης

Η διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 4679/2020,¹³⁹, ¹⁴⁰ αποτελεί ειδική περίπτωση τόσο προστασίας του σήματος¹⁴¹ όσο και αποδυνάμωσης του δικαιώματος στο σήμα. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, ο δικαιούχος προγενέστερου σήματος δεν έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση ή να απαγορεύσει τη χρήση μεταγενέστερου σήματος, σε περίπτωση που ανέχθηκε την χρήση αυτή και υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση αυτή δεν έγινε κακόπιστα. Σε αντίθεση με το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο¹⁴², η νέα διάταξη του άρθρου 12 προβάλλεται ως ένσταση τόσο στην αστική δίκη για την προσβολή σήματος, όσο και στην αίτηση ακυρότητας.¹⁴³

Σύμφωνα δε, με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, το άρθρο 12 του Ν. 4679/2020 προσδιορίζει το μέτρο στο οποίο το δίκαιο του σήματος προστατεύει «την ασφάλεια και τη βεβαιότητα δικαίου».¹⁴⁴¹⁴⁵ Άλλως, ratio της εν λόγω ρύθμισης αποτελεί η προστασία του μεταγενέστερα καταχωρημένου σήματος για λόγους ασφάλειας δικαίου. Προκειμένου να

¹³⁹ 3 Άρθρο 12§§1,2 Ν. 4679/2020 (Απώλεια δικαιώματος λόγω ανοχής) (άρθρο 9 της Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ): «1. Ο δικαιούχος προγενέστερου σήματος, κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 5, ή άλλου προγενέστερου δικαιώματος, κατά την έννοια των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 3 του άρθρου 5, δεν έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση ή να απαγορεύσει τη χρήση μεταγενέστερου καταχωρισμένου στην Ελλάδα σήματος για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες αυτό χρησιμοποιήθηκε, εφόσον ανέχθηκε εν γνώσει του τη χρήση του σήματος αυτού για περίοδο πέντε (5) συνεχών ετών, εκτός αν η κατάθεση του μεταγενέστερου σήματος έγινε με κακή πίστη.

2. Στην περίπτωση της παραγράφου 1, ο δικαιούχος του μεταγενέστερου καταχωρισμένου σήματος δεν μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση του προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος.»

¹⁴⁰ Αντίστοιχα άρθρο 61 Κανονισμού 2017/1001, που φέρει τον τίτλο «Απώλεια δικαιώματος λόγω ανοχής».

¹⁴¹ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 99.

¹⁴² Άρθρο 127 Ν. 4072/2012: «1. Ο δικαιούχος προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος κατά την έννοια των παραγράφων 2 και 3 αντίστοιχα του άρθρου 124 δεν έχει το δικαίωμα να απαγορεύσει τη χρήση μεταγενέστερου καταχωρισμένου σήματος για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, για τις οποίες αυτό χρησιμοποιήθηκε, εφόσον ανέχθηκε εν γνώσει του τη χρήση του σήματος αυτού για περίοδο πέντε συνεχών ετών εκτός αν η κατάθεση του μεταγενέστερου σήματος έγινε με κακή πίστη.

2. Στην περίπτωση της παραγράφου 1, ο δικαιούχος του μεταγενέστερου καταχωρισμένου σήματος δεν μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση του προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος.»

¹⁴³ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 95.

¹⁴⁴ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου: «Εμπορικά σήματα - ενσωμάτωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων και της οδηγίας 2004/48/ΕΚ σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και άλλες διατάξεις», σελ. 9-10.

¹⁴⁵ Βλ. και 29^η Αιτιολογική Σκέψη Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ: «Για λόγους ασφαλείας του δικαίου και χωρίς να θίγονται τα συμφέροντα του δικαιούχου προγενέστερου σήματος, είναι σημαντικό να προβλεφθεί πως ο εν λόγω δικαιούχος δεν μπορεί πλέον να ζητεί την ακυρότητα ή να αντιτίθεται στη χρήση σήματος μεταγενέστερου του δικού του σήματος, εφόσον εν γνώσει του ανέχθηκε τη χρήση αυτή για μεγάλο διάστημα, εκτός αν η αίτηση για το μεταγενέστερο σήμα έγινε κακόπιστα.»

καταστεί το σήμα «απρόσβλητο» κατά την αναφερθείσα διάταξη, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά ορισμένες προϋποθέσεις.

Αναλυτικότερα, η πρώτη προϋπόθεση που τίθεται το εν λόγω άρθρο, αποτελεί η καταχώριση του μεταγενέστερου σήματος, πριν από την οποία δεν ξεκινάει να τρέχει η προβλεπόμενη πενταετής προθεσμία.¹⁴⁶ Το προγενέστερο δικαίωμα, δεν προϋποτίθεται να είναι καταχωρημένο σήμα, μπορεί να αποτελεί και μη καταχωρημένο διακριτικό γνώρισμα. Δεύτερη προϋπόθεση αποτελεί η χρήση του σήματος στις συναλλαγές. Η χρήση θα πρέπει περαιτέρω να είναι πραγματική- ουσιαστική και αδιάλειπτη για μια πενταετία, η οποία ξεκινά να τρέχει μετά την καταχώριση του σήματος. Δέον να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που διακοπεί η χρήση του σήματος ή του μη καταχωρημένου διακριτικού γνωρίσματος, πριν ολοκληρωθεί η πενταετής προθεσμία, αυτή αρχίζει εκ νέου με την επανάληψη της χρήσης.¹⁴⁷ Περαιτέρω, η πενταετής προθεσμία, ως προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 12, πρέπει να συντρέχει για όλες τις επιμέρους προϋποθέσεις, ήτοι να παρέλθει πενταετία από την καταχώριση, την (πραγματική) χρήση, την γνώση της χρήσης από τον (προγενέστερο) δικαιούχο, και την ανοχή αυτής.¹⁴⁸ Περαιτέρω, προϋπόθεση αποτελεί και η γνώση της χρήσης, ήτοι ο δικαιούχος του προγενέστερου δικαιώματος να γνωρίζει ότι χρησιμοποιείται το υπό κρίση σήμα στις συναλλαγές. Η γνώση δεν είναι αναγκαίο να είναι πραγματική και υποκειμενική, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις αρκεί να είναι τεκμαιρόμενη και αντικειμενική.¹⁴⁹

Σημαντικότερη και με τις περισσότερες ερμηνευτικές δυσχέρειες, εμφανίζεται η προϋπόθεση της ανοχής. Αντικείμενο της τελευταίας έννοιας, αποτελεί η «εν γνώσει χρήση του σήματος στις συναλλαγές». Η έννοια της ανοχής δεν αξιώνει την ενεργητική έκφραση βούλησης, αλλά αρκεί και μόνο μια παθητική συμπεριφορά, ήτοι μια οικειοθελής αδρανής στάση. Τελευταία προϋπόθεση που θέτει η διάταξη του άρθρου 12, είναι η μη κακόπιστη κατάθεση του μεταγενέστερου σήματος, ήτοι να μην εξυπηρετείται τελικώς ο σκοπός της παρεμπόδισης του προγενέστερου δικαιούχου.

Τέλος, ζήτημα γεννάται με την φύση της υπό εξέτασης διατάξεως και συγκεκριμένα ανακύπτει το ερώτημα αν η διάταξη αυτή αποτελεί εξαιρετικό δίκαιο και επομένως πρέπει να

¹⁴⁶ Ηλ. Σουφλερός, Άρθρο 12 (Άρθρο 9 της οδηγίας 2015/2436/ΕΕ Απώλεια Δικαιώματος λόγω ανοχής, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 444.

¹⁴⁷ Ηλ. Σουφλερός, Άρθρο 12 (Άρθρο 9 της οδηγίας 2015/2436/ΕΕ Απώλεια Δικαιώματος λόγω ανοχής, σε Ν. Ρόκα, 2022, ό.π., σελ. 447.

¹⁴⁸ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 98.

¹⁴⁹ Ibidem σελ. 100.

ερμηνεύεται στενά και να περιορίζεται το επίπεδο προστασίας της στα καταχωρημένα σήματα. Άλλως, σημαντικό είναι το ερώτημα για το αν μπορεί το άρθρο 12 του Ν. 4679/2020 να εφαρμοστεί και στα υπόλοιπα μεταγενεστέρως κτηθέντα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας και ειδικότερα εν προκειμένω για μη καταχωρισμένα σήματα ή διακριτικά γνωρίσματα του άρθρου 13 Ν. 146/1914.

Σύμφωνα με μία άποψη, το άρθρο 12 δεν πρέπει να εφαρμόζεται αναλογικά σε περιπτώσεις μεταγενέστερων διακριτικών γνωρισμάτων, καθώς κάτι τέτοιο θα ερχόταν σε αντίθεση με την *ratio* της εν λόγω διάταξης, ήτοι την προστασία του καταχωρημένου σήματος. Κατά την άποψη αυτή λοιπόν, η υπό εξέταση διάταξη είναι απολύτως συνυφασμένη με την καταχώριση του μεταγενέστερου σήματος και τις επακόλουθες, εύλογες προσδοκίες που γεννούνται από αυτή την τυπική πράξη, στοιχεία τα οποία εκλείπουν στις περιπτώσεις μεταγενέστερων γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος και άρα δεν φαίνεται να τυγχάνει εφαρμογής στα τελευταία.¹⁵⁰

Αυξημένο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δεύτερη άποψη, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 12 του Ν. 4679/2020 εντάσσεται στην ευρύτερη θεματική της αποδυνάμωσης δικαιώματος συμπεριλαμβάνοντας κάθε περίπτωση που η ως άνω ανοχή εκδηλώνεται εν αναφορά είτε προς καταχωρισμένο σήμα, είτε προς μη καταχωρισμένο σήμα ή ορισμένο διακριτικό γνώρισμα του ουσιαστικού συστήματος.¹⁵¹ Κατά την άποψη αυτή λοιπόν, γίνεται δεκτή η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 12 του Ν. 4679/2020 σε άλλα μεταγενέστερα δικαιώματα, ενώ σε κάθε περίπτωση αδιαμφισβήτητη είναι η εφαρμογή των γενικών αρχών περί αποδυνάμωσης, ως ειδικότερη έκφανση του άρθρου 281 ΑΚ.¹⁵² Προς επίρρωση της τελευταίας άποψης, δέον να επισημανθεί ότι η ισότιμη μεταχείριση όλων των περιπτώσεων ανοχής χρήσης που οδηγούν στην απώλεια δικαιώματος, επιβάλλεται τρόπον τινά από την εφαρμογή των αρχών της καλής πίστεως και της απαγόρευσης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος (281 ΑΚ).

Κατά τη γνώμη της γράφουσας, ορθότερη εμφανίζεται η δεύτερη άποψη, σύμφωνα με την οποία η διάταξη του άρθρου 12 Ν. 4679/2020, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται «στενά» ως

¹⁵⁰ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 97.

¹⁵¹ Μ-Θ Μαρίνος, Δίκαιο Διακριτικών Γνωρισμάτων, εκδόσεις Σάκκουλα, 2016 σ. 73, όπου γίνεται ρητή αναφορά ανοχή του δικαιούχου προγενέστερου σήματος έναντι του μεταγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος.

¹⁵² Ηλ. Σουφλερός, Άρθρο 12 (Άρθρο 9 της οδηγίας 2015/2436/ΕΕ Απώλεια Δικαιώματος λόγω ανοχής, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 439.

αποκλειστική ρύθμιση καθώς κάτι τέτοιο θα ερχόταν τελικά σε αντίθεση τόσο με τον σκοπό της όσο και με βασικές αρχές του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Εν συνόψει, η διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 4679/2020 «υπαγορεύει» την συνύπαρξη δύο διακριτικών γνωρισμάτων, απαγορεύοντας ρητώς τη δυνατότητα του δικαιούχου μεταγενεστέρως καταχωρισμένου σήματος, όπως εμποδίζει ή άλλως αποκλείσει τη χρήση του προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος, δεδομένου ότι ο ενδεχόμενος κίνδυνος σύγχυσης είναι μη αισθητός και ως εκ τούτου αποδεκτός. Οι δικαιούχοι λοιπόν των (αντίθετων) διακριτικών γνωρισμάτων, δεν μπορούν να αιτηθούν την παράλειψη και άρση της προσβολής, προβάλλοντας τη χρονική προτεραιότητα στις μεταξύ τους αστικές ή διοικητικές διαδικασίες

4.2.5. Ενδιάμεσα δικαιώματα

Ο νέος νόμος 4679/2020, που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2015/2436/ΕΕ εισήγαγε για πρώτη φορά την έννοια των «ενδιάμεσων δικαιωμάτων». Τα εν λόγω δικαιώματα είναι «τα τυχόν μεταγενέστερα σήματα που αποκτήθηκαν μετά από κάποιο άλλο προγενέστερο σήμα στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την κατάθεση του προγενέστερου σήματος και μέχρι αυτό να αποκτήσει φήμη, ή εντονότερο διακριτικό χαρακτήρα λόγω της χρήσης του, ή επίκτητη διακριτική ικανότητα λόγω της χρήσης του που αρχικά δεν είχε.»¹⁵³

Τα άρθρα 48 και 53 του Ν. 4679/2020, τα οποία πρέπει να ερμηνεύονται ενιαία, αναφέρονται -κατ' αντιστοιχία- στην αδυναμία απαγόρευσης χρήσης του μεταγενέστερου σήματος και στην αδυναμία ακύρωσης αυτού και κάμπτουν με αυτόν τον τρόπο την αρχή της χρονικής προτεραιότητας. Κρίσιμο στοιχείο στο οποίο βασίζονται οι δύο αυτές διατάξεις είναι το στοιχείο της μεταγενεστέρως αποκτηθείσας φήμης. Επί της ουσίας, όταν προγενέστερο καταχωρημένο σήμα στρέφεται κατά μεταγενέστερου καταχωρημένου σήματος, ενδέχεται, μετά την κατάθεση του μεταγενέστερου σήματος, να μεσολάβησαν τα εξής: (α) το προγενέστερο σήμα να απέκτησε φήμη, ή (β) το προγενέστερο σήμα να απέκτησε εντονότερο επίκτητο διακριτικό χαρακτήρα, εξαιτίας του οποίου θεμελιώνεται κίνδυνος συγχύσεως, ή (γ)

¹⁵³ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 83.

το προγενέστερο σήμα να απέκτησε επίκτητο διακριτικό χαρακτήρα που αρχικά δεν είχε κατά την κατάθεσή του.¹⁵⁴

Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι χωρεί αναλογική εφαρμογή του άρθρου 48 και στα μη καταχωρημένα διακριτικά γνωρίσματα ή σε άλλα μεταγενέστερα δικαιώματα, καθώς η διαφορά μεταξύ των τελευταίων και των σημάτων έγκειται στην τυπική πράξη της καταχώρισης και στην επακόλουθη δημοσιότητα.¹⁵⁵ Ωστόσο, η παράμετρος αυτή δεν δύναται να επηρεάσει τα ουσιαστικής φύσης ζητήματα που τίθενται στις εν λόγω διατάξεις. Διαφορετική αντιμετώπιση θα ερχόταν σε αντίθεση με τον βασικό σκοπό που καλούνται να εξυπηρετήσουν τα άρθρα 48 και 53 του Ν. 4679/2020, ήτοι την ασφάλεια δικαίου και την διασφάλιση των δικαιωμάτων επί -νομίμως αποκτηθέντος- σήματος.

4.2.6. Αμυντικά σήματα & σήματα πρόνοιας

Αν και με άμεσες εφαρμογές κυρίως στην περίπτωση της σύγκρουσης σήματος με μεταγενέστερη προσβλητική ένδειξη, ειδικό ενδιαφέρον στο πεδίο της σύγκρουσης διακριτικών γνωρισμάτων παρουσιάζει και η περίπτωση των λεγόμενων «αμυντικών» σημάτων και των σημάτων «πρόνοιας». Δέον να επισημανθεί εκ νέου, ότι τα σήματα, ως άυλα αγαθά, γεννούν απόλυτα δικαιώματα και εξουσίες, με στόχο την προστασία της δικαιούχου επιχείρησης. Στην περίπτωση λοιπόν που ο εκάστοτε σηματούχος δεν χρησιμοποιεί το σήμα, ή δεν προτίθεται να το χρησιμοποιήσει, εκλείπουν οι λόγοι προστασίας του σήματος έναντι τρίτων.¹⁵⁶

Ως αμυντικά σήματα ορίζονται εκείνες οι περιπτώσεις ενδείξεων, οι οποίες βρίσκονται σε κάποια -στενή ή χαλαρότερη- σχέση ομοιότητας προς κάποιο κύριο σήμα, και κατατίθενται χωρίς να υπάρχει πρόθεση για χρήση. Μοναδικό στόχο που εξυπηρετεί η κατάθεση τους αποτελεί η αξιοποίηση των αρνητικών εξουσιών που του παρέχουν, προκειμένου να προληφθεί η χρησιμοποίηση παραπλήσιων ανταγωνιστικών ενδείξεων, και να διευρυνθεί με αυτόν τον τρόπο η προστασία του αρχικού, κύριου σήματος.¹⁵⁷ Άλλως, η κατάθεση αμυντικών σημάτων

¹⁵⁴ Επί του άρθρου 48 στην Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εμπορικά σήματα - ενσωμάτωση της οδηγίας(ΕΕ) 2015/2436 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων και της οδηγίας 2004/48/ΕΚ σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και άλλες διατάξεις»

¹⁵⁵ Χρ. Χρυσάνθης, 2020, ό.π., σελ. 84.

¹⁵⁶ Ι. Βενιέρης, Άρθρο 40 (Άρθρο 17 της οδηγίας 2015/2436/ΕΕ) Μη χρήση ως μέσο άμυνας σε διαδικασία προσβολής σήματος, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 912.

¹⁵⁷ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ. 179.

στοχεύει στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών,¹⁵⁸, ¹⁵⁹ μέσω της απόρριψης οποιασδήποτε αίτησης για την καταχώριση παρόμοιας ένδειξης. Αν και η ως άνω «πρακτική», είναι τυπικά νόμιμη, έρχεται σε πλήρη αντίθεση τόσο με τον επιδιωκόμενο σκοπό του δικαίου των σημάτων, όσο και με την αρχή της απαγόρευσης αποθήκευσης σημάτων (stockpiling).¹⁶⁰

Αντίθετα, ως σήματα πρόνοιας ορίζονται εκείνες οι περιπτώσεις ενδείξεων που κατατίθενται με σκοπό να χρησιμοποιηθούν, αλλά σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές ανάγκες και επιχειρηματικές εξελίξεις. Ο καταθέτης λοιπόν, έχει στην περίπτωση αυτών των σημάτων την πρόθεση να τα χρησιμοποιήσει στο μέλλον, και η «πρώιμη» κατάθεση στοχεύει στο να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να αποκτήσει κάποιος άλλος το σήμα στο μεσοδιάστημα. Καθίσταται σαφές λοιπόν, ότι οι δύο ως άνω αναλυθείσες περιπτώσεις δεν ταυτίζονται, αλλά διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την ύπαρξη η μη πρόθεσης χρησιμοποίησης τους στις συναλλαγές.

Ελλείπει ρητής απαγόρευσης στο γράμμα του νόμου 4679/2020, δεν απαγορεύεται η κατάθεση αμυντικών σημάτων.¹⁶¹ Παρά την αποδοκιμασία του εθνικού νομοθέτη, όπως αυτή εκφράζεται στη διάταξη του άρθρου 50 παρ. 2 περ. α' του Ν. 4679/2020, η οποία αναφέρεται στην έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα σε περίπτωση που ο καταθέτης-σηματούχος δεν κάνει ουσιαστική χρήση του σήματος για πέντε συνεχή έτη, καθίσταται αρχικά εφικτή η κατάθεση αλλά και η αποθήκευση αμυντικών σημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, αδιαμφισβήτητα

¹⁵⁸ Μ.Περράκης, Άρθρο 20 Δήλωση κατάθεσης σήματος, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 558.

¹⁵⁹ Π. Σελέκος, σχόλιο σε ΜΠρΑθ 31758/1995, Επισκ.ΕΕ, 1^ο τεύχος, 1996, σελ. 180-192.

¹⁶⁰ Α. Παπαδοπούλου, Η χρήση του σήματος ως όριο προστασίας του: μια γενική προσέγγιση, ΕπισκΕΔ 4/2020, σελ. 760- 761.

¹⁶¹ Ωστόσο, στην υπόθεση ΔΕΕ C-371/18 διαμορφώνεται μια καινούργια κρίση περί της νομιμότητας των αμυντικών σημάτων. Αναλυτικότερα, στις σκέψεις 77 και 78 της απόφασης, το Δικαστήριο έκρινε ότι:

«(σκ.77) Εντούτοις, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 109 των προτάσεών του, η καταχώριση σήματος χωρίς καμία πρόθεση του αιτούντος να το χρησιμοποιήσει για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τα οποία αφορά η εν λόγω καταχώριση μπορεί να συνιστά κακόπιστη πράξη, δεδομένου ότι η αίτηση καταχώρισης του σήματος στερείται δικαιολογητικού λόγου σε σχέση με τους σκοπούς του κανονισμού 40/94 και της πρώτης οδηγίας 89/104. Εντούτοις, μια τέτοια πράξη μπορεί να είναι κατάφωρα κακόπιστη μόνον εφόσον υφίστανται αντικειμενικές κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης καταχώρισης του σήματος, ο αιτών την καταχώριση αυτήν είχε την πρόθεση είτε να θίξει τα συμφέροντα τρίτων κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά συναλλακτικά ήθη είτε να αποκτήσει, χωρίς καν να στρέφεται κατά συγκεκριμένου τρίτου, αποκλειστικό δικαίωμα για σκοπούς διαφορετικούς από εκείνους που εμπíπτουν στις λειτουργίες του σήματος.

(σκ. 78) Επομένως, η κακή πίστη του αιτούντος την καταχώριση σήματος δεν μπορεί να τεκμαίρεται βάσει της απλής διαπίστωσης ότι, κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης καταχώρισης, ο εν λόγω αιτών δεν ασκούσε οικονομική δραστηριότητα που να αντιστοιχεί στα προϊόντα και τις υπηρεσίες τα οποία αφορούσε η αίτηση.»

αποδεκτή είναι και η λογική των σημάτων πρόνοιας, αφού δίνεται -εκ του νόμου- ένα χρονικό περιθώριο στον καταθέτη τους, που σε κάθε περίπτωση έχει πρόθεση μελλοντικής χρήσης.

Τέλος, υποστηρίζεται¹⁶² ότι η κατάσταση μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά τα προβλεπόμενα στην διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 περ. ιδ' ν. 4679/2020, η οποία απαγορεύει την κατάθεση σήματος σε περίπτωση που αντίκειται στην καλή πίστη, σε συνδυασμό με την διάταξη του άρθρου 52 παρ. 1 που αναφέρεται στην ακυρότητα του σήματος. Έτσι, εάν αποδειχθεί δόλος ή κακόπιστη συμπεριφορά, στο βαθμό που η καταχώρισή του αμυντικού σήματος, θα λειτουργούσε παρεμποδιστικά και σε βάρος των ανταγωνιστών και σε ένα δεύτερο στάδιο, είναι δυνατή η αίτηση ακυρότητας αυτού.

4.2.7. Αθέμιτη απόκτηση ή χρήση προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος

Η σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων και σημάτων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 13 του Ν. 146/1914 και των αντίστοιχων διατάξεων του Ν. 4679/2020 για τα σήματα. Ωστόσο, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο ενώ δεν υπάρχει σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων, να δημιουργούνται -από τον τρόπο με τον οποίο αποκτήθηκε ή χρησιμοποιείται ένα διακριτικό γνώρισμα- ζητήματα παραβίασης άλλων διατάξεων του Δικαίου για τον Αθέμιτο Ανταγωνισμό και κυρίως των άρθρων 1 και 4 του Ν. 146/1914.

Το άρθρο 1 του Ν. 146/1914, καθιερώνει την λεγόμενη «γενική ρήτρα» στην οποία εντάσσεται η συμπεριφορά κάθε επιχείρησης, ανεξαρτήτως του είδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί, η οποία κρινόμενη με αντικειμενικά κριτήρια, στοχεύει στην ενίσχυση της θέσης της στην αγορά με ταυτόχρονο περιορισμό του ανταγωνισμού. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διάταξης, είναι ευρύτερες από εκείνες που τίθενται στο άρθρο 13 του Ν. 146/1914, καθιερώνοντας με αυτόν τον τρόπο ένα ευρύτερο πεδίο προστασίας. Αντίστοιχα, και η διάταξη του άρθρου 3 («μικρή γενική ρήτρα»), αποτελεί με την σειρά της νομική βάση για την προστασία διακριτικών γνωρισμάτων, δεδομένου ότι τα τελευταία μπορούν να αποτελέσουν «ανακριβείς δηλώσεις» κατά τα οριζόμενα στη διάταξη αυτή.^{163, 164}

¹⁶² Α. Παπαδοπούλου, Η χρήση του σήματος ως όριο προστασίας του: μια γενική προσέγγιση, ΕπισκεΔ 4/2020, σελ. 760- 761.

¹⁶³ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ 156-157.

¹⁶⁴ Άρθρο 13 Ν. 146/1914: *Απαγορεύεται εις δημοσία γενομένας γνωστοποιήσεις ή ανακοινώσεις προοριζόμενας δι' ευρύν κύκλον προσώπων, πάσα ανακριβής δήλωση περί σχέσεων αναφερομένων εις τας*

Στο πλαίσιο λοιπόν της παραβίασης των ως άνω διατάξεων, και λαμβάνοντας υπόψη τον ευρύ κύκλο προσώπων που νομιμοποιούνται στην άσκηση αξιώσεων που απορρέουν από αυτές, κατά το άρθρο 10 του Ν. 146/1914 (ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση των αξιώσεων από τα άρθρα 1 και 3 του νόμου),¹⁶⁵ «παρακάμπτεται» η εφαρμογή της αρχής της χρονικής προτεραιότητας και η σύγκρουση μεταξύ των διακριτικών γνωρισμάτων επιλύεται μέσω της επίκλησης του παράνομου χαρακτήρα της ένδειξης από την οποία απορρέουν οι εγείρομενες αξιώσεις.

Περαιτέρω, αναφορικά με τις προβλεπόμενες στην παρ. 4 ου άρθρου 50 του Ν. 4679/2020- ενστάσεις, η περιοριστική απαρίθμηση αυτών, δεν αρκεί για να αποκλείσει την δυνατότητα προβολής άλλων αμυντικών ισχυρισμών, όπως για παράδειγμα την αρχή της απαγόρευσης της καταχρηστικής άσκησης δικαιωμάτων (ΑΚ 281).¹⁶⁶

Θα πρέπει να τονιστεί, τέλος, ότι η επίκληση του αθέμιτου ή παράνομου χαρακτήρα του αρχαιότερου διακριτικού γνωρίσματος, θα έχει αποτέλεσμα μόνο εφόσον το ελάττωμα αυτό είτε θίγει συμφέροντα της ολότητας, είτε άπτεται των προσωπικών συμφερόντων του μεταγενέστερου και ενιστάμενου δικαιούχου. Σε κάθε περίπτωση, η πρόσκρουση μιας ένδειξης ή του συγκεκριμένου τρόπου χρήσης της στις διατάξεις των άρθρων 1, 3 του Ν. 146/1914 δεν αποκλείει αναγκαστικά και άνευ ετέρου τη δυνατότητα προστασίας της ως διακριτικού γνωρίσματος κατ' άρθρο 13 του Ν. 146/1914.¹⁶⁷

κατά το άρθρον 1 συναλλαγάς, ιδία δε περί της ποιότητος, της αρχικής προελεύσεως, του τρόπου της κατασκευής ή της τιμολογήσεως εμπορευμάτων ή βιομηχανικών εργασιών, περί του τρόπου ή της πηγής της προμηθείας, της κατοχής θραβείων ή άλλων τιμητικών διακρίσεων, περί της αιτίας ή του σκοπού της πωλήσεως ή περί του ποσού των προς διάθεσιν εμπορευμάτων, ικανή να παραγάγη την εντύπωσιν ιδιαίτέρως ευνοϊκής προσφοράς. Ο παραβάτης δύναται να εναχθή προς παράλειψιν των ανακριτών δηλώσεων και ανόρθωσιν της προσγενομένης ζημίας.

¹⁶⁵ Άρθρο 10 Ν. 146/1914: *Των εις τα άρθρα 1 και 3 προβλεπομένων πράξεων την παράλειψιν δύναται ν' αξιώσῃ πας επαγγελματίας, ὅστις παράγει ἢ εμπορεύεται ὁμοία ἢ συγγενή εἶδη, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ Ἐμπορικά καὶ Βιομηχανικά ἐπιμελητήρια, οἱ Ἐμπορικοὶ καὶ Βιομηχανικοὶ ἢ ἐν γένει ἐπαγγελματικοὶ σύλλογοι. Ὁμοίως οἱ ὡς ἄνω ἐπαγγελματίαι, τὰ ἐπιμελητήρια καὶ οἱ σύλλογοι ἔχουσιν ἔννομον ἀξίωσιν ἐπὶ παραλείψει των κατὰ παράθασιν των ἀρθρων 6, 8 καὶ 9 ἐπιχειρουμένων πράξεων ὡς καὶ τῆς κατὰ τὸ ἀρθρον 7 ἀναγγελίας πρὸς τὸ κοινόν ἀνευ τῆς πρὸς τὸν ἀρμόδιον πρόεδρον των Πρωτοδικῶν ἢ τὸν εἰρηνοδίκην δηλώσεως. Εἰς ἀνόρθωσιν τῆς κατὰ παράθασιν των διατάξεων τοῦ νόμου τούτου προερχομένης ζημίας υποχρεοῦται: α) Ὅστις εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀρθρου 3 ἐγνώριζε ἢ ὠφείλε νὰ γνωρίζῃ τὸ ἀναληθές των παρ' αὐτοῦ γενομένων διαφημίσεων. Κατὰ συντακτῶν, ἐκδοτῶν, τυπογράφων, πρακτόρων ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν χωρεὶ τότε μόνον ἀξίωσις ἐπὶ ἀποζημιώσει, ἐὰν ἐγνώριζον τὸ ἀναληθές των ἀνακοινώσεων. β) Ὅστις ἐκ προθέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας παραβαίνει τὰς εἰς τὰ ἀρθρα 6, 7, 8 καὶ 9 ὀριζόμενα. Πρὸς παύσιν των κατὰ παράθασιν των ἀρθρων 1, 3, 6, 8 καὶ 9, ὡς καὶ τῆς κατὰ τὸ ἀρθρον 7 ἀναγγελίας πρὸς τὸ κοινόν, γινομένων ὑπὸ τινός ὑπαλλήλου ἢ ἀντιπροσώπου ἐπιχειρήσεως ἢ καταστήματος πράξεων υποχρεοῦται καὶ δύναται νὰ εναχθῇ καὶ ὁ κύριος ἢ ὁ διευθυντής.*

¹⁶⁶ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ 156-160.

¹⁶⁷ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ 161.

4.2.8 Συμβάσεις Οριοθέτησης

Οι συμβάσεις οριοθέτησης αποτελούν ακόμη μία παρέκκλιση από την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, επιλύοντας την σύγκρουση με την συνύπαρξη των εκατέρωθεν διακριτικών γνωρισμάτων στην αγορά. Στην πράξη λειτουργούν ως συμβιβασμός μεταξύ των δικαιούχων, ήτοι συμφωνείται η παραίτηση του δικαιούχου του προγενέστερου διακριτικού γνωρίσματος από τις αρνητικές εξουσίες του δικαιώματος του και η ταυτόχρονη δέσμευση του μεταγενέστερου δικαιούχου να προβεί μόνο στην συμφωνηθείσα -κατά τους όρους της σύμβασης οριοθέτησης- χρήσης. Αποτέλεσμα των εν λόγω συμβάσεων είναι η δημιουργία ασφάλειας για τα συμβαλλόμενα μέρη.¹⁶⁸

Σύμφωνα λοιπόν, με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 4679/2020 «*Έγγραφο συναίνεση του δικαιούχου προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος της παραγράφου 3, που υποβάλλεται σε οποιοδήποτε στάδιο εξέτασης του σήματος έως την έκδοση τελεσίδικης απόφασης, αίρει το σύμφωνα με την παράγραφο 1 ή 3 κώλυμα καταχώρισης αυτού*». Από το γράμμα της εν λόγω διάταξης καθίσταται σαφές ότι δεν αρκεί η σιωπηρή συναίνεση, αλλά αντιθέτως απαιτείται έγγραφος τύπος. Περαιτέρω, το περιεχόμενο της ως άνω διάταξης εφαρμόζεται τόσο στα υπόλοιπα προγενέστερα δικαιώματα της βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας όσο και στα ειδικότερα δικαιώματα του άρθρου 13 ν.146/1914, κατά τη ρητή πλέον αναφορά της διάταξης.¹⁶⁹

Οι υπό εξέταση συμβάσεις αποτελούν ενοχικές συμβάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην οριοθέτηση των πεδίων προστασίας ενδείξεων, με άμεσο αποτέλεσμα την αποτροπή πρόκλησης κινδύνου συγχύσεως και την συνύπαρξη αυτών στις συναλλαγές. Από τον ενοχικό χαρακτήρα των συμβάσεων οριοθέτησης προκύπτει ότι η παράβαση των υποχρεώσεων της δεν συνιστά προσβολή σήματος, αλλά ενοχική παράβαση.¹⁷⁰ Περαιτέρω, σε αντίθεση με τις άδειες χρήσεως, οι συμβάσεις οριοθέτησης δημιουργούν ένα αυτοτελές δικαίωμα για τον τρίτο αντισυμβαλλόμενο, το οποίο είναι πλήρως ανεξάρτητο από το σήμα του συναινέσαντος σηματούχου.

¹⁶⁸ Μ.- Θ. Μαρίνος, Επίκαιρα ζητήματα συνυπάρξεως διακριτικών γνωρισμάτων σε εθνικό και ενωσιακό δίκαιο σημάτων, ΕπισκεΔ, 1/2019, Σάκκουλας Online, σελ. 1-20.

¹⁶⁹ Με την προγενέστερη διάταξη χωρούσε μόνο αναλογική εφαρμογή στα λοιπά δικαιώματα.

¹⁷⁰ Μ.- Θ. Μαρίνος, Ερμηνεία σύμβασης οριοθέτησης διακριτικών γνωρισμάτων, Ελλ.Δικ., 6,2018, Σάκκουλας Online, σελ. 1666-1675.

Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι η αναλυθείσα μορφή συμβάσεων δεν δημιουργεί αποτελέσματα έναντι τρίτων. Έτσι, σε περίπτωση εξέτασης ενδεχόμενου κινδύνου συγχύσεως μετά την λήξη ή την καταγγελία της εκάστοτε συμβάσεως οριοθέτησης, η αρχή σημάτων ή το δικαστήριο, κρίνει ελεύθερα την κάθε περίπτωση.¹⁷¹

¹⁷¹ Μ.- Θ. Μαρίνος, Επίκαιρα ζητήματα συνυπάρξεως διακριτικών γνωρισμάτων σε εθνικό και ενωσιακό δίκαιο σημάτων, ΕπισκεΔ, 1/2019, Σάκκουλας Online, σελ. 1-20.

5. Domain Names

5.1. Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις και η προστασία τους

Η αλματώδης ανάπτυξη της Τεχνολογίας οδήγησε στην εμφάνιση και τελικά καθιέρωση των ηλεκτρονικών εμπορικών συναλλαγών. Η εμφάνιση και η επακόλουθη πρόοδος του ηλεκτρονικού εμπορίου οδήγησε με την σειρά της στην εμφάνιση νέων μορφών δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων, που ήρθαν να καλύψουν μία καινούργια ανάγκη εκατομμυρίων ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο. Καταρχήν, απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση ηλεκτρονικού εμπορίου αποτελεί η απόκτηση μιας ηλεκτρονικής διευθύνσεως (ενός domain name), καθώς οι ιστοσελίδες αποτελούν πλέον βασικό μέσο επικοινωνίας των επιχειρήσεων με το καταναλωτικό κοινό, αλλά και μέσο για την εξατομίκευση προϊόντων ή υπηρεσιών ή της επιχείρησης καθαυτής.

Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις, ή κατά την νομολογία/νομοθεσία τα «ονόματα χώρου»¹⁷², αν και κατ' αρχήν αποτελούν απλές διευθύνσεις, μπορούν να αποτελέσουν μέσα εξατομίκευσης των κατόχων τους για την ανάπτυξη εμπορικής δραστηριότητας, άλλως μπορούν να επιτελέσουν διακριτική λειτουργία και επομένως να χρήζουν προστασίας κατά το ιδιωτικό δίκαιο.

Αναλυτικότερα, η ηλεκτρονική διεύθυνση, αποτελεί ένα αλφαριθμητικό στοιχείο με την πληκτρολόγηση του οποίου καθίσταται εφικτή η πρόσβαση σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Ένα όνομα χώρου αποτελείται κατά κανόνα από τρία επιμέρους επίπεδα. Το πρώτο αποτελεί τον τομέα του ανώτατου επιπέδου, (Top Level Domain) βρίσκεται στο τέλος κάθε ονόματος χώρου και διαφέρει ανάλογα για το αν πρόκειται για χώρες ή εξαρτώμενες περιοχές (π.χ. .gr, .de, κλπ.) ή για κάποιο από τα καθορισμένα ονόματα χώρου που απονέμονται ανάλογα με το περιεχόμενο της συγκεκριμένης «δικτυακής τοποθεσίας»(π.χ. .org, .com, κλπ.).¹⁷³ Το δεύτερο – και σημαντικότερο- επίπεδο είναι το λεγόμενο Second Level Domain, το οποίο επιτελεί στην πραγματικότητα τον ρόλο του ονόματος μιας ιστοσελίδας, Το τελευταίο μέρος ενός ονόματος χώρου, ονομάζεται «Subdomain» και συνήθως, αλλά όχι υποχρεωτικά, αποτελείται συνήθως, από τα αρχικά www. (= World WideWeb = παγκόσμιος ιστός)

Κυρίαρχο και κρίσιμο στοιχείο είναι το μεσαίο (second- level-domain: SLD), το οποίο, ως αναφέρθηκε, βρίσκεται μεταξύ των κοινών για όλες τις διευθύνσεις, αρκτικόλεξων «World

¹⁷² Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 116.

¹⁷³ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ 238.

Wide Web» (www.) και του «top-level-domain» (TLD). Με άλλα λόγια, το δεύτερο επίπεδο πεδίου (second level domain) αποτελεί τον πυρήνα της διεύθυνσης, διότι διαφοροποιεί το συγκεκριμένο υπολογιστή από όλους τους άλλους υπολογιστές καθώς εδώ ισχύει η αρχή του ελεύθερου σχηματισμού (με κάποιους, ολίγους, περιορισμούς). Συνακόλουθα, η αρχή του ελεύθερου σχηματισμού επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ορίσουν ως δεύτερο επίπεδο την επωνυμία, το σήμα τους, ή οποιοδήποτε διακριτικό τους γνώρισμα.¹⁷⁴

Η νομική φύση των ηλεκτρονικών διευθύνσεων, αποτέλεσε ένα ζήτημα που απασχόλησε και δίχασε την επιστημονική κοινότητα, αναγνωρίζοντας την δυσκολία και πολυπλοκότητα του εν λόγω ζητήματος.¹⁷⁵ Ελλείπει λοιπόν, ad hoc ρύθμισης των domain names από τον νομοθέτη, υποστηρίχθηκαν διάφορες απόψεις μεταξύ των οποίων η ταύτιση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης με το όνομα, την εμπορική επωνυμία, τον διακριτικό τίτλο αλλά και η άποψη ότι πρόκειται για ένα νέο διακριτικό γνώρισμα που «γέννησε» η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, που προστατεύεται όπως και τα παραδοσιακά διακριτικά γνωρίσματα.¹⁷⁶ Αντίθετα, σταθερή είναι η θέση της νομολογίας που τοποθετεί τα domain names στην κατηγορία των οιονεί διακριτικών γνωρισμάτων.¹⁷⁷

Στο σημείο αυτό, δέον να σημειωθεί, ότι η προστασία των domain names, είτε ως διακριτικού τίτλου ή επωνυμίας, είτε ως οιονεί διακριτικού γνωρίσματος χωρίς απόλυτη «ταύτιση» με κάποιο διακριτικό γνώρισμα, προϋποθέτει διακριτική δύναμη αλλά και ονοματική λειτουργία.¹⁷⁸ Σε περίπτωση έλλειψης ονοματικής λειτουργίας η ηλεκτρονική διεύθυνση θεωρείται διακριτικό σημείο κατ' άρθρο 13 § 2 ν. 146/1914 και βάσει της αυτής διάταξης προστατεύεται. Περαιτέρω, κρίσιμη είναι η παρατήρηση για τον «αποκλειστικό» χαρακτήρα κάθε domain name. Άλλως το κάθε όνομα χώρου μπορεί να υπάρχει μόνο μία φορά και επομένως εφαρμόζεται η αρχή first come- first served.

¹⁷⁴ Δελούκα-Ιγγλέση, Νομικά Θέματα Ηλεκτρονικού Εμπορίου, 2015, σελ. 34-35.

¹⁷⁵ Ε. Περάκης Ευάγγελος/ Ν. Ρόκας, *Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο*, σελ. 449, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

¹⁷⁶ Ι. Ιγγλεζάκης, *Δίκαιο Πληροφορικής*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 4^η Έκδοση, 2021, σελ. 127.

¹⁷⁷ ΑΠ 1609/2014, ΠΠρΑΘ 3359/2003, ΠΠρΑΘ 4721/2019: «Το "domain name" δεν μπορεί κατ' αρχήν να ταυτισθεί με την εμπορική επωνυμία, το διακριτικό τίτλο και το εμπορικό σήμα. Πρέπει, ωστόσο, να αποδίδεται σ' αυτό λειτουργία τόσο διακριτικού τίτλου όσο και σήματος, κατά έμμεσο τρόπο, όταν αυτό χρησιμοποιείται ως διακριτικό στοιχείο για το πρόσωπο ή την επιχείρηση στο διαδίκτυο, διότι, όπως και τα προηγούμενα, έχει πρωταρχικά εξατομικευτική και αναγνωριστική λειτουργία. Η ευχέρεια ελεύθερης χρήσης οποιασδήποτε ονομασίας, όσο γνωστή και φημισμένη και αν είναι, από τον πρώτο τυχόντα θα προκαλούσε τεράστιες ή ανεπανόρθωτες ζημιές στην επιχείρηση που καθιερώθηκε στις συναλλαγές με την επίμαχη ονομασία. . Για τη διαφύλαξη, έτσι, των νομίμων συμφερόντων των παραπάνω επιχειρήσεων, θα πρέπει να αποδοθεί στο «domain name» μια οιονεί λειτουργία διακριτικού τίτλου και σήματος»

¹⁷⁸ Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, *Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003, σελ. 241.

5.2. Σύγκρουση μεταξύ ηλεκτρονικών διευθύνσεων και κοινών διακριτικών γνωρισμάτων

Το ζήτημα της συγκρούσεως διακριτικών γνωρισμάτων, όπως αυτό εκτενώς αναλύθηκε σε προηγούμενα κεφάλαια της παρούσης, αποκτά αυξημένη δυσκολία στο πεδίο των ηλεκτρονικών διευθύνσεων. Διαχειριστής των Domain Name στην Ελλάδα είναι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Το σύστημα απονομής των ηλεκτρονικών διευθύνσεων από την εν λόγω αρχή εξακολουθεί να αποτελεί -όπως και υπό το προγενέστερο καθεστώς-¹⁷⁹ μία καθόλα τυπική διαδικασία κατά την οποία δεν ελέγχεται η ύπαρξη προγενέστερων ταυτόσημων ή παρόμοιων επωνυμιών και διακριτικών τίτλων. Έτσι για την καταχώρηση στο μητρώο αρκεί μία υπεύθυνη δήλωση του καταχωρούμενου¹⁸⁰ περί μη παραβίασης δικαιωμάτων τρίτων και ακολουθείται η αρχή «first come, first served», με έμφαση στην προτεραιότητα στο διαδίκτυο.¹⁸¹

Το φαινόμενο της σύγκρουση διακριτικών γνωρισμάτων με domain names, επιλύεται με την εφαρμογή της χρονικής προτεραιότητας, εφαρμόζοντας τη νομική βάση που οριοθετεί το συγκρουόμενο γνώρισμα. Έτσι, ανάλογα με το «αντίπαλο» διακριτικό γνώρισμα, θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του Ν. 4679/2020 περί σημάτων, του Ν. 143/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού, των άρθρων 57 και 58 ΑΚ περί προσβολής του ονόματος σε συνδυασμό με τις μη καταργηθείσες διατάξεις του νόμου περί Εμπορικών και Βιομηχανικών, Επαγγελματικών και Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων υπ' αριθμ. 1089/1980 καθώς και της προβλεπόμενης στο άρθρο 914 ΑΚ αδικοπρακτικής ευθύνης σε περίπτωση που υφίσταται υπαιτιότητα του προσβολέα και αντίστοιχη ζημία. Εάν το domain name ενσωματώνει ένα από τα διακριτικά γνωρίσματα της επιχείρησης με λεκτική λειτουργία (π.χ. το διακριτικό τίτλο, την επωνυμία της κ.λπ.) θα πρόκειται για «αθέμιτη εκμετάλλευση ξένης φήμης» και θα πρέπει να εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 13-15 ή/και του άρθρου 1 του ν. 146/14 «για τον αθέμιτο ανταγωνισμό». Εάν πρόκειται για domain name που ταυτίζεται με σήμα που κάποιος τρίτος χρησιμοποιεί νομίμως εκτός διαδικτύου, τότε εφαρμογή θα έχουν οι περί σημάτων διατάξεις (πρώην Ν. 4072/2012, πλέον Ν. 4679/2020). Εάν ένας κάτοχος domain name χρησιμοποιεί παράνομα το αστικό όνομα κάποιου τρίτου, τότε εφαρμογή θα έχουν οι διατάξεις για την

¹⁷⁹ Θέση διαχειριστή είχε το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΠ-ΙΤΕ).

¹⁸⁰ Η δήλωση γίνεται από έναν καταχωρητή από τον κατάλογο ενεργών καταχωρητών, οποίος είναι το φυσικό/νομικό πρόσωπο μέσω του οποίου υποβάλλονται οι δηλώσεις καταχώρησης. Εν συνεχεία, ο καταχωρητής γνωστοποιεί το αργότερο εντός μίας εργάσιμης ημέρας τα στοιχεία της δήλωσης στο μητρώο ονομάτων χώρου της ΕΕΤΤ. Η δήλωση λαμβάνει αριθμό πρωτοκόλλου και ταξινομείται. Με την πρωτοκόλλησή της τεκμαίρεται η χρονική προτεραιότητά της.

¹⁸¹ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 117.

προστασία του ονόματος (άρθρα 57 και 58 ΑΚ). Δέον στο σημείο αυτό να σημειωθεί, ότι προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης, δεν προϋποτίθεται η κυκλοφορία παρόμοιων προϊόντων ή η παροχή παρόμοιων υπηρεσιών, αλλά αρκεί η ύπαρξη ενός βαθμού εγγύτητας ή συγγένειας των οικονομικών κλάδων των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά στην αρχή της χρονικής προτεραιότητας, ζήτημα γεννάται με τον προσδιορισμό του χρόνου γένεσης του δικαιώματος χρήσης των domain names. Εκκινώντας από την παραδοχή ότι το ανωτέρω χρονικό σημείο δεν ταυτίζεται με το σημείο έκδοσης της πράξης καταχώρησης, η οποία έχει δηλωτικό χαρακτήρα, γεννάται αμφιβολία αν το κρίσιμο χρονικό σημείο συμπίπτει με την πραγματικής χρήση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης στις εμπορικές συναλλαγές ή με την επικράτηση της στις συναλλαγές. Ορθότερη θεωρείται η άποψη ότι η «γένεση» συμπίπτει με το σημείο απόκτησης διακριτικής δύναμης, λόγω της φύσης των ηλεκτρονικών διευθύνσεων ως οιονεί διακριτικών γνωρισμάτων.

Περαιτέρω, αναφορικά με τον κίνδυνο σύγχυσης, που αποτελεί κρίσιμο σημείο προκειμένου να εξεταστεί το ζήτημα σύγκρουσης και εν συνεχεία να εφαρμοστεί το -ισχύον για κάθε κατηγορία διακριτικών γνωρισμάτων- νομικό πλαίσιο, όπως και στα «παραδοσιακά» διακριτικά γνωρίσματα, έτσι και στα domain names διακρίνεται μεν σε άμεσο και έμμεσο, παρουσιάζει δε ορισμένες ιδιαιτερότητες. Η πρώτη ιδιαιτερότητα, σχετίζεται με τον κύκλο καταναλωτών βάσει του οποίου θα κριθεί τελικά αν υφίσταται ή όχι κίνδυνος σύγχυσης. Κρίσιμος λοιπόν, για την διαπίστωση η μη της ύπαρξης τέτοιου κινδύνου θεωρείται ο κύκλος των χρηστών του Διαδικτύου.¹⁸² Περαιτέρω, ζητήματα γεννώνται και από την ίδια την φύση του Διαδικτύου. Ο υπερεθνικός χαρακτήρας αυτού, καθιστά δύσκολο τον καθορισμό των γεωγραφικών ορίων εντός των οποίων υφίσταται η σύγκρουση. Ορθότερη φαίνεται η άποψη που προκρίνει την εστίαση στο πραγματικό γεωγραφικό πλαίσιο εντός του οποίου δραστηριοποιείται ο δικαιούχος της ηλεκτρονικής διεύθυνσης.¹⁸³ Ωστόσο, δέον να σημειωθεί, ότι όπως και στο δίκαιο των σημάτων, έτσι και στο πλαίσιο των ηλεκτρονικών διευθύνσεων, η ισχυρή διακριτική δύναμη (βλ. περίπτωση σημάτων φήμης) οδηγεί στην παροχή αυξημένης προστασίας, ακόμη κι αν δεν προκύπτει κίνδυνος σύγχυσης.¹⁸⁴

Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι σε περίπτωση παράνομης χρήσης ηλεκτρονικής διεύθυνσης, η οποία φέρει διακριτική δύναμη και επομένως αποτελεί οιονεί διακριτικό

¹⁸² Τιμολέων Ν. Φουντεδάκης, 2003, ό.π. σελ 245.

¹⁸³ Ibidem σελ. 247.

¹⁸⁴ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022 σελ. 118.

γνώρισμα, ο προσβληθείς μπορεί να αιτηθεί την λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της ΕΕΤΤ και την παράλληλη απενεργοποίηση του.¹⁸⁵

¹⁸⁵ ΜΠρΑΘ 1554/2002- σχόλιο Κ. Παμπούκης/ Α. Άνθιμος, ΕπισκεΔ 2002, σελ. 300 επ.

Μέρος τρίτο

6. Αξιώσεις

6.1. Γενικά

Τα διακριτικά γνωρίσματα αποτελούν απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τα οποία περιορίζουν τον ανταγωνισμό καθώς παρέχουν στον φορέα τους το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης τους στις συναλλαγές (θετικό περιεχόμενο). Περαιτέρω, επιτρέπουν στον δικαιούχο, την προστασία τους έναντι οποιουδήποτε τρίτου ο οποίος τείνει να περιορίσει το ως άνω δικαίωμα και να βλάψει τα συμφέροντα του δικαιούχου (αρνητικό περιεχόμενο). Στο παρόν κεφάλαιο, θα εξετάσουμε την παρεχόμενη – στον δικαιούχο- προστασία, εξετάζοντας επιμέρους τις οικείες διατάξεις, διακρίνοντας το πλαίσιο για τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού και τυπικού συστήματος.

6.2. Δίκαιο Σημάτων

Η καταχώριση του σήματος, όπως εκτενώς αναλύθηκε στο οικείο κεφάλαιο, συνεπάγεται την γένεση στο πρόσωπο του δικαιούχου αποκλειστικού και απόλυτου δικαιώματος. Συνέπεια του απόλυτου χαρακτήρα του δικαιώματος και των αρνητικών εξουσιών αυτού, αποτελεί η προστασία του δικαιούχου, άλλως η δυνατότητα να απαγορεύει στους τρίτους κάθε μορφής προσβολής του δικαιώματος του¹⁸⁶. Στα άρθρα 38 επ. του νέου νόμου περί σημάτων προβλέπονται τόσο οι αστικές αξιώσεις του δικαιούχου του σήματος καθώς και η δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων, όσο και οι ποινικές κυρώσεις. Τα μέτρα προστασίας που μπορεί να λάβει ο προσβαλλόμενος δικαιούχος και αφορούν την εξαφάνιση της προσβολής, την αποκατάσταση της ζημίας αλλά και το δικαίωμα γνώσης και απόδειξης της προσβολής η ζημίας που εξασφαλίζεται μέσω των αξιώσεων για παροχή πληροφοριών.

6.2.1. Αξίωση άρσης & παράλειψης της προσβολής

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 38 του Ν. 4679/2020: «Όποιος, κατά παράβαση των άρθρων 7, 8 ή 10, χρησιμοποιεί ή κατά οποιονδήποτε άλλο τρόπο προσβάλλει σήμα που ανήκει σε άλλον μπορεί να εναχθεί για άρση της προσβολής και παράλειψή της στο

¹⁸⁶ Ι. Βενιέρης, Εισαγωγικές Παρατηρήσεις στην Αστική Προστασία, σε Ρόκας/Βενιέρης/Κινινή/Χρυσάνθης, *Δίκαιο Σημάτων- Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 800.

μέλλον.» Από την γραμματική ερμηνεία της ανωτέρω διάταξης, γίνεται αντιληπτό, ότι απαραίτητη και -πρωταρχική- προϋπόθεση για την εφαρμογή της είναι η πλήρωση των απαιτήσεων των άρθρων 7 επ. του νόμου περί σήματος, ήτοι προϋποτίθεται η προσβολή του δικαιώματος στο σήμα.

Προϋπόθεση για την στοιχειοθέτηση της πρώτης αξίωσης, ήτοι της αξίωσης άρσης της προσβολής, αποτελεί η ύπαρξη διαρκούς προσβολής. Για να υπάρχει ενεστώς και άμεσο έννομο συμφέρον λοιπόν, δεν αρκεί η απλή διακινδύνευση, αλλά πρέπει να βρισκόμαστε στο στάδιο πραγματοποίησης της προσβολής και αυτή να μην έχει παύσει. Στην δεύτερη παράγραφο της διάταξης του άρθρου 38 προβλέπονται -ενδεικτικώς- τρεις τρόποι άρσης της προσβολής και συγκεκριμένα: *α) η απόσυρση ή κατάσχεση των εμπορευμάτων, β) η αφαίρεση του προσβάλλοντος σημείου ή εάν αυτό δεν είναι δυνατό την οριστική απομάκρυνση των εμπορευμάτων που φέρουν την ένδειξη, και γ) την καταστροφή των εμπορευμάτων.* Η απόσυρση αποτελεί το ηπιότερο – εκ των τριών- μέτρο ενώ η καταστροφή αποτελεί το αυστηρότερο και προϋποθέτει περαιτέρω *την εξουσίαση και κυριότητα του ίδιου του προσβολέα επί των προσβαλλόντων αντικειμένων.*¹⁸⁷ Η απόσυρση αποτελεί την επιστροφή των συγκεκριμένων προϊόντων που είχαν διατεθεί προς πώληση προς τους χώρους παραγωγής ή άλλους χώρους αποθήκευσης. Το δεύτερο μέτρο αυτό της απομάκρυνσης διαφέρει με την απόσυρση ως προς τον προορισμό των αντικείμενων που απομακρύνονται. Η απομάκρυνση συμβαίνει οριστικώς και οδηγεί στην μη επανακυκλοφορία των προϊόντων. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή εκάστοτε μέτρου πρέπει να είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ρητά προβλέπεται και στο άρθρο 44 του Ν. 4679/2020.

Αναφορικά με την αξίωση παράλειψης της προσβολής, αυτή στοχεύει στην πρόληψη των πράξεων που θα οδηγούσαν σε προσβολή του δικαιώματος και στις επακόλουθες συνέπειες αυτής. Λειτουργώντας λοιπόν, ως μέσο αποτροπής επανάληψης της προσβολής, η εν λόγω αξίωση, φέρει το στοιχείο της διακινδύνευσης και προσομοιάζει τρόπον τινά με την αξίωση για παράλειψη της προσβολής κατά το άρθρο 1108 ΑΚ. Σε περίπτωση που έχουν προηγηθεί κι άλλες προσβολές του σήματος, τότε οι προγενέστερες αυτές προσβολές, δημιουργούν τεκμήριο και ο προσβολέας φέρει το βάρος απόδειξης της έλλειψης επικείμενης επανάληψης της προσβολής.¹⁸⁸

¹⁸⁷ Ν. Ρόκας (-Ι. Βενιέρης), Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 830.

¹⁸⁸ Ibidem σελ. 826.

Τέλος, η γένεση τόσο της αξίωσης άρσης της προσβολής όσο και της αξίωσης παράλειψης αυτής δεν προϋποθέτει υπαιτιότητα και επέλυση της ζημίας.¹⁸⁹

6.2.2. Αξίωση Αποζημίωσης

Η δεύτερη αξίωση που προβλέπεται στην διάταξη του άρθρου 38 και συγκεκριμένα στις παραγράφους 5 έως 8, είναι η αξίωση για αποζημίωση. Για την γένεση της εν λόγω αξίωσης, απαιτείται ανθρώπινη συμπεριφορά, που να είναι παράνομη και υπαίτια,¹⁹⁰ και εξαιτίας της οποίας να έχει επέλθει ορισμένη ζημία στον δικαιούχο του σήματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κρίσιμη διάταξη προβλέπονται τρεις τρόποι υπολογισμού της ζημίας και συγκεκριμένα προβλέπεται: α) ο υπολογισμός της πραγματικής ζημίας που υφίσταται ο δικαιούχος, β) ο υπολογισμός του πλασματικού ανταλλάγματος για άδεια από τον δικαιούχο στον προσβολέα και γ) ο υπολογισμός του παράνομου κέρδους του προσβολέα. Αυτή η επιλογή του νομοθέτη, στοχεύει στο να διευκολυνθεί αποδεικτικώς ο δικαιούχος του σήματος, επιλέγοντας μεταξύ των τριών τρόπων υπολογισμού. Στον πρώτο και τον τρίτο τρόπο υπολογισμού δεν προϋποτίθεται η απόδειξη της ζημίας.¹⁹¹ Περαιτέρω, οι τρεις διαφορετικοί μέθοδοι υπολογισμού, δεν συνεπάγονται την στοιχειοθέτηση της αξίωσης σε διαφορετικές νομικές βάσεις. Το δικαίωμα για αποζημίωση είναι ένα και ο δικαιούχος έχει απλώς την ευχέρεια να επιλέξει τον τρόπο παράθεσης του στο δικόγραφο.

Τέλος, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 38 παρ. 9 εδ. 2, προβλέπεται πενταετής χρόνος παραγραφής για την αξίωση αποζημίωσης, ο οποίος ξεκινά από το τέλος του έτους στο οποίο άρχισε η προσβολή.

6.2.3. Αξίωση Ηθικής Βλάβης

Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 38 του Ν. 4679/2020¹⁹² «Όποιος από δόλο ή βαρειά αμέλεια προσβάλλει ξένο σήμα υποχρεούται σε αποζημίωση και, αναλόγως με το είδος

¹⁸⁹ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 204.

¹⁹⁰ Ο απαιτούμενος βαθμός υπαιτιότητας δεν είναι ο «σταθερός». Για παράδειγμα, η αξίωση αποκατάστασης της πραγματικής ζημίας του δικαιούχου προϋποθέτει κατά το άρθρο 38 παρ. 5 τον δόλο ή την βαρειά αμέλεια, ενώ κατά την παράγραφο 8 της αυτής διάταξης δεν απαιτείται ο συγκεκριμένος βαθμός υπαιτιότητας για την αξίωση του ποσού που ωφελήθηκε ο υπόχρεος χωρίς την συγκατάθεση του σηματούχου.

¹⁹¹ Ν. Ρόκας, 2022, ό.π., σελ.205.

¹⁹² Στον προγενέστερο νόμο η αξίωση ηθικής βλάβης προβλεπόταν στη διάταξη του άρθρου 150 παρ. 5 του Ν. 4072/2012.

της προσβολής, μπορεί να εναχθεί και για τη χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης του δικαιούχου αυτής.» Η εν λόγω αξίωση είναι αυτοτελής και δεν περιλαμβάνεται στην αξίωση για αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας,¹⁹³ ενώ δυνατότητα να την έχουν τόσο τα φυσικά, όσο και τα νομικά πρόσωπα. Για να υφίσταται ηθική βλάβη νομικού προσώπου, πρέπει να προσβάλλεται το κύρος, η αξιοπιστία ή η φήμη αυτού.

6.2.4. Αξίωση Πληροφόρησης

Η αξίωση πληροφόρησης είναι μία αξίωση με επιβοηθητικό χαρακτήρα καθώς συγκεκριμενοποιεί το συνταγματικά και ενωσιακά¹⁹⁴ κατοχυρωμένο δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην απόδειξη της προσβολής ή/και στην απόδειξη για τον υπολογισμό της ζημίας.¹⁹⁵

Η αξίωση ενημέρωσης προβλέπεται στο άρθρο 39 του Ν. 4679/2020 και αντικείμενο της είναι η άμεση πρόσβαση στην πληροφορία.¹⁹⁶ Ιδιαίτερη σημασία λαμβάνει η εν λόγω αξίωση, στα πλαίσια της αξίωσης αποζημίωσης καθώς μόνο όταν ο δικαιούχος είναι πλήρως ενημερωμένος για το μέγεθος της υπό εξέταση προσβολής, μπορεί κατά το άρθρο 38 Ν. 4679/2020, αφενός να επιλέξει τον σωστό τρόπο υπολογισμού της ζημίας, αφετέρου να ασκήσει μία ορισμένη αγωγή, αναφορικά με την απόδειξη και τον υπολογισμό της ζημίας.

Τέλος, η αξίωση πληροφόρησης, ασκείται είτε στο πλαίσιο εκκρεμούς διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων ή τακτικής αγωγής, είτε και αυτοτελώς με αγωγή ή αίτηση ασφαλιστικών μέτρο, είτε σωρευτικά με αγωγή προσβολής.

6.2.5. Παραγραφή Αξιώσεων

Σύμφωνα με την ένατη παράγραφο του άρθρου 38 του Ν. 4679/2020, η αξίωση για αποζημίωση, ξεκινά από το τέλος του έτους κατά το οποίο άρχισε η προσβολή και παραγράφεται μετά από πέντε έτη.

¹⁹³ Ι. Βενιέρης, Άρθρο 38 (Άρθρα 10 και 13 της Οδηγίας 2004/48/ΕΕ) Αξιώσεις επί προσβολής, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 852-853.

¹⁹⁴ Άρθρα 20 § 1 Σ και 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁹⁵ Ε. Χατζίκος, Άρθρο 39 (Άρθρα 6 και 8 της Οδηγίας 2004/48/ΕΕ) Αποδεικτικά στοιχεία – δικαίωμα ενημέρωσης, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα 2022, σελ. 904.

¹⁹⁶ Ε. Χατζίκος, Άρθρο 39 (Άρθρα 6 και 8 της Οδηγίας 2004/48/ΕΕ) Αποδεικτικά στοιχεία – δικαίωμα ενημέρωσης, σε Ν. Ρόκα, 2022, ό.π., σελ. 904.

Δεδομένης της έλλειψης ειδικότερης διάταξης αναφορικά με την αξίωση για άρση της προσβολής ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 249¹⁹⁷ του Αστικού Κώδικα που προβλέπει ως χρόνο παραγραφής την εικοσαετία.¹⁹⁸

6.2.6. Ποινικές Κυρώσεις

Παρά την ύπαρξη αιτημάτων για αυστηροποίηση των ποινικών διατάξεων, με στόχο κυρίως την αντιμετώπιση του φαινομένου των «πειρατικών προϊόντων», η παρεχόμενη ποινική προστασία του σήματος, δεν άλλαξε ουσιαστικά με τον νέο νόμο. Οι μόνες διαφορές που εντοπίζονται, σε σχέση με τον Ν. 4072/2012, έγκεινται στην διαφορετική φραστική διατύπωση των σχετικών διατάξεων.^{199, 200}

Στον νέο δίκαιο των σημάτων λοιπόν, όπως αυτό διαμορφώθηκε με την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/2436/ΕΕ, η ποινική προστασία προβλέπεται στα άρθρα 45 επ. του Ν. 4679/2020. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δεύτερη παράγραφος της διάταξης του άρθρου 45. Στην εν λόγω διάταξη, προβλέπεται διακεκριμένη μορφή της προσβολής του σήματος, η οποία τιμωρείται με αυστηρότερη ποινή στην περίπτωση της διπλής ταύτισης, ήτοι στην περίπτωση που οι εκατέρωθεν ενδείξεις ταυτίζονται μεταξύ τους και ταυτόχρονα υπάρχει ομοιότητα ή ταυτότητα των προϊόντων ή υπηρεσιών. Σε αυτήν την περίπτωση λοιπόν, και υπό την προϋπόθεση ότι παράλληλα με την προσβολή, συντρέχει και εκμετάλλευση σε εμπορική κλίμακα ή κατ' επάγγελμα εκμετάλλευση, η προβλεπόμενη ποινή είναι αυστηρότερη και επιβάλλεται σωρευτικά φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή ύψους έξι χιλιάδων έως τριάντα χιλιάδων ευρώ.

6.2.7. Ασφαλιστικά Μέτρα

Λόγω της φύσης του προστατευόμενου δικαιώματος και των διακυβευόμενων οικονομικών συμφερόντων, μπορούν να ληφθούν μέτρα προσωρινής προστασίας, σε περίπτωση προσβολής του σήματος. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 42: «Όποιος έχει αξίωση για άρση και παράλειψη λόγω προσβολής του καταχωρισμένου

¹⁹⁷ Άρθρο 249 ΑΚ: «Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, οι αξιώσεις παραγράφονται σε είκοσι χρόνια.»

¹⁹⁸ Ν. Ρόκας, 2022, ό.π., σελ. 206.

¹⁹⁹ Μαρία- Αγγελική Σταματοπούλου, Άρθρο 45- Ποινικές Διατάξεις, σε Ν. Ρόκα, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 1002-1003.

²⁰⁰ Χ. Χρυσάνθης, Το νέο δίκαιο των Εμπορικών Σημάτων (Ν 4679/2020), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 115-116.

από τον ίδιο σήματος μπορεί να ζητήσει και τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Το άρθρο 40 εφαρμόζεται αναλόγως και στα ασφαλιστικά μέτρα, όπου το αίτημα για απόδειξη της χρήσης υποβάλλεται προφορικά κατά τη συζήτηση.»

Στις παραγράφους υπ' αριθμόν 2 και 3 του ίδιου άρθρου, προβλέπονται τα ασφαλιστικά μέτρα που μπορεί να αιτηθεί ο δικαιούχος του σήματος, και συγκεκριμένα η συντηρητική κατάσχεση ή η προσωρινή απόδοση των εμπορευμάτων με το προσβάλλον διακριτικό γνώρισμα προκειμένου να εμποδιστεί η είσοδος ή η κυκλοφορία τους στο δίκτυο εμπορικής διανομής (παρ. 2), η συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων του καθού, καθώς και η δέσμευση των τραπεζικών του λογαριασμών (παρ. 3). Περαιτέρω, δυνατή είναι και η λήψη ασφαλιστικών μέτρων και κατά των ενδιαμέσων, οι υπηρεσίες των οποίων χρησιμοποιούνται από τρίτο για την προσβολή του σήματος του, κατόπιν αιτήματος του δικαιούχου του σήματος (παρ. 9).

Αρμόδιο για την εκδίκαση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων είναι τόσο το μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας στην οποία βρίσκονται τα προϊόντα ή παρέχονται οι υπηρεσίες, όσο το μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου εδρεύει η επιχείρηση της οποίας τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες φέρουν το προσβαλλόμενο σήμα. Για την λήψη ασφαλιστικών μέτρων δεν απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του καθ' ου.

6.3. Δίκαιο Διακριτικών γνωρισμάτων

6.3.1. Αστική Προστασία

Στις περιπτώσεις προσβολής των διακριτικών γνωρισμάτων, ο νόμος 146/1914 προβλέπει ως συνέπεια την γένεση αξίωσης για παράλειψη αλλά και για αποζημίωση. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 146/1914, οι αξιώσεις άρσης της προσβολής και παράλειψης της στο μέλλον, δεν προϋποθέτουν για την γένεση τους την ύπαρξη υπαιτιότητας του προσβολέα. Δέον να σημειωθεί, ότι από μία απλή ανάγνωση της εν λόγω διάταξης, γίνεται αντιληπτό πως κομβική έννοια αποτελεί, όπως στο δίκαιο των σημάτων, ο «κίνδυνος σύγχυσης».

Περαιτέρω, εντοπίζεται μια διαφορετική αντιμετώπιση σε σχέση με ό,τι ισχύει στο Αστικό δίκαιο και συγκεκριμένα με την διάταξη του άρθρου 919 ΑΚ, η οποία προϋποθέτει την ύπαρξη δόλου. Η «ευνοϊκότερη» για τον ζημιωθέντα ρύθμιση δικαιολογείται από τον ίδιο τον διττό σκοπό του δικαίου του ανταγωνισμού, ήτοι την προστασία τόσο των ατομικών συμφερόντων όσο και του ίδιου του ανταγωνισμού και της οικονομικής αποτελεσματικότητας και κατ' επέκταση και του κοινωνικού συνόλου.²⁰¹

Η αξίωση για παράλειψη αποτελεί τρόπον τινά ένα μέσο πρόληψης σε περίπτωση που συντρέχει κίνδυνος επανάληψης της προσβολής, αλλά και στην περίπτωση που επίκειται κίνδυνος για πρώτη φορά. Επιπρόσθετα, ο νόμος περί αθέμιτου ανταγωνισμού προβλέπει την αφαίρεση του διακριτικού γνωρίσματος σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 13 και 14. Αναλυτικότερα, το άρθρο 15 προβλέπει ότι είναι δυνατή η αφαίρεση- κατόπιν αιτήματος του ενάγοντος- με απόφαση δικαστηρίου και στην περίπτωση που δεν είναι αυτή δυνατή, μπορεί να διατάξει και την καταστροφή του υπό την προϋπόθεση ότι ο παραβάτης- εναγόμενος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι έκανε χρήση ξένου διακριτικού γνωρίσματος.

Τέλος, δυνατή είναι και η διεκδίκηση αποζημίωσης η οποία προβλέπεται σε πληθώρα διατάξεων του Ν. 146/1914²⁰², υπό τις προϋποθέσεις της ύπαρξης ζημίας, του παράνομου χαρακτήρα, της ύπαρξης υπαιτιότητας- ήτοι ο δράστης να γνώριζε ή να όφειλε να γνωρίζει τον παράνομο χαρακτήρα της πράξης- και της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημιογόνου πράξεως και της προκληθείσας ζημίας.

²⁰¹ Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 4^η Έκδοση, 2022, σελ. 304.

²⁰² Βλ. ενδεικτικώς άρθρο 1 εδ. 2, 13 εδ. 2, 16 και 17.

6.3.2. Παραγραφή

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν. 146/1914²⁰³, οι αξιώσεις για παράλειψη και αποζημίωση υπόκεινται σε ειδική παραγραφή. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη προβλέπεται δεκαοχτάμηνη προθεσμία παραγραφής η οποία ξεκινά από το χρονικό σημείο που ο προσβληθείς έλαβε γνώση της πράξης και του υπαιτίου, ενώ σε κάθε περίπτωση οι αξιώσεις παραγράφονται μετά την πάροδο πενταετίας.

Πρόκειται για ειδικότερη ρύθμιση σε σχέση με την γενική ρύθμιση των αδικοπραξιών που εισάγει το άρθρο 937 ΑΚ. Δεν τίθεται λοιπόν ζήτημα εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 937 ΑΚ στις περιπτώσεις που η πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού συνιστά και αδικοπραξία- κατά το άρθρο 914- καθώς κάτι τέτοιο θα καθιστούσε άνευ νομικής αξίας την ρύθμιση του άρθρου 19 ν. 146/1914.²⁰⁴ Τέλος ζήτημα γεννάται αναφορικά με την έναρξη του χρόνου παραγραφής σε περίπτωση περισσότερων προσβλητικών πράξεων που τελούνται κατ' επανάληψη και προσβάλλοντας το απόλυτο δικαίωμα του δικαιούχου. Η διχογνωμία της επιστημονικής κοινότητας έγκειται στο χρονικό σημείο που αρχίζει η παραγραφή, καθώς κατά μία άποψη αυτή ξεκινά από τη γνώση της πράξης ή από την περάτωση της κατάστασης που δημιουργεί την προσβολή. Ορθότερη, κατά την γνώμη της γράφουσας, αποτελεί η δεύτερη άποψη, υποστηρικτής της οποίας είναι ο κ. Ν Ρόκας^{205 206} που υπαγορεύει την εκκίνηση της παραγραφής μετά την παύση της προσβολής, και όχι η άποψη που φαίνεται να υιοθετεί η νομολογία.²⁰⁷

²⁰³ Άρθρο 19: «Αι εκ των διατάξεων του νόμου τούτου πηγάζουσαι αξιώσεις επί παραλείψει ή αποζημιώσει εισάγονται ως εμπορικοί υποθέσεις ενώπιον του αρμοδίου Πρωτοδικείου, παραγράφονται δε μετά δεκαοκτώ μήνας από του χρονικού σημείου, καθ' ο ο έχων την αξίωσιν έλαβε γνώσιν της πράξεως και του υπευθύνου προσώπου, πάντως δε μετά πενταετία αφ' ης εγένετο η πράξις. Διά τας επί αποζημιώσει αξιώσεις ουδέποτε άρχεται η παραγραφή προ του χρονικού σημείου, καθ' ο επροξενήθη η βλάβη.»

²⁰⁴ Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 307.

²⁰⁵ Ευ. Περάκης/ Ν. Ρόκας, *Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ. 587.

²⁰⁶ Ν. Ρόκας, 2022, ό.π., σελ. 307.

²⁰⁷ ΑΠ 1285/05 ΝΟΜΟΣ: «Επί πράξεων αθέμιτου ανταγωνισμού, οι οποίες δημιουργούν κατάσταση διαρκούς προσβολής, η παραγραφή της αξιώσεως για παράλειψη αρχίζει από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο έχων την αξίωση έλαβε γνώση της πράξεως δια της οποίας προσεβλήθη η αξίωσή του και του υπευθύνου προσώπου. Αντίθετη άποψη, κατά την οποία επί καταστάσεως διαρκούς προσβολής, η παραγραφή αρχίζει μετά το τέλος της προσβολής, ουσιαστικά οδηγεί στο απαράγραπτο της άνω αξιώσεως και αντίκειται στην περί παραγραφής αυτής ρητή και αδιάστικη επιταγή του νόμου, σκοπός της οποίας είναι η ταχεία εκκαθάριση των σχετικών αξιώσεων(Α.Π. 700/1977, Α.Π. 77/1961).»

6.3.3. Ασφαλιστικά Μέτρα

Σύμφωνα με την διάταξη του εικοστού (20) άρθρου του Ν. 146/1914, δυνατή είναι η προστασία του δικαιούχου με την λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη όποιος έχει αξίωση για άρση της προσβολής και για παράλειψη στο μέλλον, δύναται σε επείγουσα περίπτωση να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση που εκδίδεται δημιουργεί προσωρινό δεδικασμένο, το οποίο μπορεί να προκαλέσει ζητήματα στην περίπτωση που υπάρξει λανθασμένη εκτίμηση, και δοθεί με αυτόν τον τρόπο παράνομο προβάδισμα στον παραβάτη.²⁰⁸

Κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να διατάξει κάθε αρμόζον μέτρο²⁰⁹ προκειμένου να ρυθμίσει προσωρινά την κατάσταση και να εξασφαλίσει το δικαίωμα του δικαιούχου.

6.3.4. Ποινική Προστασία

Πέραν των ως άνω αστικών αξιώσεων, μπορούν να επέλθουν και ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεως διατάξεων του Ν. 146/1914. Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 14 του ίδιου νόμου: *«Όστις κατά τας συναλλαγάς ποιείται εν γνώσει και εκ προθέσεως χρήσιν ονόματός τινος, εμπορικής επωνυμίας ή ιδιαίτερου διακριτικού γνωρίσματος καταστήματος ή βιομηχανικής επιχειρήσεως ή εντύπου τινός προς τον σκοπόν όπως προκληθή σύγχυσις με το όνομα, την εμπορικήν επωνυμίαν ή το ιδιαίτερον διακριτικόν γνώρισμα, άτινα έτερος νομίμως μεταχειρίζεται, τιμωρείται με φυλάκισιν μέχρις έξ μηνών και με χρηματικήν ποινήν μέχρι τριών χιλιάδων δραχμών ή με μίαν των ποινών τούτων.»*

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 146/1914, η ποινική δίωξη γίνεται κατ' έγκληση, πλην των εξαιρέσεων που ρητά προβλέπονται στην αυτή διάταξη, δηλαδή τις περιπτώσεις των άρθρων 6, 8 και 9. Από τις δύο αναλυθείσες διατάξεις λοιπόν, προκύπτει ότι ο προσβολέας διακριτικού γνωρίσματος διώκεται (κατά κανόνα) κατ' έγκληση, ενώ ως προβλεπόμενη ποινή ορίζεται η φυλάκιση μέχρι έξι μήνες και η χρηματική ποινή, ή με μία εκ των δύο ποινών, υπό την προϋπόθεση της ύπαρξης παράνομης προσβολής και της συνδρομής δόλου στο πρόσωπό του.

²⁰⁸ Ν. Ρόκας, , 2022, ό.π., σελ. 306.

²⁰⁹ Βλ. αρθ. 692, 732 ΚΠολΔ.

6.4. Η γενική ρήτρα του άρθρου 1 Ν. 146/1914

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 146/1914: *«Απαγορεύεται κατά τις εμπορικές, βιομηχανικές ή γεωργικές συναλλαγές πάσα προς τον σκοπό ανταγωνισμού γινόμενη πράξη, που αντίκειται στα χρηστά ήθη, ο δε παραβάτης μπορεί να εναχθεί για άρση της αθέμιτης ανταγωνιστικής ενέργειας, προς παράλειψη και προς ανόρθωση της προσγενομένης ζημίας.»* Από την απλή ανάγνωση της ως άνω διάταξης προκύπτει ότι προϋποθέσεις εφαρμογής της συγκεκριμένης ρήτρας είναι: α) η ύπαρξη πράξης ανταγωνισμού που να αφορά β) εμπορικές, βιομηχανικές ή γεωργικές συναλλαγές, γ) η πράξη να έχει σκοπό ανταγωνισμού και δ) να αντιτίθεται στα χρηστά ήθη.²¹⁰

Η εν λόγω διάταξη είναι θεμελιώδους σημασίας για το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, που λόγω της «ανοικτής» διατύπωσης της αφήνει ένα πολύ ευρύ περιθώριο στον εφαρμοστή του δίκαιου να την εκτιμήσει ορθά στοχεύοντας πάντα στην εξυπηρέτηση των αναγκών των συναλλαγών και την οριοθέτηση της ανταγωνιστικής ελευθερίας.²¹¹ Σημειωτέον ότι, στον έλεγχο της γενικής ρήτρας του άρθρου 1 υπάγεται πλέον η συμπεριφορά κάθε επιχείρησης, ανεξαρτήτως του είδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί,²¹² η οποία κρινόμενη με αντικειμενικά κριτήρια, στοχεύει στην ενίσχυση της θέσης της στην αγορά με ταυτόχρονο περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο «σκοπός ανταγωνισμού» λοιπόν, είναι και το κρίσιμο στοιχείο που διαχωρίζει το πεδίο εφαρμογής της γενικής ρήτρας από τη γενική αδικοπρακτική ευθύνη των άρθρων 914 επ. του Αστικού Κώδικα και προϋποθέτει τόσο την ύπαρξη ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ της επιχείρησης που ενεργεί την πράξη και των ανταγωνιστών της, όσο και ανταγωνιστική πρόθεση.²¹³

Περαιτέρω, αναφορικά με την ηθικότητα των συναλλαγών, κατά την εφαρμογή της γενικής ρήτρας του άρθρου 1 Ν. 146/1914, γίνεται μία συγκεκριμενοποίηση της αόριστης νομικής έννοιας των χρηστών ηθών με βάση τις *«κρατούσες σε δεδομένο χώρο ηθικοαξιολογικές αντιλήψεις»*²¹⁴ Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναφορικά με την εξειδίκευση της έννοιας των χρηστών ηθών παρουσιάζει η υπ' αριθμόν 991/2014 απόφασης του Αρείου Πάγου,

²¹⁰ Λ. Ε. Κοτσίρης, *Δίκαιο Ανταγωνισμού*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 7^η Έκδοση, 2015, σελ. 88.

²¹¹ Ibidem σελ. 82.

²¹² Βλ. υπ' αριθμ. απόφαση ΑΠ 1125/2011 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ: *«[...]Τούτο δε, διότι στην απαγόρευση του αθέμιτου ανταγωνισμού εμπίπτει κάθε επιχείρηση, περιλαμβανομένης και εκείνης του μεταφορέως επιβατών έναντι κομίστρου (όπως είναι αυτή των αναιρεσειόντων) (πρβλ. σχετικώς: Μιχ.-Θεοδ. Μαρίνο, εις Ελλ.Δικ. 2009 σελ. 1443).[...]»*

²¹³ Λ. Ε. Κοτσίρης, 2015, ό.π., σελ. 93.

²¹⁴ Λ. Ε. Κοτσίρης, 2015, ό.π., σελ. 95.

η οποία «διευρύνει» το αντικείμενο προστασίας, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στα συμφέροντα των ανταγωνιστών, αλλά και στους καταναλωτές και κατ' επέκταση στην ορθή λειτουργία της αγοράς.

Σύμφωνα λοιπόν με τα όσα ορίζονται στο σκεπτικό της με αριθμό 991/2014 απόφασης του Άρειου Πάγου: «...η έννοια των χρηστών ηθών δεν μπορεί στο δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού να απηχεί αντιλήψεις κοινωνικής μόνον ηθικής, αλλά οφείλει να διαμορφώνεται με βάση κυρίως τις οικονομικές και λοιπές συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς στο πλαίσιο στάθμισης των αντίθετων συμφερόντων που καλείται ο νόμος να προστατεύσει από αθέμιτες ανταγωνιστικές συμπεριφορές, διασφαλίζοντας έτσι αποτελεσματικά και την εγγυημένη από το άρθρ. 5§1 του Συντάγματος οικονομική ελευθερία. Αντικείμενο δηλαδή προστασίας δεν είναι μόνον το συμφέρον των ανταγωνιστών στην ατομική διάστασή του, αλλά και το συμφέρον των καταναλωτών και κατ' επέκταση η λειτουργία της ίδιας της αγοράς .»

Συνεπώς, ή γενική ρήτρα του άρθρου 1 του Ν.146/1914, διευρύνει το πεδίο προστασίας, καθώς «εξασφαλίζει» μία πιο ευρεία νομική βάση προστασίας, μια «ειδική αδικοπρακτική ευθύνη» που δύναται να προστατεύσει αποτελεσματικώς τους δικαιούχους από τις περισσότερες πρακτικές προσβολής.

Δέον στο σημείο αυτό, να γίνει μια αναφορά στην σχέση του άρθρου 13 και του άρθρου 1 του Ν. 146/1914, επισημαίνοντας τις βασικές διαφορές των δύο διατάξεων. Όπως αναλύθηκε και ανωτέρω λοιπόν για την εφαρμογή του άρθρου 1 προϋποτίθεται αφενός η ύπαρξη σκοπού ανταγωνισμού- και κατ' επέκταση αναγκαία είναι και η ύπαρξη ανταγωνιστικής σχέσης- αφετέρου η αντίθεση στα χρηστά ήθη. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν απαιτούνται κατά την διάταξη του άρθρου 13 Ν 146/1914. Εξίσου σημαντική είναι και η διαφορά που σχετίζεται με τον κίνδυνο σύγχυσης. Αναλυτικότερα, ενώ για την παροχή προστασίας κατά την διάταξη του άρθρου 13 Ν. 146/1914 προϋποτίθεται η ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης, δεν ισχύει το ίδιο και για την εφαρμογή του άρθρου 1. Κίνδυνος σύγχυσης κατά το άρθρο 1 πρέπει να συντρέχει μόνο στην περίπτωση απομίμησης, και όχι στο σύνολο των μορφών προσβολής ξένους διακριτικού γνωρίσματος. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι παρά την ύπαρξη των ως άνω διαφορών μεταξύ των δύο διατάξεων, δεν αποκλείεται η συρροή αυτών, υπό την προϋπόθεση της συνδρομής των εκάστοτε προϋποθέσεων.

6.5. Η «μικρή» γενική ρήτρα του άρθρου 3 Ν.146/1914

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου 146/1914: *«Απαγορεύεται εις δημοσία γενομένας γνωστοποιήσεις ή ανακοινώσεις προοριζόμενας δι' ευρύν κύκλον προσώπων, πάσα ανακριβής δήλωσις περί σχέσεων αναφερομένων εις τας κατά το άρθρον 1 συναλλαγάς, ιδία δε περί της ποιότητας, της αρχικής προελεύσεως, του τρόπου της κατασκευής ή της τιμολογήσεως εμπορευμάτων ή βιομηχανικών εργασιών, περί του τρόπου ή της πηγής της προμηθείας, της κατοχής βραβείων ή άλλων τιμητικών διακρίσεων, περί της αιτίας ή του σκοπού της πωλήσεως ή περί του ποσού των προς διάθεσιν εμπορευμάτων, ικανή να παραγάγη την εντύπωσιν ιδιαιτέρως ευνοϊκής προσφοράς. Ο παραβάτης δύναται να εναχθή προς παράλειψιν των ανακριβών δηλώσεων και ανόρθωσιν της προσγενομένης ζημίας.»*

Η γενική ρήτρα του άρθρου 3, άλλως η «μικρή ρήτρα», μπορεί να αποτελέσει και αυτή νομική βάση- πλαίσιο προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης είναι: α) ύπαρξη ανακριβούς δήλωσης, β) η δήλωση να λαμβάνει την μορφή δημόσιας γνωστοποίησης ή ανακοίνωσης που να προορίζεται για ευρύ κύκλο προσώπων, γ) η δήλωση να γίνεται στα πλαίσια των συναλλαγών του άρθρου 1 και να είναι πιθανό να δημιουργήσει στο κοινό την εντύπωση ότι πρόκειται για ιδιαίτερα ευνοϊκή προσφορά. Συνεπώς στην περίπτωση που ένα διακριτικό γνώρισμα χρησιμοποιείται ως «δήλωση», ως μορφή δηλαδή εξωτερίκευσης, η οποία είναι δυνατή να προκαλέσει κίνδυνο παραπλάνησης του καταναλωτικού κοινού και εν συνεχεία βλάβη και του ανταγωνισμού, είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 3.

Η αστική προστασία που προβλέπεται στην υπό εξέταση διάταξη περιλαμβάνει αξίωση για άρση και παράλειψη της προσβολής καθώς και αξίωση για αποζημίωση.²¹⁵ Η ποινική προστασία προβλέπεται στην διάταξη του άρθρου 4.²¹⁶

²¹⁵ Λ. Ε. Κοτσίρης, 2015, ό.π., σελ. 231.

²¹⁶ Άρθρο 4 Ν. 146/1914: « Όστις, προς τον σκοπόν όπως παραγάγη την εντύπωσιν ιδιαιτέρως ευνοϊκής προσφοράς, ποιείται υπό τους όρους του άρθρου 3 εν γνώσει αναληθείς δηλώσεις ικανάς να παραπλανήσουν το κοινόν, τιμωρείται με φυλάκισιν μέχρις εξ μηνών και με χρηματικήν ποινήν μέχρι 3.000 δραχμών ή με μίαν εκ των ποινών τούτων. Εάν αι εν τω προηγουμένω εδαφίω αναφερόμεναι ανακριβείς δηλώσεις γίνωσι παρ' υπαλλήλου ή εντολοδόχου, τιμωρείται πλην του υπαλλήλου ή εντολοδόχου και ο κύριος ή διευθυντής της επιχειρήσεως, εάν η πράξις εγένετο εν γνώσει αυτού.»

6.6. Προστασία βάσει των άρθρων 57-58 ΑΚ

Ιδιαίτερη είναι η προστασία που παρέχεται μέσω των διατάξεων του Αστικού Κώδικα σχετικά με την εμπορική επωνυμία. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 57 του ΑΚ: *«Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον»* σε συνδυασμό με την διάταξη του άρθρου 58 ΑΚ που προβλέπει ότι: *«Αν σε αυτόν που δικαιούται να φέρει ένα όνομα αμφισβητείται από άλλον το δικαίωμα αυτό, ή αν κάποιος χρησιμοποιεί παράνομα ορισμένο όνομα, ο δικαιούχος ή εκείνος που βλάπτεται, μπορεί να ζητήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα και με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται»*, παρέχεται προστασία στο βλαπτόμενο πρόσωπο, για τις περιπτώσεις που δεν μπορεί να προστατευθεί κατά το δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού.

Δέον να σημειωθεί ότι μέχρι πρότινος, το πεδίο προστασίας της επωνυμίας «συμπληρωνόταν» και από τα άρθρα του Ν. 1089/1980 (ΦΕΚ 261/Α/12-11-1980) περί Εμπορικών και Βιομηχανικών, Επαγγελματικών και Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων.²¹⁷²¹⁸ Ιδιαίτερη αξία είχαν οι διατάξεις των άρθρων 4 έως 8 του Ν. 1089/1980 με κρισιμότερη αυτή του άρθρου 8 από την οποία προκύπτει η αποκλειστική χρήση της επωνυμίας στις συναλλαγές καθώς και η δυνατότητα παροχής δικαστικής προστασίας με ρητή παραπομπή στα άρθρα 57 επ. του ΑΚ.

Συμπερασματικά, οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα δημιουργούν, αναφορικά με την προστασία του ονόματος/επωνυμίας, μία «δικλείδα ασφαλείας» που έρχεται να καλύψει τυχόν κενά του Δικαίου του Ανταγωνισμού, παρέχοντας ένα ευρύτερο πλαίσιο προστασίας. Τέλος, προβλέπεται και η δυνατότητα ικανοποίησης ηθικής βλάβης- κατά το άρθρο 59 ΑΚ- σε περίπτωση που γίνεται χρήση του άρθρου 58 ΑΚ.

²¹⁷ Άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 2081/1992: *«1. Ισχύς νόμων: Οι διατάξεις των άρθρων 4 έως 8 του ν. 1089/1980, (ΦΕΚ 261 Α'), εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι της θεσπίσεως του εμπορικού μητρώου.[...]»*

²¹⁸ Θέσπιση μητρώου, βλ. άρθρο 53 Ν. 4519/2022

6.7. Η αδικοπρακτική ευθύνη του 914 ΑΚ

Στο πλαίσιο της προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων, δυνατή είναι και η προσφυγή στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί αδικοπρακτικής ευθύνης. Σύμφωνα με το άρθρο 914 ΑΚ: «Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει», καθιερώνεται γενική ευθύνη από αδικοπραξία, η οποία προϋποθέτει συμπεριφορά παράνομη και υπαίτια, επέλευση ζημίας και ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς του δράστη και της ζημίας.²¹⁹

Δέον να σημειωθεί ότι η χρήση των διατάξεων των άρθρων 914 ΑΚ, στο πλαίσιο της προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων και του σήματος, είναι κυρίως επικουρική και σπανίως γίνεται αποδεκτή από τα δικαστήρια, άλλως πρέπει να πρόκειται για προφανείς και αδιαμφισβήτητες προσβολές.²²⁰ Η σύντομη αναφορά στην παρούσα εργασία γίνεται για λόγους πληρότητας του νομοθετικού πλαισίου του υπό εξέταση ζητήματος.

²¹⁹ Ι. Κατράς, *Αγωγές Αιτήσεις και Ενστάσεις Ενοχικού Δικαίου Αστικού Κώδικα*, 2018, Εκδόσεις Σάκκουλας, σ. 1268.

²²⁰ Χ. Χρυσάνθης, *Το νέο δίκαιο των Εμπορικών Σημάτων (Ν 4679/2020)*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 10.

7. Συμπεράσματα

Η προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων είναι θεμελιώδης για τη λειτουργία του σύγχρονου επιχειρηματικού και οικονομικού συστήματος, καθώς διασφαλίζει την ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού και την προστασία των συμφερόντων τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών. Το δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων, αποτελεί έναν από τους κεντρικούς πυλώνες για τη διασφάλιση της «ισορροπίας» στην αγορά και την επίλυση των συγκρούσεων που προκύπτουν από την αθέμιτη εκμετάλλευση αυτών των γνωρισμάτων.

Με την χρήση των διακριτικών γνωρισμάτων προέκυψε ως αναλύεται στην παρούσα, το – πολυδιάστατο και σύνθετο- ζήτημα της σύγκρουσης αυτών, το οποίο συνδέεται στενά τόσο με τον κίνδυνο σύγχυσης όσο και με τη διασφάλιση της διακριτικής ικανότητας των σημάτων και των διακριτικών γνωρισμάτων του ουσιαστικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, η προστασία του ανταγωνισμού και της οικονομικής αποτελεσματικότητας είναι καίριας σημασίας, πρωταρχικός στόχος, υπό το πρίσμα του οποίου, πρέπει να εξετάζεται το ζήτημα της προστασίας των διακριτικών γνωρισμάτων, με στόχο πάντα αφενός την διασφάλιση ενός υγιούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος αφετέρου την προστασία του καταναλωτή και εν γένει την ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου.

Περαιτέρω, αναφορικά με τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού συστήματος, η ελληνική νομοθεσία, όπως αποτυπώνεται στον Νόμο 146/1914, παρέχει συγκεκριμένα εργαλεία για την προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων με την παροχή αξιώσεων όπως η άρση της προσβολής, η αξίωση για αποζημίωση, καθώς και η εξασφάλιση της μη επανάληψης της προσβολής. Ειδοποιός διαφορά σε σχέση με ρυθμίσεις του αστικού δικαίου, είναι η έλλειψη ως προϋπόθεσης της υπαιτιότητας για την γένεση της αξίωσης για άρση της προσβολής και παράλειψης αυτής στο μέλλον. Ωστόσο, παρά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο υφίσταται η ανάγκη για εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας.

Μάλιστα, η ανάγκη αυτή γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική, δεδομένης της ραγδαίας ανάπτυξης του ψηφιακού εμπορίου και της ολοένα αυξανόμενης σημασίας του διαδικτύου στον επιχειρηματικό τομέα, και των επακόλουθων νέων προκλήσεων που δημιουργούν. Η νομοθεσία λοιπόν, πρέπει να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες, αναγνωρίζοντας τη σημασία του κυβερνοχώρου και την ανάγκη για ενιαία ρύθμιση των ζητημάτων που προκύπτουν από τη χρήση των διακριτικών γνωρισμάτων στον ψηφιακό κόσμο. Η διεθνής διάσταση των εμπορικών συναλλαγών και η παγκοσμιοποίηση απαιτούν τη θέσπιση νέων, ομοιόμορφων

νομοθετικών ρυθμίσεων που να επιτρέπουν την επίλυση των συγκρούσεων σε ένα διεθνές επίπεδο και να εξασφαλίζουν τη δίκαιη προστασία των συμφερόντων όλων των πλευρών.

Καθώς λοιπόν η ανάπτυξη του διαδικτυακού εμπορίου έχει εισαγάγει νέες μορφές προσβολής των διακριτικών γνωρισμάτων, όπως η χρήση ηλεκτρονικών διευθύνσεων (domain names) που συγκρούονται με διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού συστήματος αλλά και με κατοχυρωμένα σήματα (τυπικό σύστημα), αναγκαία εμφανίζεται η περαιτέρω ρύθμιση, με την ανάπτυξη των νομοθετικών εργαλείων με σκοπό να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη την λειτουργία και την ίδια την φύση του ψηφιακού περιβάλλοντος.

Συνοψίζοντας, η διαρκής εξέλιξη του οικονομικού και επιχειρηματικού τομέα, οι νέες τεχνολογίες και η αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση απαιτούν την προσαρμογή και εκσυγχρονισμό των νομικών πλαισίων που προστατεύουν τα διακριτικά γνωρίσματα. Αναφορικά με το Δίκαιο του Σήματος με τον νέο νόμο (4679/2020), με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2015/2436 ΕΕ, έγινε μια απόπειρα -τρόπον τινά- «εκσυγχρονισμού», με την εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με τις διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Σήμα. Ο νέος νόμος, πέρα από την σύγκλιση με το Ευρωπαϊκό Σήμα, παρουσίασε αρκετά ακόμη οφέλη, μεταξύ των οποίων ο περιορισμός της γραφειοκρατίας με την κατάργηση της αυτεπάγγελτης απόρριψης της αίτησης για καταχώρηση σήματος, η μεταφορά της δικαιοδοσίας από τα διοικητικά στα πολιτικά δικαστήρια για τις υποθέσεις έκπτωσης και ακυρότητας σήματος, και κυρίως η ενίσχυση του ανταγωνισμού, δίνοντας την δυνατότητα κατοχύρωσης νέων μορφών σημάτων και εστιάζοντας στην προστασία της ουσιαστικής χρήσης του σήματος.²²¹

Ωστόσο, σε αντίθεση με το σήμα και παρά την έντονη αλληλεπίδραση ουσιαστικού και τυπικού συστήματος, και παρά την συνεχή «εξέλιξη» του Εμπορικού Δικαίου, τα διακριτικά γνωρίσματα ουσιαστικού συστήματος υπάγονται σε ένα πολύ παλαιότερο νόμο, η δε προστασία των δικαιούχων τους είναι κατακερματισμένη σε διάφορα νομοθετήματα. Συνεπώς, εμφανίζεται ως ανάγκη η δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου νομοθετικού συστήματος προστασίας που να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των σύγχρονων επιχειρηματικών συναλλαγών και της ψηφιακής οικονομίας, και να υπηρετεί τον στόχο της ενίσχυσης του υγιούς ανταγωνισμού, με την παράλληλη εξασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

²²¹ Χρ. Χρυσάνθης, Το νέο Δίκαιο των εμπορικών σημάτων, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 2.

8. Βιβλιογραφία

8.1. Βιβλία & άρθρα

- **Αντωνόπουλος Βασίλης/ Γιοβαννόπουλος Ρήγας /Κοτσίρης Λάμπρος**, Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2015.
 - **Δελούκα-Ιγγλέση Κορνηλία**, σε: Ελ. Αλεξαδρίδου (επιμ.) Το Νέο Δίκαιο Προστασίας του Καταναλωτή, Νομική Βιβλιοθήκη, 2023
 - **Δελούκα-Ιγγλέση Κορνηλία**, Νομικά Θέματα Ηλεκτρονικού Εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015.
 - **Δελούκα-Ιγγλέση Κορνηλία**, Εισαγωγή στο Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 1994.
 - **Ζέκος Γεώργιος**, Διαδίκτυο & τεχνητή νοημοσύνη στο Ελληνικό δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022.
 - **Ιγγλεζάκης Ιωάννης**, Δίκαιο Πληροφορικής, Εκδόσεις Σάκκουλα, 4η Έκδοση, 2021.
 - **Ιγγλεζάκης Ιωάννης**, Η διαχείριση των ονομάτων χώρου (domain names) σε παγκόσμιο επίπεδο, ΔΙΤΕ τ. 3/2014.
 - **Κατράς Ιωάννης**, Αγωγές Αιτήσεις και Ενστάσεις Ενοχικού Δικαίου Αστικού Κώδικα, 2018, Εκδόσεις Σάκκουλας.
 - **Κοτσίρης Λάμπρος**, Δίκαιο Ανταγωνισμού, Εκδόσεις Σάκκουλα, 7η Έκδοση, 2015.
 - **Μαρίνος Μιχαήλ-Θόδωρος**, Επίκαιρα ζητήματα συνυπόρξεως διακριτικών γνωρισμάτων στο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο σημάτων, ΕπισκΕΔ Α/2019.
 - **Μαρίνος Μιχαήλ-Θόδωρος**, Ερμηνεία σύμβασης οριοθέτησης διακριτικών γνωρισμάτων, Ελλ.Δικ., 6/2018.
 - **Μαρίνος Μιχαήλ-Θόδωρος**, Δίκαιο Διακριτικών γνωρισμάτων, εκδόσεις Σάκκουλα, 2016.
 - **Μαρίνος Μιχαήλ-Θόδωρος**, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, 4^η έκδοση, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, 2021.
 - **Μαρίνος Μιχαήλ-Θόδωρος**, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, 3η έκδοση, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, 2009.
 - **Παναγιώτου Παναγιώτης**, Εμπορικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.
 - **Παπαδοπούλου Ανθούλα**, Η χρήση του σήματος ως όριο προστασίας του: μια γενική προσέγγιση, ΕπισκΕΔ 4/2020.
 - **Παρασκευοπούλου Κυριακή**, Σχόλιο σε ΠΠρΘες 13942/2010, ΕπισκΕΔ 3/2010, δημοσιευμένη και σε ΤΝΠ Sakkoulas.

- **Περάκης Ευάγγελος/ Ρόκας Νικόλαος**, Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.
- **Ρόκας Νικόλαος /Βενιέρης Ιάκωβος /Κινινή Έφη /Χρυσάνθης Χρήστος**, Δίκαιο Σημάτων- Ερμηνεία κατ' άρθρο του νόμου 4679/2020, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2022.
- **Ρόκας Νικόλαος**, Βιομηχανική Ιδιοκτησία & Αθέμιτος Ανταγωνισμός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022.
- **Σελέκος Πέτρος**, σχόλιο σε ΜΠρΑθ 31758/1995, Επισκ.ΕΕ, 1ο τεύχος, 1996.
- **Τέλλης Νικόλαος**, Υπερνομοθετική προστασία δικαιώματος επί διακριτικού γνωρίσματος επιχείρησης, Επισκ. ΕΔ, 4/2018.
- **Φουντεδάκης Τιμολέων**, Η σύγκρουση των Διακριτικών Γνωρισμάτων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003.
- **Χρυσάνθης Χρήστος**, Φιλοσοφική και Οικονομική Ανάλυση της Διανοητικής Ιδιοκτησίας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022.
- **Χρυσάνθης Χρήστος**, Το νέο δίκαιο των Εμπορικών Σημάτων (Ν 4679/2020), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020.
- **Χρυσάνθης Χρήστος**, Κίνδυνος σύγχυσης στο δίκαιο των σημάτων, ΕπισκΕΔ Β/2007, σελ. 359-369.
- **Ψαράκης Ιωάννης**, Ο Κίνδυνος Σύγχυσης Στο Δίκαιο του Σήματος, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2021.

8.2. Ερμηνευτικοί κανόνες & νομολογία

- Ερμηνευτικοί Κανόνες EUIPO, Part B- Examination, Part C- Opposition, Part D- Cancellation (<https://guidelines.euipo.europa.eu>).
- Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου: «Εμπορικά σήματα - ενσωμάτωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων και της οδηγίας 2004/48/ΕΚ σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και άλλες διατάξεις».
- ΔΕΕ, C-371/18, 29-01-2020.
- ΔΕΕ, C- 129/17, 25-07-2018.
- ΔΕΕ, C-323/09, 22-09-2011.
- ΔΕΚ, C-487/07, 18-06-2009: Προδικαστική παραπομπή- Οδηγία 89/104/ΕΟΚ- Σήμα φήμης- Εμπόριο αρωμάτων- Συγκριτική διαφήμιση- Αθέμιτο όφελος, παρατ. Μ. Μήκου/Ε. Κιρινή, ΤΝΠ QUALEX ΔΕΕ, 1/2010, σελ. 40- 50.
- ΔΕΕ, C-252/07, 27-11-2008.
- ΔΕΕ, C- 48/05, 25.01.2007.
- ΔΕΚ, C-334/2005, 12-06-2007.
- ΔΕΕ, C-120/04, 06-10-2005.
- ΔΕΕ, C-228/03, 17-03-2005.
- ΔΕΕ, C-104/01, 06-05-2003.
- ΔΕΕ, C- 206/01, 12-11-2002.
- ΔΕΕ, C-63/97, 23-02-1999.
- ΔΕΕ, C-342/1997, 22-06-1999.
- ΑΠ 1155/2019- σχόλιο Χ. Χρυσάνθης, Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, 4/2019, 941-950.
- ΑΠ 1724/2014, Προστασία σήματος - Τεκμήριο αποδυνάμωσης προγενέστερου σήματος - Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, ΤΝΠ Quallex.
- ΑΠ 1223/2014, Α1 Τμ.- σχόλιο Μ.-Θ. Μαρίνος, Ελληνική Δικαιοσύνη, 2/2015, Σάκκουλας Online, σελ. 432-444.
- ΑΠ 1609/2014 (Πολιτικό Τμήμα).
- ΑΠ 1519/2014.
- ΑΠ 1562/2014.
- ΑΠ 1285/2005.
- ΑΠ 991/2014.

- ΔΕφΑθ 277/2022, Ελλ. Δικαιοσύνη, 3/2023, σελ. 907-910.
- ΕφΑθ 5121/2006, ΕλλΔνη, 2/2007, Σάκκουλας Online.
- ΕφΘες 4098/1995- σχόλιο: Η. Σουφλερός, Επισκ. ΕΔ, 3/1996.
- ΠΠρΑθ 640/2021- σχόλιο Χ. Χρυσάνθης, Επιθ. ΕΔ, 3/2022.
- ΠΠρΑθ 4721/2019.
- ΠΠρΑθ 5246/2014.
- ΠΠρΑθ 3359/2003.
- ΜΠρΑθ 347/2019 (ασφαλιστικά μέτρα), Επιθ. ΕΔ, 2/2019.
- ΜΠρΑθ 1554/2002- σχόλιο Κ. Παμπούκης/ Α. Ανθιμος, ΕπισκΕΔ 2002.
- Glow Industries v. Lopez, 252 F. Stupp. 2d 962 (C.D. Ca. 2002) και 273 F. Supp. 2d 1095 (2003).
- United States Court of Appeals for the Ninth Circuit, υποθ. Mattel, Inc. v. MCA Records, Inc